

Kultur- och fritidsnämnden

Kallelse

Nämnd	Kultur- och fritidsnämnden
Datum och tid	2025-11-05, klockan 13.00
Plats	Kommunkontoret, sammanträdesrum Gräsö (SR1)
Sekreterare	Per-Åke Berg
Ordförande	Niclas Bergström (M)

Ärendelista

1. Val av justerare	2
2. Fastställande av föredragningslista	2
3. Särskilt föreningsstöd – Roslagens träningsverk <i>Föredragande: Daniel Andersson, föreningsutvecklare, m.fl.</i>	3
4. 2026 års taxor och avgifter för idrottsanläggningar och samlingslokaler där kultur- och fritidsnämnden bedriver verksamhet <i>Föredragande: Daniel Andersson, föreningsutvecklare</i>	4
5. Remiss Regional kulturplan <i>Föredragande: Peter Källman, kulturstrateg</i>	5
6. Nya mål för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk <i>Föredragande: Dennis Kronholm, Samordnare förvaltningsområdet för finska</i>	6
7. Remiss Östhammars kommuns Funktionshinderprogram	7
8. Lägesrapport av nämndens uppdrag i budgethandlingen <i>Föredragande: Caroline Henning, hälsoutvecklare</i>	8
9. Budget och verksamhetsplan 2026 samt flerårsplan 2027-2029	9
10. Inkommen skrivelse avseende badplats i Älvsnäs	10
11. Redovisning av inkomna synpunkter	11
12. Information från kommunförvaltningen	12
13. Redovisning av delegationsbeslut	13
14. Anmälningssärenden	14

Kultur- och fritidsnämnden

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslista

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.05

Dnr KFN 2025-180

3. Särskilt föreningsstöd – Roslagens träningsverk

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar att ge Roslagens träningsverk ett särskilt föreningsstöd om 60 000 kr.

Beslutsmotivering

Föreningen arbetar aktivt med de av nämnden prioriterade målgrupperna äldre och funktionshindrade.

Ärendebeskrivning

Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 att bjuda in Roslagens träningsverk till kultur- och fritidsnämndens sammanträde den 5 november 2025 för att presentera föreningens ekonomiska handlingsplan för år 2026. Föreningen Roslagens träningsverk redogör deras ekonomiska handlingsplan för 2026.

Utifrån redogjord ärendegång i bilaga föreslås föreningen ett särskilt föreningsstöd om 60 000 kr.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Bidraget belastar Fritid och hälsas driftbudget.

Prövning av barnets bästa

Tre till fyra barn har av föreningen rapporterats aktiva då LOK-stöd söks. Det finns ett barnperspektiv i detta.

Beslutsunderlag

- Utredning om särskilt föreningsstöd

Beslutet skickas för åtgärd till

Ekonomikontoret för utbetalning av stöd.

Beslutet skickas för kännedom till

Föreningsutvecklare, Daniel Andersson
Roslagens träningsverk, Hanna Horneij

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.15

Dnr KFN-2025-181

4. 2026 års taxor och avgifter för idrottsanläggningar och samlingslokaler där kultur- och fritidsnämnden bedriver verksamhet

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden föreslår kommunfullmäktige att fastställa taxor och avgifter i enlighet med bilagan Taxor och avgifter 2026.

Ärendebeskrivning

Kultur- och fritidsnämnden lämnar förslag på taxor och avgifter för lokalupplåtelse i de anläggningar och lokaler som nämnden bedriver verksamhet, samt taxor och entréavgifter till evenemang. Prisjusteringen bygger på KPI augusti 2023 jämfört med augusti 2025 i Konsumentprisindex som Statistiska centralbyrån presenterar. Således blir det en uppräkningsom 3,41 procent. Då ingen uppräkningsägde rum inför verksamhetsåret 2024 jämfördes augusti 2025 med augusti 2023.

Beslutsunderlag

- Taxor och avgifter 2026
- Diskussionsunderlag

Beslutet skickas för åtgärd till

Kommunstyrelsen för vidare hantering i kommunfullmäktige

Beslutet skickas efter antagande i kommunfullmäktige för kännedom till

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin
Föreningsutvecklare, Daniel Andersson

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.25

Dnr KFN-2025-170

Dnr KS-2025-718

5. Remiss Regional kulturplan

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förslag till remissvar och överlämnar det till kommunstyrelsen för beslut.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har fått Kultur i hela länet – hela livet Regional kulturplan för Uppsala län 2027–2030 på remiss. Kultur- och fritidsnämnden har fått i uppdrag att ta fram förslag på remissvar till kommunstyrelsen.

Region Uppsala är en del av den statliga kultursamverkansmodellen, som styrs av en lag och en förordning. Modellen innebär samverkan mellan stat, region och kommun för stöd till kultur och att regionerna får ansvar för att fördela statliga kulturmedel. Regionernas kulturplaner är en förutsättning för Statens kulturråds beslut om statsbidrag till regionerna. En del i kultursamverkansmodellen är flernivåsamverkan, den samverkan som sker mellan staten, regionerna och länets kommuner för att stödja kulturlivet och bidra till en spridning av regional kulturverksamhet. Lika viktiga är samråd med det professionella kulturlivet och civilsamhället. Planen har utformats efter samråd och samarbeten med olika aktörer. Den regionala kulturplanen tydliggör kulturområdet. Planen utgår även från Region Uppsalas regionala utvecklingsstrategi, Agenda 2030-mål samt de årliga besluten om Regionplan- och budget som sätter de ekonomiska ramarna.

Kulturplanen är styrande för Region Uppsala och de verksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen och som arbetar genom årliga överenskommelser med regionen. Planen är rådgivande för länets kommuner och andra av Region Uppsalas samverkansparter. Mål och inriktning i kulturplanen formuleras kring tre perspektiv: en nyskapande region (konstarna), en region för alla (människan) och en växande region (platsen). Målen bidrar till en social och kulturell hållbarhet i Uppsala län.

Beslutsunderlag

- Regional kulturplan för Uppsala län 2027–2030
- Remissbrev Regional kulturplan
- Remissvar Östhammars kommun

Beslutet skickas för åtgärd till

Kommunstyrelsen.

Beslutet skickas för kännedom till

Marianne Pauhlsen, enhetschef Kultur- och bibliotek
Peter Källman, kulturstrateg

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.40

Dnr KFN-2024-29

6. Nya mål för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta plan för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk 2026–2029 (bilaga).

Ärendebeskrivning

Sveriges nationella minoriteter är samer, sverigefinnar, tornedalingar, judar och romer. De nationella minoritetsspråken är samiska, finska, meänkieli, jiddisch och romani chib. Östhammars kommun ingår i förvaltningsområdet för finska.

Kommuner ska enligt minoritetslagen anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Förslaget till plan om nationella minoriteter och minoritetsspråk pekar ut mål och delmål för Östhammars kommuns arbete under 2026–2029

Barnkonsekvensanalys

Överföringen av de nationella minoriteternas språk och kulturer mellan generationerna är ett av de föreslagna målen. Barn och unga är därmed en prioriterad målgrupp. Minoritetslagen, skollagen och barnkonventionen behandlar rätten till kultur, identitet, inflytande och utbildning för urfolks- och minoritetsbarn som påverkas av förslaget.

Ekonomiska konsekvenser

Planen innebär inga ekonomiska merkostnader.

Beslutsunderlag

- Förslag till plan om nationella minoriteter och minoritetsspråk 2026–2029
- Sammanställning av gällande rätt om nationella minoriteter
- Samrådshandling

Beslutet skickas för åtgärd till

Kommunstyrelsen för vidare hantering i kommunfullmäktige

Beslutet skickas efter antagande i kommunfullmäktige för kännedom till

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin
Enhetschef kultur och bibliotek, Marianne Pauhlon
Samordnare förvaltningsområdet för finska, Dennis Kronholm
Socialchef, Lina Edlund
Barn- och utbildningschef, Christina Stenhammar
Tierps kommun
Älvkarleby kommun

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.55

Dnr KFN-2025-167

7. Remiss Östhammars kommuns Funktionshinderprogram

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden antar remissyttrandet avseende Östhammars kommuns Funktionshinderprogram och översänder det till vård- och omsorgsnämnden (bilaga).

Ärendebeskrivning

I Östhammars kommun pågår arbetet med att ta fram ett kommunövergripande Funktionshinderprogram.

Funktionshinderprogrammet sätter den strategiska inriktningen för att skapa god livskvalitet och säkerställa att personer med funktionshinder ges rätt att få vara del av samhället på lika villkor. Program som omfattar flera nämnder beslutas slutgiltigt av kommunfullmäktige.

Kultur- och fritidsnämnden har fått Funktionshinderprogrammet för yttrande.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Då finansieringen i Funktionshindersplanen skall ske inom nämndens egna budgetramar finns en risk för nedskärning av annan verksamhet.

Beslutsunderlag

- Missiv Östhammars kommuns Funktionshinderprogram, 2026-2029
- Funktionshinderprogram Östhammars kommun
- Remissyttrande KFN Östhammars kommuns Funktionshinderprogram

Beslutet skickas för kännedom till

Socialchef, Lina Edlund
Biträdande Socialchef, Ida Eklöf
Vård- och omsorgsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 14.15

Dnr KFN 2025-115

8. Lägesrapport av nämndens uppdrag i budgethandlingen

Förslag till beslut

Kultur – och fritidsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kultur- och fritidsnämnden har gett Fritid och hälsa i uppdrag att genomföra en simhallsutredning och att delredovisa denna under hösten 2025. Kommunens simhallar byggdes under 1970-talet och trots att de har renoverats så har de likväl en begränsad livslängd, vilket är grunden för utredningen. Utredningen är genomförd som en sammanställning och visar nuläget över kostnader och intäkter samt hur simhallarna nyttas av skola, allmänhet och föreningsliv.

För att kunna ta fram underlag till vidare planering för kommuninvånarnas tillgång till simhall framöver, ber enheten om ett inriktningsbeslut.

Beslutsunderlag

- Muntlig information

Beslutet skickas för åtgärd till

Enhetschef Fritid och hälsa, Monica Eriksson
Hälsoutvecklare, Caroline Henning

Beslutet skickas för kännedom till

Kultur- och fritidskontoret
PRO Östhammar/Öregrund
Neuroförbundet
Projekt aktivera Östhammar

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 14.35

Dnr KFN-2024-179

9. Budget och verksamhetsplan 2026 samt flerårsplan 2027-2029

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden antar budget och verksamhetsplan för 2026 samt flerårsplan 2027-2029 (bilaga).

Ärendebeskrivning

I juni fattade Kommunfullmäktige beslut om budget för kommande år och flerårsplan för de tre följande åren. I budgethandlingen tydliggörs mål, uppdrag och ekonomiska ramar för såväl drift som investering.

Utifrån de beslutade budgetramarna arbetar nämnderna fram sina respektive budgethandlingar. Budgethandlingen beslutas i respektive nämnd och lyfts som ett informationsärende i Kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

- Budget och verksamhetsplanering 2026, flerårsplan 2027-2029

Beslutet skickas för åtgärd till

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin
Kvalitetsutvecklare, Fredrik Hübinette
Ekonomichef, Mattias Nilsson

Beslutet skickas för kännedom till

Kommunstyrelsen – anmälningsärende till kommunfullmäktige

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 14.40

Dnr KFN-2025-140

10. Inkommen skrivelse avseende badplats i Älvsnäs

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av den inkomna skrivelsen från Yttersby bysamfällighet.

Ärendebeskrivning

Kultur- och fritidsnämnden beslutade 2025 att de kommunala bad där kommunen inte stod som markägare skulle avslutas som kommunala bad KFN-2025-18 §8. Älvsnäs badplats ligger på en fastighet som ägs av Yttersby bysamfällighet. Efter beslutet i KFN så sades avtalet mellan Östhammars kommun och Yttersby bysamfällighet upp. Avtalet har en uppsägningstid på ett år. Från mars 2026 så kommer Östhammars kommun, om inget annat överenskommes, slutföra sina åtaganden i avtalet och återställa d.v.s. ta bort byggnader och bryggor på platsen. Yttersby bysamfällighet har inkommit med en skrivelse till kultur- och fritidsnämnden om att upphäva sitt beslut kring avvecklingen av kommunalt bad på platsen.

Beslutsunderlag

- Skrivelse från Yttersby bysamfällighet

Beslutet skickas för kännedom till

Yttersby bysamfällighet – by ålderman Hans Tibell

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 14.50

Dnr KFN-2025-23

11. Redovisning av inkomna synpunkter

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av de inkomna synpunkterna.

Ärendebeskrivning

Redovisning av de synpunkter som inkommit gällande kultur- och fritidsnämndens verksamhet.

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KFN-2025-1

12. Information från kommunförvaltningen

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av information från förvaltningen.

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KFN-2025-2

13. Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

När kultur- och fritidsnämnden delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett kultur- och fritidsnämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som nämndens beslut. Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till kultur- och fritidsnämnden.

Följande delegationsbeslut i verksamhetsfrågor redovisas:

Beslut	Beslutsfattare	Beslutsdatum	Diarienummer
Delegationsbeslut evenemangsstöd Östhammars kulturvecka 2025, Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör	Kultur- och fritidschef	2025-10-06	KFN-2025-175
Delegationsbeslut avgiftsbefrielse bygglovsavgift, Österby Folketshus och parkförening	Föreningsutvecklare	2025-10-22	KFN-2025-184

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KFN-2025-1

14. Anmälningssärenden

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av beslut som tagits av andra myndigheter samt annan viktig information som berör kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde.

Inga anmälningssärenden finns att redovisa.

Kultur- och fritidskontoret
Enheten för fritid och hälsa

Utredning om Särskilt föreningsstöd: Roslagens träningsverk

Bakgrund

27 augusti 2025 kontaktade den allmännyttiga ideella tillika bidragsberättigade föreningen Roslagens träningsverk Kultur- och fritidskontoret. Föreningen aviserade vikten av ett möte för att föra dialog om framtida samarbeten. Väl vid mötet konstaterades det att föreningen står inför ekonomiska utmaningar och inför årsskiftet förväntas eventuell konkurs om inte särskilda medel inkommer, varför förvaltningen väcker ärende till kultur- och fritidsnämnd. Till ärendet bifogas en enklare utredning som redogör för föreningens verksamhet och ekonomiska läge.

Verksamheten

Saxat ur föreningens stadgar;

Föreningen ska bedriva friskvårdsverksamhet främst olika former av gruppträningar. Vidare ska föreningen bedriva olika former av träningsevent, välgörenhetsevent samt föreläsningar.

Målgrupper

Majoriteten aktiva är mellan 20 och 70, men föreningen redovisar vissa siffror inför aktivitetsstödet vilket innebär visst deltagande inom målgruppen 7-20. Vidare finns en viss andel inom åldersgruppen 70 år plus aktiva. Föreningen vänder sig även mot funktionshinder- och äldreföreningar och erbjuder aktiviteter för dessa dagtid. Mer om det under rubriken Samarbeten.

Medlemsavgifter och kortförsäljning

Föreningen är öppen för alla, förutsatt att stadgarna godtas och att medlemsavgiften betalas.

Medlemsavgift inbakas i träningskortet, och kostar 100 kr/år. Föreningen erbjuder onlineförsäljning utav kort.

Föreningen aviserade att den önskade framtida lösningar såsom kommunens portal för externa lokaler (vilket är under uppbyggnad en tid framöver) samt möjliga föreningsbidrag m.m.

Kultur- och fritidskontoret
Enheten för fritid och hälsa

Anläggning

Föreningen hyr idag lokalen på Hallgatan av privat aktör. Utifrån uppgifter rymmer den ungefär 20 till 25 personer.

Samarbeten

Ung Fritid

Intervjusvar från Louise Söderqvist, ungdomsutvecklare; *"Vi hjälper bara till med marknadsföringen för gratis träning för ungdomar under loven. Vi lägger upp i evenemangskalendern och på FB. Vi ger inget ekonomiskt stöd till föreningen.*

Den statistik jag har: sportlov uppgift saknas, påsklov 0 ungdomar, sommarlov 1 ungdom"

LSS och Daglig verksamhet

Intervjusvar från Maria Färnström, arbetsledare daglig verksamhet: *Ja, vi städar där två gånger i veckan.*

Neuro

Uppgifter hämtade från föreningens hemsida:

Höstens träningar är igång hösten 2025, som vanligt på fredagar kl 10:00-12:00.

Kostnad endast kr 100:- för hela terminen.

Alla medlemmar är varmt välkomna!

PRO

Uppgifter hämtade från föreningens hemsida:

Två olika alternativ finns att välja mellan:

1: 10 pass + medlemsavgift (ingår försäkring, när du tränar) Kostnad 700:-

2: 12 gånger – klippkort och det finns även möjligheten att gå på andra pass (ingår försäkring, när du tränar) Kostnad 800:-

Träningen är varje vecka, onsdagar klockan 10:00 för Max 20 personer

Kultur- och fritidskontoret
Enheten för fritid och hälsa

Projekt aktivera Östhammar

Föreningen har samarbetet med Roslagens träningsverk men återkopplar inte på frågan om hur.

Vattenfall veteraner

Den icke-allmännyttiga föreningen Vattenfalls veteraner är också hyresgäst hos föreningen.

Tidigare stöd

LOK-stöd Hösten 2024 har föreningen rapporterat 13 genomförda aktiviteter för 44 deltagartillfällen, sannolikt rör det sig om 3 till 4 ungdomar, flickor födda mellan 2011 och 2017. Beträffande våren 2025 rapporterar föreningen 8 genomförda aktiviteter och 27 deltagartillfällen i samma åldersspann.

Föreningsbidrag, grundbidrag och anläggningsstöd.

Föreningen sökte inte föreningsbidraget inför 2025 och gick således miste om anläggningsstödet om 6000 kr.

Oredovisat integreringsbidrag

Det föreligger ett oredovisat integreringsbidrag vilket beslutats av KFLG per 09/2023 och skulle redovisats Q1 2025, vilket så inte gjorts. Beloppssumman är 24 850 kr.

Kostnader

Det begärdes uppskattade, förväntade intäkter/kostnader för kvartal 4 2025 och kvartal 1 2026 in.

Det redogörs däri för hyreskostnader om nästan 14 000 kr i månaden.

Vidare har föreningen licenser i ett träningskoncept som globalt är känt som Les Mills. Detta är också en högre kostnad än många andra traditionella grupptränings/gymnastikföreningar för uppbära. Licenskostnaden för detta uppgår till ca 80 000 kr/år.

Kultur- och fritidskontoret
Enheten för fritid och hälsa

Intäkter

Prognostiserade intäkter grundade på tidigare år samt vad föreningen i dagsläget, oktober, vet

Q4 2025

Kortförsäljning ca 20000kr,

Forsmarks veteraner 13500kr,

Neuro 6000kr,

LSS 4500kr.

totalt: 44000kr

Q1 2026

Kortförsäljning ca 40000kr,

PRO 9000kr,

Neuro 6000kr.

Totalt: 55000kr

Kapital

Per årsskiftet 2024/25 redogjorde föreningen tillgångar om 87 634 kronor. Då intäkter/kostnader under hela verksamhetsåret 2025 varit obalanserat har likvida medel avsatts för att täcka driftkostnader. Per september uppgår likvida medel till 39 833 kronor, Oktober 17 794 kr, November -2644 kronor.

Kultur- och fritidskontoret
Enheten för fritid och hälsa

Ekonomiskt läge

Utifrån prognosen, vid mötestillfället per september, bedömde då föreningen att man står inför konkurs innan eller kring årsskiftet 2025/2026. Intäkterna från hyror utav andra föreningar och deltagaravgifter/medlemskap i tre månader täcker en månads hyra ungefär.

Föreningen redogör för prognostiserade kostnader om ca 65 000 kr för Januari, februari och mars 2026 och intäkter om 55 000 kronor samma period, vilket medför ett underskott om 10 000 kr.

Sammanfattningsvis

Det råder otvivelaktiga lägesbilder om att föreningen Roslagens träningsverk inom loppet av två månader efter mötestillfället med Enheten för fritid och hälsa står inför en konkurs. Detta är tydligt utifrån att de förväntade intäkterna kvartal fyra inte kan uppbära de förväntade kostnaderna. När så sker behöver föreningen använda likvida medel och per november förväntas dessa ligga på minus 2000 kronor.

Det är en olycklig utveckling för föreningen. Avtal om långtidshyra ingick med hyresvärden med en ambition och hopp från föreningens sida om att verksamheten delvis skulle finansieras av Allmänna arvsfonden. När A A sedan avslog föreningens ansökan var kontrakt redan signerat.

Ett särskilt föreningsstöd om balanserar de likvida medlen till att klara sig fram till mars 2026 föreslås. Stödet föreslås uppgå till 60 000 kr.

Tidsfrist om redogörelse av alternativ lokal och/eller utvecklad verksamhetsidé ges om tre månader efter beslutsdatum. Dvs, senast 5/2 2026.

Slutord

Utifrån redogjorda samarbeten med övriga föreningar inom prioriterade målgrupper förväntas föreningen fortsatt utgöra en viktig samhällspart för folkhälsan. Föreningen bör ta ställning till huruvida verksamheten skulle kunna inrymmas i en kommunal träningsanläggning. Nuläget redogör att det finns generöst med luckor i ett sådant bokningsschema vad gäller såväl Kristinelundsskolan, Räddningstjänsten och Gymnastiksalen på Frösåkershallen.

Kultur- och fritidskontoret
Enheten för fritid och hälsa

Faktorer såsom tillgänglighetsanpassning och exklusiva tider dagtid (dvs. inga krockar med skola eller annat) är dock viktig att medta i jakten på en kommunal lokal för föreningens verksamhet.

Kultur- och fritidsnämndens Taxor- och avgifter Bilaga 2026

Subventionerade taxor för idrottsanläggningar och samlingslokaler 2026

Ort	Idrottsanläggning	Timtaxa för träning (kr)	Timtaxa för match, tävling och evenemang (kr)
Alunda	Alundabadet Simbassäng	330	515
Alunda	Alundabadet Simbassäng bana	55	-
Alunda	Alundabadet Undervisningsbassäng	165	-
Alunda	Olandshallen A	165	265
Alunda	Olandshallen B	110	160
Alunda	Olandshallen Klubbrum	70	70
Gimo	Gimo Sporthall	165	265
Gimo	Gimo Sporthall halva	110	160
Gimo	Gimo gruppträningslokal	110	160
Gimo	Gimo Ishall	165	265
Gimo	Gimo Ishall utan is	100	160
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng	330	515
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng bana	55	-
Gimo	Gimo Simhall undervisningsbassäng	165	-
Hargshamn	Hargshamns gymnastiksal	110	160
Öregrund	Rådhusalen	70	-
Öregrund	Sven Persson-hallen	110	160
Öregrund	Öregrunds Sporthall	165	265
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall	165	265
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall halva	110	160
Östhammar	Frösåkershallen gruppträningslokal	110	160
Östhammar	Kristinelundsskolan gymnastiksal	110	160
Östhammar	Räddningstjänsten gymnastiksal	110	160
Östhammar	Räddningstjänsten sammanträdesrum	75	-
Österbybruk	Österbybruks gymnastiksal	110	160
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng	330	515
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng bana	55	-
Österbybruk	Österbybruks Simhall Undervisningsbassäng	165	-
Österbybruk	Ungdomsgården Unkan	75	-

Subventionerade avgifter för bad- och gym 2026

Alundabadet	
Dagsinträde vuxen	100
Rabattkort (12 ggr) vuxen	1000
Dagsinträde 3-20/pensionär	50
Rabattkort 3-20/pensionär	500

Frösåkershallens Gym	
Bastu rabattkort	350
Bastu engångsbiljett	35
Engångsbiljett vuxen	130
Träningskort månad vuxen	635
Träningskort halvår vuxen	2580
Träningskort helår vuxen	3765
Engångsbiljett 14-20 år/student/pensionär	95
Träningskort månad 14-20 år/student/pensionär	510
Träningskort halvår 14-20 år/student/pensionär	2065
Träningskort helår 14-20 år/student/pensionär	3055
Engångsbiljett 11-13 år	60
Träningskort månad 11-13 år	300
Träningskort halvår 11-13 år	1230
Gimo Gym	
Bastu rabattkort	350
Bastu engångsbiljett	35
Engångsbiljett vuxen	100
Träningskort månad vuxen	515
Träningskort halvår vuxen	1540
Träningskort helår vuxen	2010
Engångsbiljett 14-20 år/student/pensionär	85
Träningskort månad 14-20 år/student/pensionär	415
Träningskort halvår 14-20 år/student/pensionär	1290
Träningskort helår 14-20 år/student/pensionär	1775
Engångsbiljett 11-13 år	50
Träningskort månad 11-13 år	255
Träningskort halvår 11-13 år	745

Gimo och Österbybruks Simhall	
Bastu rabattkort	350
Bastu engångsbiljett	35
Dagsinträde vuxen	70
Rabattkort vuxen	700
Årskort vuxen	1225
Dagsinträde ungdom/pensionär	35
Rabattkort ungdom/pensionär	350
Årskort ungdom/pensionär	780

Öregrunds gym	
Bastu rabattkort	350
Bastu engångsbiljett	35
Engångsbiljett vuxen	90
Träningskort månad vuxen	470
Träningskort halvår vuxen	1400
Träningskort helår vuxen	1825
Engångsbiljett 14-17 år/student/pensionär	75
Träningskort månad 14-17 år/student/pensionär	375
Träningskort halvår 14-17 år/student/pensionär	1170
Träningskort helår 14-17 år/student/pensionär	1615
Engångsbiljett 11-13 år	45
Träningskort månad 11-13 år	230
Träningskort halvår 11-13 år	675

Österbybruks Gym	
Bastu rabattkort	350
Bastu engångsbiljett	35
Engångsbiljett vuxen	95
Träningskort månad vuxen	510
Träningskort halvår vuxen	2065
Träningskort helår vuxen	3060
Engångsbiljett 14-17 år/student/pensionär	80
Träningskort månad 14-17 år/student/pensionär	390
Träningskort halvår 14-17 år/student/pensionär	1610
Träningskort helår 14-17 år/student/pensionär	2415
Engångsbiljett 11-13 år	45
Träningskort månad 11-13 år	250
Träningskort halvår 11-13 år	1000

Kultur- och fritidsnämndens artikelförsäljning avseende kort för gym och bad finns tillgängliga genom avtal på diverse friskvårdsportaler såsom till Epassi, Benefits och Wellnet (Avtalet med Wellnet går ut 2026, ingen förlängning förväntas).

Taxor för Kulturhuset Storbrunn 2026

Storbrunn, Östhammar			
	Avgiftsgrupp 1 Kommunens elever (elevuppspel, kulturskolan etc.)	Avgiftsgrupp 2 Kommunens föreningar, studieförbund, enskilda samt kommunens förvaltningar och verksamheter	Avgiftsgrupp 3 Övriga såsom företag och myndigheter
BIOSALONG			
Vardag			
Heldag 08.00-17.00	600 kr	1 400 kr	5000
För- eller eftermiddag	300 kr	700 kr	2500
Kväll 16.00-22.00	600 kr	700 kr	2500
Tid utöver dessa blocktider	+ 125 kr/tim	+ 245 kr/tim	+ 610 kr/tim
Helg			
4 timmar	600 kr	1 200 kr	2500
8 tim mellan 10-22	1 200 kr	2 000 kr	5000
Tid utöver 8 timmar (högst 2 timmar)	+ 185 kr/tim	+ 305 kr/tim	+ 610 kr/tim
Tekniskt stöd/värd (ljud, ljus & projektor)	300 kr/tim	300 kr/tim	300 kr/tim
STORA ATELJÉN			
Heldag 08.00-17.00	Kostnadsfritt	300	1500
För- eller eftermiddag	Kostnadsfritt	300	750
PARKEN			
Parken + Nedre plan (Café och Toaletter)			
Kl. 10-22	-	-	10000
För- eller eftermiddag	-	-	5000
Endast Parken			
kl. 10-22	Kostnadsfritt	3 000 kr	3000

Avgifter - Kulturhuset Storbrunn 2026

Avgifter Folkbiblioteken, Östhammars kommun		
Kopiering/Utskrift	/st	2
Kasse	/st	2
Förkommet lånekort	/st	10
Fjärrlån		10
Förkommen/skadad bok*		300
*Om boken du lånat kommer bort eller blir skadad tar vi ut en avgift på 300 kronor för att ersätta exemplaret. Det går också bra att skänka ett annat exemplar av samma bok till biblioteket.		

Taxeklass 2 (allmännyttiga ideella föreningar, kommunmedlemmar)

Ort	Idrottsanläggning	Timtaxa (kr)
Alunda	Alundabadet Simbassäng	495
Alunda	Alundabadet Simbassäng bana	85
Alunda	Alundabadet Undervisningsbassäng	250
Alunda	Olandshallen A	250
Alunda	Olandshallen B	165
Alunda	Olandshallen Klubbrum	105
Gimo	Gimo Sporthall	250
Gimo	Gimo Sporthall halva	165
Gimo	Gimo gruppträningslokal	165
Gimo	Gimo Ishall	250
Gimo	Gimo Ishall utan is	100
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng	495
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng bana	85
Hargshamn	Gimo Simhall undervisningsbassäng	250
Öregrund	Hargshamns gymnastiksal	165
Öregrund	Rådhusalen	105
Öregrund	Sven Persson-hallen	165
Östhammar	Öregrunds Sporthall	250
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall	165
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall halva	165
Östhammar	Frösåkershallen gruppträningslokal	165
Östhammar	Kristinelundsskolan gymnastiksal	165
Östhammar	Räddningstjänsten gymnastiksal	165
Österbybruk	Räddningstjänsten sammanträdesrum	115
Österbybruk	Österbybruks gymnastiksal	165
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng	495
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng bana	85
Österbybruk	Österbybruks Simhall Undervisningsbassäng	250
Österbybruk	Ungdomsgården Unkan	115

Taxeklass 3 (utan subventionering, övriga hyresgäster, företag)

Ort	Idrottsanläggning	Timtaxa (kr)
Alunda	Alundabadet Simbassäng	1150
Alunda	Alundabadet Simbassäng bana	230
Alunda	Alundabadet Undervisningsbassäng	605
Alunda	Olandshallen A	530
Alunda	Olandshallen B	265
Alunda	Olandshallen Klubbrum	120
Gimo	Gimo Sporthall	530
Gimo	Gimo Sporthall halva	265
Gimo	Gimo gruppträningslokal	265
Gimo	Gimo Ishall	1575
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng	1150
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng bana	230
Gimo	Gimo Simhall undervisningsbassäng	605
Hargshamn	Hargshamns gymnastiksal	265
Öregrund	Rådhusalen	120
Öregrund	Sven Persson-hallen	265
Öregrund	Öregrunds Sporthall	530
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall	530
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall halva	265
Östhammar	Frösåkershallen gruppträningslokal	265
Östhammar	Kristinelundsskolan gymnastiksal	265
Östhammar	Räddningstjänsten gymnastiksal	265
Östhammar	Räddningstjänsten sammanträdesrum	120
Österbybruk	Österbybruks gymnastiksal	265
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng	1150
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng bana	230
Österbybruk	Österbybruks Simhall Undervisningsbassäng	605
Österbybruk	Ungdomsgården Unkan	120

Kultur- och fritidskontoret
Daniel Andersson

Diskussionsunderlag och förändringsförslag inför antagande av Kultur- och fritidsnämndens riktlinjer för taxor och avgifter

Nya taxeklasser

Tidigare har kriteriet för att ta del utav subventionerad taxa varit att föreningen är allmännyttig och ideell. En förändring inför år 2026 är att en ny klassificering för taxor införlivas i kostnadsbilagan.

1. Taxeklass 1 är dedikerad till de föreningar som uppfyller Kultur- och fritidsnämndens bidragsnormer och är således bidragsberättigade.
2. Taxeklass 2 innebär ett 50 % kostnadspåslag gentemot taxeklass ett och där i samlas allmännyttiga föreningar och privatpersoner, vilka äga fast egendom i kommunen och utgör således medlem av kommunen.
3. Taxeklass 3 innefattar övriga:
 - privatperson som är medlem i annan kommun,
 - företag
 - föreningar från annan kommun.

Revidering av Delegationsordning för Kultur- och fritidsnämnden

För 2026 års arbete föreslås kultur- och fritidsnämnden anta sina egna taxor och avgifter enväldigt och fortsatt skall justering av priserna genomföras i maj, för att korreleras i det övergripande budgetarbetet och föreslås för antagande av kultur- och fritidsnämnd per augusti.

Alundabadet

- Alundabadets prissättning, avviker från tidigare beslut (KPI inaktuellt).

Kultur- och fritidskontoret
Daniel Andersson

Nya och reviderade målgrupper

- Ungdoms- och studentpriser kompletteras till artiklarna inom gymkort.
- Ungdomspriser fastställs till ålder från och med 14 år tills den dagen du fyller 20 år. Tidigare var det t.o.m. 17 år.
- Revidering utav ålder för kostnadsfritt inträde: tidigare 0-7 år. Ersätts av 0-3 år.
- Allmän pension kommer inför 2026 att höjas till 67 år, vilket påverkar prissättning för vuxen och pensionär. Intyg för pensionärer kommer oaktat ålder krävas.

Nya resurser

- Klubbrum Olandshallen avgiftsbeläggs och kostnadsförslaget uppgår till 50 kr/h för bidragsberättigade föreningar.

Gimo och Öregrunds gym

- Gimo gym, får egen taxa. Tidigare har denna varit likställd Frösåkershallens gym.
- Höj priset för Öregrund (42 %).

Rådhusalen Öregrund

- Möjligheten att hyra Rådhusalen för utställningar över flera dygn försvinner.

Artiklar

- Förekommen tagg föreningsaktiv; föreningen debiteras 100 kr.
- Förekommen tagg privatperson; privatperson kan kvittera ut ny mot en kostnad av 100 kr.

Kultur- och fritidskontoret
Daniel Andersson

Kombinationer i kortutbudet

- Bastu och bad som tidigare ingått i gymkortets utbud avskaffas
- Möjligheten att träna på flera anläggningar tas bort. Priset för Frösåkershallens och Gimo Sim- och Sporthalls gymkort lämnas oförändrat inför 2026 som en följd utav förändringen.
- Österbybruks kostnader för artiklarna inom gymkortskategorin sänks med 34 %.

Underlag taxor och avgifter

Omfattning

Taxor- och avgifterna i denna plan omfattar samtliga anläggningar och lokaler där Kultur- och fritidskontoret ansvarar för administration av uthyrning. Vidare omfattas även taxor och entréavgifter för evenemang.

Process - reglering och justering utav taxor och avgifter

Taxorna regleras återkommande varje år utifrån tidigare beslut KFN-X i vilket det tangeras att justering ska ske per augusti månad. Med justering avses förhållandet i Statistiska centralbyråns konsumentprisindex föregående års augusti till rådande års augusti. Då ingen uppräknings ägde rum inför verksamhetsåret 2024 jämfördes augusti 2025 med augusti 2023.

KPI per augusti 2025 medför en prishöjning om 3,41 %.

Det anges även i beslutet att beloppet skall justeras till närmaste 5 krona. Detta exkluderar således att höjning måhända sker varje år men också ojämna tal i prislistan.

För att ta del utav subventionerad taxa krävs att föreningen är allmännyttig och ideell. För att en förening ska klassas som en allmännyttig existerar särskilda krav vilka Skatteverket utställer och som granskas utav utsedda tjänstepersoner på Kultur- och fritidskontoret.

För 2026 föreslås en justering genomföras per maj för att synkronisera kontoret mot kommande årsbudget och även kunna arbeta fram ett relevant och kvalitativt dokument under processen. Planen med dess taxor och avgifter för 2027 förväntas då utav Kultur- och fritidsnämnden enväldigt antas 26 augusti.

Subventioneringens utmaning

I förhållande till den faktiska lokalkostnaden som verksamhetsutövaren (KFN) i detta fall förväntas uppbära genom internhyressättning så existerar en grad subventionering. Subventioneringen förväntas främja civilsamhällets möjligheter att boka och nyttja kommunala lokaler för dess olika aktiviteter.

En fastställd grad av subventionering existerar inte per oktober 2025 utan taxorna har uppräknats med konsumentprisindex åtminstone sedan 2021 och dessförinnan utav **godtycklighet och hävd.**

Då kommunstyrelsen aviserar eventuella hyresförändringar i takt med framtagande av nästa års kommande budgethandlingar (antagande sker i Kommunfullmäktige per juni) kan eventuella ”KPI-justeringar” som kontoret gör leda till obalans, dvs. nämnden kan exempelvis få en 8 procentig intern hyreshöjning av kommunstyrelsen, men i nästa led kan kultur- och fritidsnämnden till hyresgäster, endast utställa 3 procentig höjning. Som privatperson, företagare eller exempelvis förening från annan kommun så är avgiften en annan och då marknadsmässig vilket framgår under **sida 8 i planen.**

Förändringar inför 2026:

- Kombinationer avskaffas
- Alundabadets prissättning, avviker från tidigare beslut (KPI inaktuellt).
- Ungdoms- och studentpriser (mot intyg motsvarande) kompletteras
- River upp tidigare beslut om allmännyttig ideell förening, ersätts av uppfyllelse av bidragsnormer.
- Ungdomspriser fastställs till ålder 15 tills den dagen du fyller 20. Tidigare var det t.o.m 17.
- Revidering utav ålder för kostnadsfritt inträde: tidigare 0-7. Ersätts av 0-3
- Ungdomspriser gym från 14 ist för 15. 11-13 kvarstår som kategori.
- Allmän pension kommer inför 2026 att höjas till 67, vilket påverkar prissättning för vuxen och pensionär.
- Bryt ut Gimo gym, får egen tabell. **Höj priset för Öregrund** (42%), avviker också likt Alundabadet från KPI.
- Möjligheten till utställningar i Rådhusalen försvinner.
- Klubbrum Alunda, Olandshallen, tillkommer i tabell 1 och kostar 50 kr/h.
- Kategori övriga (inom kommun) tillkommer. Motsvarar 50 % högre taxa än prioriterade bidragsberättigade föreningar.
- Övriga artiklar kompletteras på fritidssidan; - förenings- och gymtagg debitering. 100 kr.
- Bastu och bad som ingår i gymkortet avskaffas. Likaså möjligheten att träna på flera anläggningar, kortet blir knutet till anläggningen som det köptes på. Frösåkershallens

och Gimo gymkortspris lämnas oförändrat inför 2026. Österby sänks med x % (2000kr vuxen årskort).

- Taxeklass 1, 2 (50% högre avgift än klass 1) och 3 införs.

Subventionerade taxor för idrottsanläggningar och samlingslokaler 2026

Ort	Idrottsanläggning	Timtaxa för träning (kr)	Timtaxa för match, tävling och evenemang (kr)
Alunda	Alundabadet Simbassäng	330	515
Alunda	Alundabadet Simbassäng bana	55	-
Alunda	Alundabadet Undervisningsbassäng	165	-
Alunda	Olandshallen A	165	265
Alunda	Olandshallen B	110	160
Alunda	Olandshallen Klubbrum	70	70
Gimo	Gimo Sporthall	165	265
Gimo	Gimo Sporthall halva	110	160
Gimo	Gimo gruppträningslokal	110	160
Gimo	Gimo Ishall	165	265
Gimo	Gimo Ishall utan is	100	160
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng	330	515
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng bana	55	-
Gimo	Gimo Simhall undervisningsbassäng	165	-
Hargshamn	Hargshamns gymnastiksal	110	160
Öregrund	Rådhusalen	70	-
Öregrund	Sven Persson-hallen	110	160
Öregrund	Öregrunds Sporthall	165	265
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall	165	265
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall halva	110	160
Östhammar	Frösåkershallen gruppträningslokal	110	160
Östhammar	Kristinelundsskolan gymnastiksal	110	160
Östhammar	Räddningstjänsten gymnastiksal	110	160
Östhammar	Räddningstjänsten sammanträdesrum	75	-
Österbybruk	Österbybruks gymnastiksal	110	160
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng	330	515
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng bana	55	-
Österbybruk	Österbybruks Simhall Undervisningsbassäng	165	-
Österbybruk	Ungdomsgården Unkan	75	-

Subventionerade avgifter för bad- och gym 2026

Alundabadet	
Dagsinträde vuxen	100
Rabattkort (12 ggr) vuxen	1000
Dagsinträde 3-20/pensionär	50
Rabattkort 3-20/pensionär	500

Frösåkershallens och Gimo Sporthalls Gym	
Bastu rabattkort	350
Bastu engångsbiljett	35
Engångsbiljett vuxen	130
Träningskort månad vuxen	635
Träningskort halvår vuxen	2580
Träningskort helår vuxen	3765
Engångsbiljett 15-20 år/student/pensionär	95
Träningskort månad 15-20 år/student/pensionär	510
Träningskort halvår 15-20 år/student/pensionär	2065
Träningskort helår 15-20 år/student/pensionär	3055
Engångsbiljett 14 år	75
Träningskort månad 14 år	350
Träningskort halvår 14 år	1500
Engångsbiljett 11-13 år	60
Träningskort månad 11-13 år	300
Träningskort halvår 11-13 år	1230

Gimo och Österbybruks Simhall	
Bastu rabattkort	350
Bastu engångsbiljett	35
Dagsinträde vuxen	70
Rabattkort vuxen	700
Årskort vuxen	1225
Dagsinträde ungdom/pensionär	35
Rabattkort ungdom/pensionär	350
Årskort ungdom/pensionär	780

Öregrunds gym	
Bastu rabattkort	350
Bastu engångsbiljett	35
Engångsbiljett vuxen	90
Träningskort månad vuxen	470
Träningskort halvår vuxen	1400
Träningskort helår vuxen	1825
Engångsbiljett 15-17 år/student/pensionär	75
Träningskort månad 15-17 år/student/pensionär	375
Träningskort halvår 15-17 år/student/pensionär	1170
Träningskort helår 15-17 år/student/pensionär	1615
Engångsbiljett 14 år	55
Träningskort månad 14 år	270
Träningskort halvår 14 år	800
Engångsbiljett 11-13 år	45
Träningskort månad 11-13 år	230
Träningskort halvår 11-13 år	675

Österbybruks Gym	
Bastu rabattkort	350
Bastu engångsbiljett	35
Engångsbiljett vuxen	95
Träningskort månad vuxen	510
Träningskort halvår vuxen	2065
Träningskort helår vuxen	3060
Engångsbiljett 15-17 år/student/pensionär	80
Träningskort månad 15-17 år/student/pensionär	390
Träningskort halvår 15-17 år/student/pensionär	1610
Träningskort helår 15-17 år/student/pensionär	2415
Engångsbiljett 14 år	55
Träningskort månad 14 år	300
Träningskort halvår 14 år	1200
Engångsbiljett 11-13 år	45
Träningskort månad 11-13 år	250
Träningskort halvår 11-13 år	1000

Kultur- och fritidsnämndens artikelförsäljning avseende kort för gym och bad finns tillgängliga genom avtal på diverse friskvårdsportaler såsom till Epassi, Benefits och Wellnet (Avtalet med Wellnet går ut 2026, ingen förlängning förväntas).

Taxor för Kulturhuset Storbrunn 2026

Storbrunn, Östhammar			
	Avgiftsgrupp 1 Kommunens elever (elevuppspel, kulturskolan etc.)	Avgiftsgrupp 2 Kommunens föreningar, studieförbund, enskilda samt kommunens förvaltningar och verksamheter	Avgiftsgrupp 3 Övriga såsom företag och myndigheter
BIOSALONG			
Vardag			
Heldag 08.00-17.00	600 kr	1 400 kr	5000
För- eller eftermiddag	300 kr	700 kr	2500
Kväll 16.00-22.00	600 kr	700 kr	2500
Tid utöver dessa blocktider	+ 125 kr/tim	+ 245 kr/tim	+ 610 kr/tim
Helg			
4 timmar	600 kr	1 200 kr	2500
8 tim mellan 10-22	1 200 kr	2 000 kr	5000
Tid utöver 8 timmar (högst 2 timmar)	+ 185 kr/tim	+ 305 kr/tim	+ 610 kr/tim
Tekniskt stöd/värd (ljud, ljus & projektor)	300 kr/tim	300 kr/tim	300 kr/tim
STORA ATELJÉN			
Heldag 08.00-17.00	Kostnadsfritt	300	1500
För- eller eftermiddag	Kostnadsfritt	300	750
PARKEN			
Parken + Nedre plan (Café och Toaletter)			
Kl. 10-22	-	-	10000
För- eller eftermiddag	-	-	5000
Endast Parken			
kl. 10-22	Kostnadsfritt	3 000 kr	3000

Avgifter - Kulturhuset Storbrunn 2026

Avgifter Folkbiblioteken, Östhammars kommun		
Kopiering/Utskrift	/st	2
Kasse	/st	2
Förkommet lånekort	/st	10
Fjärrlån		10
Förkommen/skadad bok*		300
*Om boken du lånat kommer bort eller blir skadad tar vi ut en avgift på 300 kronor för att ersätta exemplaret. Det går också bra att skänka ett annat exemplar av samma bok till biblioteket.		

Taxeklass 2

Taxeklass 3 (utan subventionering, övriga hyresgäster)

Ort	Idrottsanläggning	Timtaxa (kr)
Alunda	Alundabadet Simbassäng	1150
Alunda	Alundabadet Simbassäng bana	230
Alunda	Alundabadet Undervisningsbassäng	605
Alunda	Olandshallen A	530
Alunda	Olandshallen B	265
Alunda	Olandshallen Klubbrum	120
Gimo	Gimo Sporthall	530
Gimo	Gimo Sporthall halva	265
Gimo	Gimo gruppträningslokal	265
Gimo	Gimo Ishall	1575
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng	1150
Gimo	Gimo Simhall Simbassäng bana	230
Gimo	Gimo Simhall undervisningsbassäng	605
Hargshamn	Hargshamns gymnastiksal	265
Öregrund	Rådhusalen	120
Öregrund	Sven Persson-hallen	265
Öregrund	Öregrunds Sporthall	530
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall	530
Östhammar	Frösåkershallen Sporthall halva	265
Östhammar	Frösåkershallen gruppträningslokal	265
Östhammar	Kristinelundsskolan gymnastiksal	265
Östhammar	Räddningstjänsten gymnastiksal	265
Östhammar	Räddningstjänsten sammanträdesrum	120
Österbybruk	Österbybruks gymnastiksal	265
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng	1150
Österbybruk	Österbybruks Simhall Simbassäng bana	230
Österbybruk	Österbybruks Simhall Undervisningsbassäng	605
Österbybruk	Ungdomsgården Unkan	120

Datum 2025-09-23

Dnr KN2024-00048

Kulturnämnden

Remiss: Region Uppsalas kulturplan 2027–2030

Remissinstanser

Barnombudet i Uppsala län
Enköpings kommun
Eric Sahlström Institutet
Folkrörelsearkivet för Uppsala län
Funktionsrätt Uppsala län
Föreningen Företagens historia Uppsala län
Grönsöo kulturhistoriska stiftelse
Handelskammaren i Uppsala län
Heby kommun
Håbo kommun
Ideell kulturallians
KLYS, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd)
Konstfrämjandet Uppland
Kulturföreningen för filmfestival (Uppsala Internationella Kortfilmfestival)
Kulturskaparrådet (RU)
Länsstyrelsen Uppsala län
RF-SISU Uppland
Riksteatern Uppsala län
Stiftelsen för medicinhistoriskt museum i Uppsala
Stiftelsen Leufsta
Stiftelsen Musik i Uppland
Stiftelsen Nordens Biskops Arnö
Stiftelsen Upplandsmuseet (inkl. läns hemslöjds konsulent verksamhet)
Svenska kyrkan Uppsala stift
Sveriges lantbruksuniversitet
Tierps kommun
Upplands Fornminnesförening och Hembygdsförbund
Uppsala Internationella Gitarrfestival
Uppsala kommun
Uppsala kommuns interregligiösa råd
Uppsala läns bildningsförbund
Uppsala läns bygdegårdsdistrikt

Uppsala stadsteater AB
Uppsala universitet
Älvkarleby kommun
Östhammars kommun

Remissvar

Remissvaren ska ha inkommit till Region Uppsalas kulturnämnd **senast den 1 december 2025**.
Remissvar sänds till e-post: region.uppsala@regionuppsala.se, med "Remissvar regional kulturplan 2027–2030" som ämnesrubrik i e-postmeddelandet.

I remissen ligger att Region Uppsala gärna tar emot synpunkter på planen i första hand där remissinstansen ser sig som berörd, men synpunkter kring andra delar och kring helheten är också välkommet.

För frågor, skriv till region.uppsala@regionuppsala.se

Kultur i hela länet – hela livet

Regional kulturplan för Uppsala län 2027–2030

FÖRSLAG 2025-09-18

Aktiverande styrdokument, Program

Beslutad av:
Diarienummer:
Giltighetstid:

Regionfullmäktige
KN2024-00048
2027–2030

Datum för beslut, paragraf:
Gäller för: 2027–2030
Ansvarig direktör, titel:
Annika Eklund,
kulturdirektör

Dokumentet ersätter:

Regional
kulturplan 2023–
2026

Förord

Innehåll

Förord	2
1. Inledning.....	4
2. Region Uppsala vill.....	5
3. Länet och åtta kommuner	8
4. Verksamhetsområden.....	10
4.1. Kultursamverkansmodellen i Uppsala län	10
4.2. Professionell teater-, dans- och musikverksamhet	11
4.3. Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete	14
4.4. Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet	15
4.5. Professionell bild- och formverksamhet	17
4.6. Regional enskild arkivverksamhet.....	18
4.7. Filmkulturell verksamhet.....	19
4.8. Främjande av hemslöjd.....	20
5. Fokusområden	22
5.1. Kultur, kreativitet och innovation	22
5.2. Kulturarv och resiliens	23
5.3. Kultur och hälsa.....	25
6. Demokratiska förutsättningar	26
6.1. Demokratiska fri- och rättigheter	26
6.2. De nationella kulturpolitiska målen	27
6.3. Allas möjlighet att delta	28
6.4. Barns och ungas rätt till kultur	29
6.5. Kulturskaparnas villkor	30
6.6. Det kulturella ekosystemet	31
7. Styrformer	36
7.1. Samverkan och samråd.....	36
7.2. Ansvar, genomförande och uppföljning.....	37
7.3. Relaterade dokument	37

1. Inledning

Uppsala län är en rik kulturregion. Länet har en väl utvecklad kulturell infrastruktur som ger invånarna tillgång till ett brett utbud av kultur. Här finns teatrar, kulturhus, konserthus, scener, museer och kulturella platser som möjliggör för invånarna att både ta del av kultur och själva skapa. Det finns många kulturföreningar, professionella kulturorganisationer och yrkesverksamma kulturskapare i länet som skapar möjligheter att uppleva samtida kultur, en mångfald av konstnärliga och kulturella uttryck inom olika genrer samt kulturarv och kulturmiljöer.

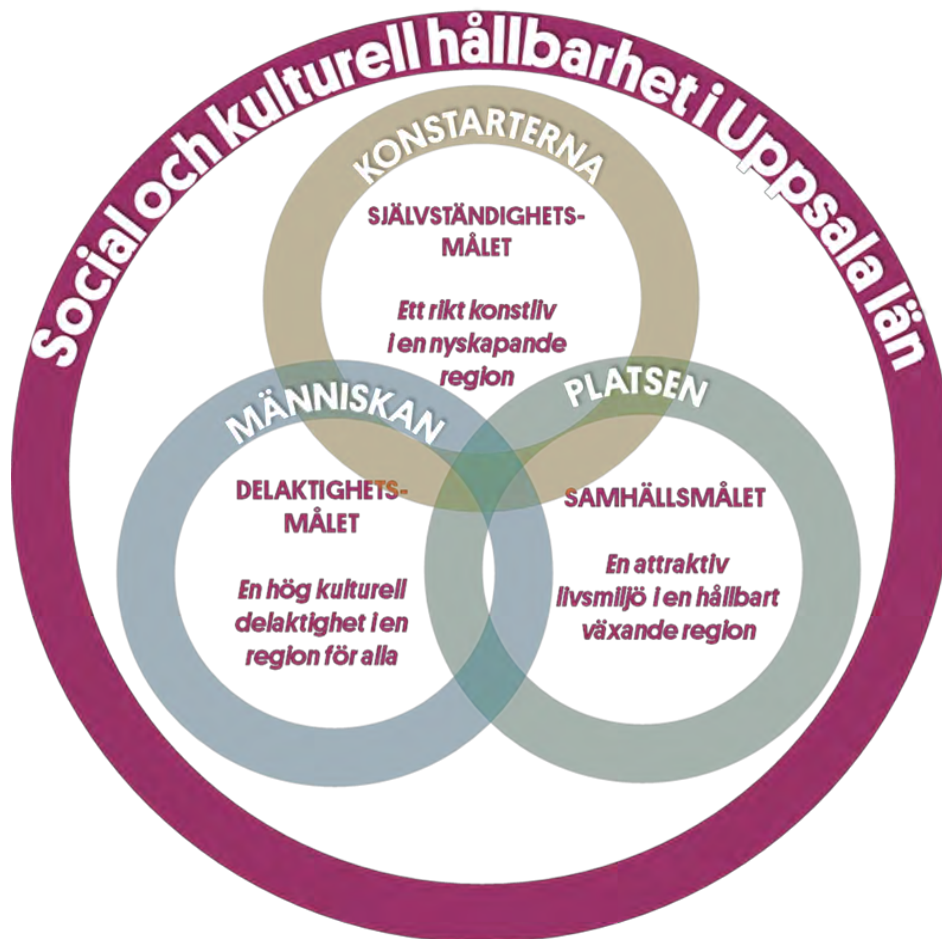
Den regionala kulturplanen 2027–2030 beskriver regionala mål och inriktning under fyra år. Planen syftar till att främja en god tillgång till kultur i hela länet – hela livet. Den syftar till att länet ska fortsätta att vara en dynamisk kulturregion, att den regionala kulturella infrastruktur som finns idag kan upprätthållas och att det fortsatt ska finnas ett varierande och nyskapande kulturutbud för invånarna. Kulturplanen stödjer Region Uppsalas vision om ”ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft”.

Region Uppsala är en del av den statliga kultursamverkansmodellen, som styrs av en lag och en förordning. Modellen innebär samverkan mellan stat, region och kommun för stöd till kultur och att regionerna får ansvar för att fördela statliga kulturmedel. Regionernas kulturplaner är en förutsättning för Statens kulturråds beslut om statsbidrag till regionerna. En del i kultursamverkansmodellen är flernivåsamverkan, den samverkan som sker mellan staten, regionerna och länets kommuner för att stödja kulturlivet och bidra till en spridning av regional kulturverksamhet. Lika viktiga är samråd med det professionella kulturlivet och civilsamhället. Planen har utformats efter samråd och samarbeten med olika aktörer. Den regionala kulturplanen tydliggör kulturområdet. Planen utgår även från Region Uppsalas regionala utvecklingsstrategi, Agenda 2030-mål samt de årliga besluten om Regionplan- och budget som sätter de ekonomiska ramarna.

Kulturplanen är styrande för Region Uppsala och de verksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen och som arbetar genom årliga överenskommelser med regionen. Planen är rådgivande för länets kommuner och andra av Region Uppsalas samverkanspartner.

Mål och inriktning i kulturplanen formuleras kring tre perspektiv: en nyskapande region (konstarna), en region för alla (människan) och en växande region (platsen). Målen bidrar till en social och kulturell hållbarhet i Uppsala län.

2. Region Uppsala vill

Målen inom de tre perspektiven i den regionala kulturplanen är strävansmål, som syftar till att eftersträva att Uppsala läns konst- och kulturliv ska kunna vara hållbart och utvecklas under åren 2027–2030. Dessa strävansmål uttrycker i vilken riktning Region Uppsala vill arbeta och bidrar till en kulturell utveckling i länet på lång sikt. De förhåller sig även till de nationella kulturpolitiska målen.

I kulturplanen återges sedan flertalet prioriteringar för perioden 2027–2030 i punktform. Det är prioriteringarna som följs upp regelbundet. Prioriteringarna bidrar på så vis till att arbetet under perioden sker i en riktning mot de långsiktiga strävansmålen. Prioriteringar bryts under perioden ner till konkreta åtgärder i Region Uppsalas årliga handlings- och verksamhetsplaner. Uppsala län ska vara en stark kulturregion med internationell lyskraft och Region Uppsala ska bidra till att konst och kultur blir tillgängligt i hela länet.

Konstarterna: Ett rikt konstliv i en nyskapande region (självständighetsmålet)

Region Uppsala vill

- Stimulera till ökad konstnärlig bredd och mångfald i länets kulturliv.
- Främja internationalisering och gränsöverskridande möten.
- Ge kulturstöd med syfte att bidra till en hög konstnärlig och professionell kvalitet.
- Erbjuda stödjande insatser såsom mentorskap och residensverksamhet inom olika konstområden.
- Verka för öppenhet för ny teknik, digitaliseringens möjligheter, nya konstformer och konststartsövergripande arbetssätt.
- Ge utrymme till konst- och kulturområden med en svag regional struktur.
- Utveckla den regionala kulturella infrastrukturen, etablera och stärka samverkansformer och interregionala samarbeten.
- Öka kompetensen om kulturella och kreativa branscher, genom ökad samverkan med näringslivsaktörer, kommuner, institutioner, organisationer och universiteten.

Människan: En hög kulturell delaktighet i en region för alla (delaktighetsmålet)

Region Uppsala vill

- Skapa förutsättningar för att alla ska känna sig delaktiga i kulturlivet.
- Ge fler invånare möjlighet att delta och få tillgänglighet till att uppleva konst och kultur.
- Att länets invånare ska ha möjlighet till bildning och att utveckla sina skapande och kreativa förmågor.
- I bred samverkan arbeta för ökad digital delaktighet och stärka kunskapen om medie- och informationskunnighet.
- Värna barns och ungas rätt till ett eget språk och uttryck.
- Utveckla regionala strukturer som främjar kultur för, av och med barn och unga.
- Främja kunskap om prioriterade grupper, såsom personer med funktionsnedsättningar, nationella minoriteter och unga.

- Verka för kultur i ett hälsofrämjande perspektiv.

Platsen: En attraktiv livsmiljö i en hållbart växande region (samhällsmålet)

Region Uppsala vill

- Öka intresset för arrangörskap.
- Verka för att bredda kompetensen inom gestaltad livsmiljö.
- Bidra till att integrera konst och kultur i det offentliga rummet.
- Öka intresset och förståelsen för konst och kultur som utvecklingsfaktorer och som del i ett hållbart samhällsbygge.
- Bidra till att utveckla besöksnäring och kulturturism genom att främja kulturarv och kulturella besöksmål.
- Verka för kultur i ett beredskapsperspektiv.

3. Länet och åtta kommuner

För att eftersträva målen krävs att hänsyn tas till de förutsättningar som råder i länet. Det är i det lokala som levande kultur uppstår och skapas. De åtta kommunerna är avgörande för att kultur finns i hela länet och för att det lokala kulturlivet kan stödjas. Hela länet växer och spås en befolkningsökning under flera årtionden framöver. Demografin visar att andelen äldre i befolkningen kommer att öka samtidigt som andelen förvärvsarbetande minskar. Länets övergripande utmaningar och åtgärder beskrivs i de regionala utvecklingsstrategier (RUS) som tas fram av Region Uppsala.

Fakta (Källa: SCB 2025)

Total befolkning: ca 408 000

Enköping: 48 600

Heby: 14 200

Håbo: 23 000

Knivsta: 21 300

Tierp: 21 000

Uppsala: 248 000

Älvkarleby: 9 500

Östhammar: 22 000

Som kulturregion präglas länet av närhet, där invånare med lätthet kan ta sig till andra län, till större städer och till resten av världen. Goda rese- och transportförbindelser möjliggör en internationell rörlighet och kulturella impulser och utbyten. Rörligheten är stor över Mälardalsområdet. Många invånare i länet arbetspendlar. Uppsala län har närhet till Stockholm, Gävle, Västerås och resten av Mälardalen med Strängnäs och Eskilstuna. Stockholm lockar för såväl publik som professionella kulturutövare. Det är angeläget att stödja dem som väljer att verka med Uppsala län som utgångspunkt, och samtidigt samverka interregionalt utifrån människors rörelsemönster över länsgränserna.

Länet har stadsmiljöer i främst Uppsala och Enköping. Därutöver finns flera tätorter av olika storlek. Av kommunerna är vissa vidsträckta till ytan med skogsområden, kust och landsbygd men med en mindre befolkningsandel. I kustområdena ökar befolkningen betydligt under sommarmånaderna runt Roslagens skärgård och Öregrund som har större kulturaktiviteter. Utspridda tätorter är typiskt för kommunerna Heby, Håbo, Tierp, Älvkarleby och Östhammar. Geografin med utspridda bostadsorter präglar förutsättningarna för att tillgängliggöra kultur i länet. Kulturutbudet varierar mellan orterna. Samtliga kulturinstitutioner med statsbidrag inom kultursamverkansmodellen är belägna i centrala Uppsala, men kulturhus med scener och utställningsrum har tillkommit eller planeras i länet och ambitionerna på kulturområdet i länets kommuner är höga. En utmaning är den offentliga ekonomin och att på lång sikt klara kulturuppdragen tillsammans med övriga välfärdstjänster.

Inom det fria kulturlivet finns arrangörer och kulturskapare som bidrar till att utveckla platser och skapa ett vitalt kulturliv. I länet finns en hög andel företag inom de kulturella och kreativa branscherna (KKB). Region Uppsalas kartläggning av KKB i länet visar att antalet anställda ligger över riksgenomsnittet med en hög andel inom gruppen Kultur och upplevelser. Inom kulturbranschen är antalet kulturföretag i länet högst inom gruppen Performing arts och musik, men med färre anställda.

Bibliotek finns i länets alla kommuner och utgör en betydelsefull kulturell infrastruktur. Biblioteken är en viktig mötesplats med flera funktioner. Kulturskolorna i länet gör att barn kan ta del av kulturaktiviteter och estetiska läroprocesser. Däremot är barns möjligheter att delta ojämlika och beroende av bland annat sociodemografiska förutsättningar. En nationell studie visar att de unga i städerna oftare tar del av kultur än dem på landsbygden (Myndigheten för kulturanalys, 2025). Det bekräftas av Region Uppsalas dialoger med unga i länet under våren 2025. Kultur i skolorna bidrar till en mer likvärdig tillgång till kultur och vissa kommuner har kulturgarantiliknande lösningar, som exempelvis kulturarvstrappan för grundskolan i Tierp.

För den som reser runt i Uppsala län är kulturarvet ständigt närvarande. Så är fallet med orter i norra Uppland med sina äldre bevarade bruksmiljöer. Särskilt ifall samhällena en gång varit organiserade kring en uppgift av något slag, som järnhantering, sjöfart, fiske, tillverkningsindustri eller jordbruk, där spåren syns i kulturmiljöerna. Länet är ovanligt rikt på runor och runstenar. Uppsala har historiskt varit ett maktcentrum i det gamla Sverige. Där finns Gamla Uppsala, Uppsala slott, Uppsala domkyrka med ärkebiskopssätet och Uppsala universitet, som både är symboler för stadens kulturarv, besöksmål och samtida betydelsefulla verksamheter. Idag är Uppsala landets fjärde största stad och kommunen har störst befolkning och mest offentliga resurser för kultur i länet. Uppsala kommun besitter kunskap, kompetens och institutioner som gynnar kulturområdet i hela länet.

Länet har framgångsrika forskningsmiljöer vid Uppsala universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet Ultuna och vid universitetssjukhuset Akademiska sjukhuset. Universiteten har en viktig roll i innovationssystemet och är motorer för regional utveckling och tillväxt. De bidrar även till en hög grad av internationalisering i Uppsala. I länet talas idag en mängd språk och människor representerar olika kulturer. Utmärkande för näringslivet är Life Science-branschen.

Att länet är samhällsekonomiskt gynnat utesluter inte utmaningar inom kulturområdet. Dialogerna med kulturaktörer, det fria kulturlivet och civilsamhället vittnar om brist på långsiktig trygghet i finansieringen och kostnadsökningar, brist på ändamålsenliga lokaler för olika kulturuttryck samt en ojämlik tillgång till kultur för olika åldersgrupper och mellan olika bostadsorter.

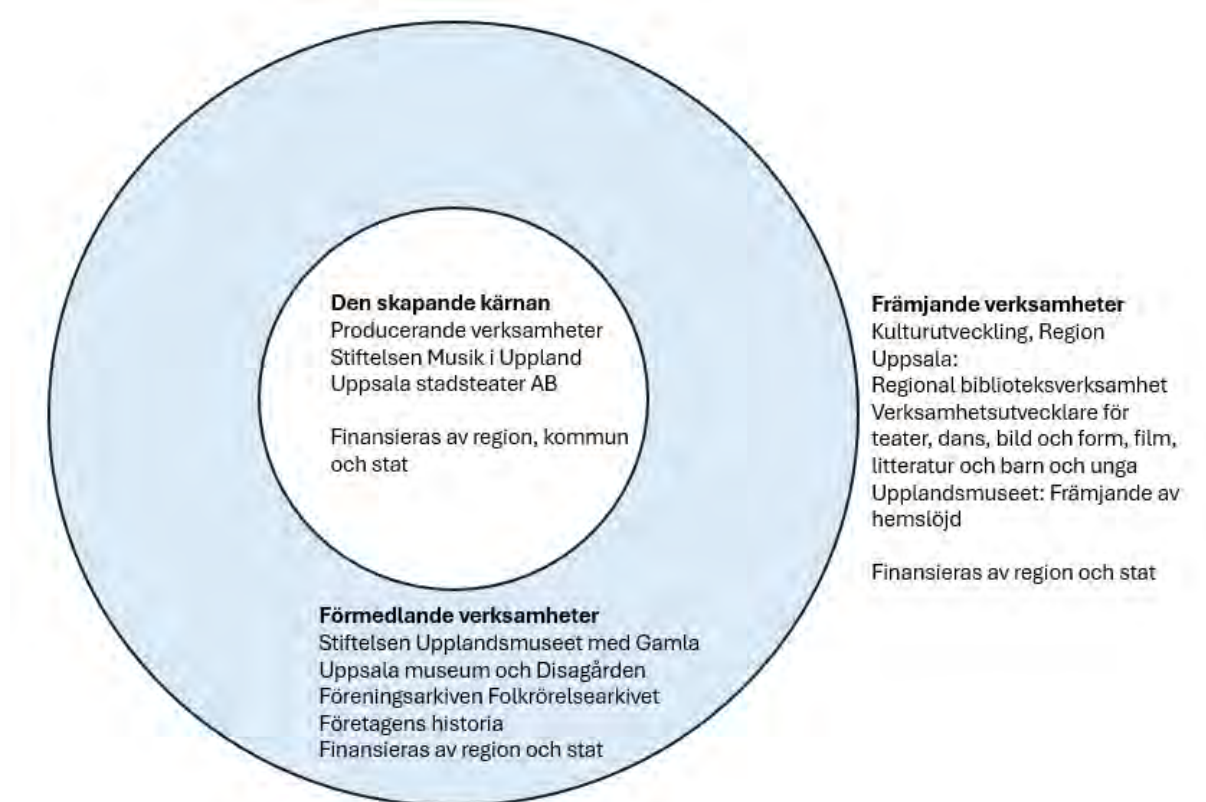
Region Uppsala behöver vara kulturbärare för hela länet. Huvudsakligen kan utmaningar bemötas genom en tät samverkan mellan de offentliga nivåerna. Region Uppsala ska vara en relevant samverkanspart och skapa möjligheter för kommuner och kulturaktörer för en gynnsam kulturutveckling i länet. Ett tillvägagångssätt är att arbeta med kulturanalys för att bättre klargöra behoven i länet för olika kulturella insatser.

4. Verksamhetsområden

Kapitlet redogör för de verksamhetsområden som ingår i kultursamverkansmodellen under åren 2027–2030 och för verksamheter som Region Uppsala samfinansierar med Statens kulturråd.

4.1. Kultursamverkansmodellen i Uppsala län

Region Uppsala fördelar regionalt och statligt kulturstöd till följande parter inom kultursamverkansmodellen. Mottagarna skiljer sig åt genom att vara skapande, förmedlande och främjande kulturverksamheter.

Figur: Illustrerar vilka verksamheter som ingår i modellen i Uppsala län

Kultursamverkansmodellen i Uppsala län är inriktad på produktioner inom professionell scenkonst och musik. Museer och kulturhistoriska arkiv förmedlar, bevarar, berättar och levandegör kulturarvet. De främjande verksamheterna stödjer enskilda kulturskapare och det fria kulturlivet. De har mer sällan någon egen produktion.

4.2. Professionell teater-, dans- och musikverksamhet

Scenkonst är ett samlat begrepp för bland annat teater och musikteater, dans och samtida cirkus. Dessa områden rymmer en stor bredd av olika genrer, uttryck och förutsättningar. Scenkonsten är beroende av såväl anpassade lokaler som producenter och arrangörer. En stor del av de statliga, regionala och kommunala insatserna för kulturlivet stödjer scenkonstens utveckling, vilket beror på att det är personalintensiva verksamheter med många aktörer på scenen såväl som bakom scenen i produktionerna. Flera scener och aktörer finns i Uppsala och det har skapats nya scenrum och kulturhus i flera kommuner på senare år vilket ger ökade möjligheter i hela länet. Uppsala kommun gjorde 2024 en scenkonstutredning med ett flertal rekommendationer. Ett av behoven var exempelvis utbildning för scentekniker.

Verksamheter med statsbidrag för professionell scenkonst är Uppsala stadsteater AB och verksamheter inom konstformerna teater och dans som stöttar, främjar och utvecklar konstområdena i länet. Region Uppsala ämnar fortsätta bidra till förutsättningar för professionella inom cirkus genom samverkan med relevanta parter i länet.

Teater

Region Uppsala arbetar med att främja förutsättningarna för de professionella teaterskaparnas produktion, utveckling och återväxt i hela länet. Det görs genom att anordna utvecklingsprojekt inom exempelvis samtida dramatik och tillhandahålla olika former av stöd, såsom residens, mentorskap, nätverk och fortbildning.

För att främja barns och ungas möte med och eget skapande av teater ges bland annat stöd till lovverksamhet och arrangörsstöd. Det anordnas även samarbetsprojekt där unga ensembler från olika kommuner får sätta upp nyskrivna ungdomspjäser och ges möjlighet till utbyte med den professionella teatervärlden.

Störst utbud av teater i länet finns i Uppsala. För teaterns närvaro i länet är de fria teatergrupperna samt andra teateraktörer och gästspelsscener viktiga. De fria grupperna och aktörerna bidrar till konstnärlig mångfald i länet, inte minst vad gäller teater för barn och unga. Institutioner och fria grupper och aktörer har olika förutsättningar för att verka men kompletterar varandra och berikar teaterlivet i länet.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska fortsätta utveckla olika former av stöd till yrkesverksamma inom teaterområdet, främja strukturer för produktion, spridning och återväxt samt verka för ungas egna skapande inom teater.**

Uppsala stadsteater

Uppsala stadsteater AB har Uppsala kommun som ägare och huvudfinansiär. Uppsala stadsteaters vision är att skapa omvälvande scenkonst av högsta kvalitet som berör och

utmanar i nuet och in i framtiden. Strävan är att genom en rik repertoar med hög konstnärlig nivå positionera sig som en av Sveriges främsta teatrar. Teatern ska också vara en levande mötesplats för länsinvånarna, och ett kraftcentrum i länets kulturella utveckling.

På de fyra scenerna spelas egenproducerade föreställningar i en mängd olika genrer. Valet av repertoar görs utifrån en vilja att ge plats för nya röster, djärva konstnärliga grepp och uttryck som överskrider gängse normer. Produktioner sätts återkommande upp i samarbeten med utländska regissörer, konstnärer och institutioner vilket sätter Uppsala och länet i förbindelse med resten av världen. Till det kommer internationella och nationella gästspel samt andra publika evenemang. Uppsala stadsteater vill också erbjuda turnerande föreställningar i kulturhus i andra kommuner i länet.

Uppsala stadsteater avser att fortsätta sin mångåriga barn- och ungdomsverksamhet. Ett av målen är att öka barns och ungas tillgång till kultur samt inflytande i kulturlivet, exempelvis genom riktade insatser mot grupper som inte har en självklar ingång till teatern.

Kostnadsfria skolföreställningar är en vital del av verksamheten, liksom dramapedagogiska aktiviteter av olika slag, och verksamhet för att nå ut med teater utanför teaterhusets väggar. Sammantaget utgår barn- och ungdomsverksamheten från premissen att inte enbart betrakta barn och unga som mottagare, utan att också ge dem plats på scenen eller i andra kreativa sammanhang.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Uppsala stadsteater vill ge plats för nya röster, djärva konstnärliga grepp och uttryck som överskrider gängse normer.
- Uppsala stadsteater vill fortsätta utveckla barn- och ungdomsverksamheten.

Dans

Dans som konst- och uttrycksform har stärkts i länet och förutsättningarna för professionella utövare att verka inom dansområdet i Uppsala län har förbättrats. Tack vare ett långsiktigt arbete med talangutveckling för unga, såväl inom danssamarjobb som koreografitävlingar, gynnas återväxten av professionella utövare. Samtidigt kvarstår utmaningar. Många utövare återvänder efter utbildning och erfarenhet på annat håll, men ser svårigheter att etablera sig. Uppsala län har saknat en verksamhet med regionalt producerande uppdrag inom dans. En plats anpassad för dansens förutsättningar att producera och förmedla dans skulle gynna förutsättningarna för professionellt verkssamma samt dansen som konstform. Region Uppsala stärker strukturerna för återväxt, produktion och stabilitet för dansen, i samverkan med olika aktörer.

Uppsala kommuns scenkonstutredning för teater och dans (2024) föreslog att konstnärsdrivna initiativ skulle tas tillvara genom en produktionsplattform för dans. Ett samarbete mellan dansfältet (representerat av föreningen Mema Dans), Uppsala kommun och Region Uppsala har etablerats för att stärka infrastrukturen för dans i länet. Satsningen ”Plats för dans” är en produktionsplats och scen som nyttjas och upprätthålls av

professionella utövare inom dans och koreografi och synliggör danskonst genom publika möten.

I och med Region Uppsalas medlemskap i Dansnät Sverige kan nationella och internationella gästspel inom dans erbjudas länets publik regelbundet. Dansnätets produktioner förläggs i flera av länets kommuner. Insatser så som att visa dans på annorlunda spelplatser fortgår och vidareutvecklas. De professionella utövarna inom dansområdet stöds genom nätverk och fortbildning samt insatser såsom residens och mentorskap.

Det finns ett väl fungerande regionalt arbete i samarbete med länets kommuner som syftar till att utveckla barns och ungas eget skapande inom dans. Det riktar sig till barn från förskoleålder upp till gymnasieålder på skol- och fritid.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska fortsätta stärka strukturer för återväxt, produktion och stabilitet för dansen i länet, i samverkan med olika aktörer.**

Musik

Musiklivet i länet är omfattande och utmärks av en stor deltagarkultur. I Uppsala län finns många aktiva körer. Universitetet med studentnationer, Svenska kyrkan och andra trossamfund, kommuner, kulturföreningar, studieförbund och privata aktörer har tillsammans ett omfattande musikutbud inom en bredd av genrer. För de professionella musikerna i länet är musikscenen större än länets gränser och arbetsmarknaden finns ofta nationellt eller internationellt. Det råder i viss mån brist på scener för mindre musikevenemang som inte når upp i kraft för de större scenerna.

Stiftelsen Musik i Uppland

Musik i Uppland är länsmusikorganisationen som har i uppgift att presentera musik av hög konstnärlig kvalitet i hela Uppsala län. Den grundläggande tanken är att levande musik av hög kvalitet ska finnas att tillgå oavsett vem du är eller var i länet du bor.

Musik i Uppland arbetar med musik i många olika konstellationer och genrer och presenterar professionella konserter i hela länet med såväl ett nationellt som internationellt utbud. Musik i Uppland har flera olika egna ensembler, men anlitar också ett stort antal frilansande ensembler och musiker regelbundet. Det pågår ett ständigt arbete med att hitta nya infallsvinklar, nytt innehåll och nya format att presentera musiken på. Det innebär att öppna dörrar för nya upplevelser, ny publik och nya möten.

En etablerad och uppskattad turnéverksamhet är Konsertkarusellen som, genom omfattande subventioner och kommunal medfinansiering, samarbetar med lokala arrangörsföreningar och arrangerar musikturnéer i länet. Konsertkarusellen erbjuder professionell och hög musikalisk kvalitet och stor genrebredd såväl i städerna som på mindre orter. Genom ett fördjupat samarbete med kommuner och civilsamhälle kan musikutbudet i hela länet öka även utöver detta.

Musik i Uppland bedriver med Uppsala Kammarorkester en konsertserie i Uppsala Konsert och Kongress. Deltagandeperspektivet är viktigt och det egna skapandet stimuleras genom olika projekt, workshops, amatör- och arrangörstödsinsatser. Det fria professionella musikkivet värnas genom engagemang av musiker och beställningar av nykomponerade verk och arrangemang.

För barn och unga produceras skolkonserter inom en rad musikgenrer, med ett brett och varierat utbud samt pedagogiskt arbetsmaterial. Genom att vara en part i det nationella projektet Imagine ges unga tillfälle att uppträda på stor scen. Musik i Uppland deltar också i det nationella projektet Rösträtt – sång på förskolan.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Musik i Uppland strävar efter att ingå i fler internationella musikaliska utbyten och samarbeten, liksom att nå länsinvånare med ursprung i andra länder och med andra musikaliska rötter, för att bredda uttrycken och publiken.
- Musik i Uppland stimulerar arrangörsutveckling, bland annat genom arrangörsutbildningar inom ramen för Konsertkarusellen och genom konsertarrangörsutbildning för unga.

4.3. Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete

De nationella kulturmiljömålen är vägledande på regional och kommunal nivå. I korthet riktar de sig mot att vara ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas. Människor ska vara delaktiga med kulturmiljön som en gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser. Målen bygger på en helhetssyn.

Uppsala län är rikt på kulturmiljöer. Några exempel är fornlämningsområden, kyrkomiljöer, jordbruksnäringens kulturmiljöer, storgodsens landskap med slotts- och herrgårdsanläggningar, samt den omfattande järnhanteringens miljöer såsom gruvor, masugnar och järnbruk. Uppsala läns rikedom på kulturarv och mångfalden av skyddsvärda kulturmiljöer utgör en resurs i besöksnäringen, med sikte på såväl de egna invånarna som tillresande besökare. Temat kulturarv kan komma att kopplas till EU:s New European Bauhaus och The Green Deal, genom att ta tillvara och aktivera handlingar för hållbarhet över tid. Region Uppsala vill tydliggöra kulturarvets betydelse i den regionala utvecklingen. Kulturarv och kulturmiljöer kan bidra till att öka länets attraktionskraft. Ett övergripande ansvar för tillsyn, vård, kunskapsuppbyggnad och information delas i länet mellan Länsstyrelsen i Uppsala län, länets kommuner och Upplandsmuseet.

Stiftelsen Upplandsmuseet

Stiftelsen Upplandsmuseet (SUM) är länsmuseum. SUM utforskar, bevarar och berättar om uppländsk kulturhistoria, med kunskap och samlingar som grund och kulturarvet i fokus – från stad till landsbygd, från forntid till samtid. SUM erbjuder upplevelser och mötesplatser

för länets invånare och ger perspektiv på vår historia såväl som på vår egen tid. Genom samverkan med skolor, kommuner, civilsamhälle och andra aktörer bidrar SUM till att kulturarvet blir tillgängligt för alla länsinnevånare, oavsett ålder, bakgrund eller bostadsort.

SUM driver fyra museiarenor; Upplandsmuseet, Gamla Uppsala museum, Disagården, museivåningen i Walmstedtska gården i Uppsala, samt en verksamhetslokal för slöjd.

Den publika verksamheten består av utställningar, visningar, kurser och föredrag, och bedrivs både på egna arenor och i samarbete med aktörer i regionen. Här främjar museet nya former av digital interaktivitet för att fördjupa upplevelser och lärande. Man arbetar med pedagogik i dialog, och strävar efter att skapa möten som inspirerar. Att nå barn och unga samt att skapa möjligheter till delaktighet och eget skapande är särskilt angeläget.

SUM:s trovärdighet bygger på en stark och evidensbaserad kunskapsgrund. SUM har expertis inom det uppländska kulturarvet och bedriver forskning och kunskapsuppbyggnad.

Kunskapskommunikationen är centralt för stiftelsens samhällsuppdrag. Den stora bild- och föremålssamling bidrar till kunskap och perspektiv på dåtid, samtid och framtid. Att tillgängliggöra samlingarna genom öppen publicering på webb har länge varit en viktig uppgift. SUM arbetar för att länets kulturmiljöer och värdefulla kulturhistoriska platser tillvaratas och utvecklas på ett positivt sätt. SUM bedriver en omfattande arkeologisk uppdragsverksamhet, som ger ovärderlig kunskap.

SUM samarbetar med den uppländska hembygdsrörelsen. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund samlar en omfattande ideell kraft i länet och är en viktig part i kulturarvsfrågor.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Stiftelsen Upplandsmuseet ska verka för att bredda och fördjupa kunskaperna om Uppsala läns historia, kulturmiljöer och kulturarv, samt för att stärka samverkan med nationella, regionala och lokala aktörer. SUM ska erbjuda inspirerande kunskapsupplevelser för olika målgrupper.
- Stiftelsen Upplandsmuseet ska verka för att, med kulturarvet i fokus, bidra till en god besöksmålsutveckling i regionen med hållbarhet och tillgänglighet som bärande grund. SUM ska utveckla Gamla Uppsala museum som regionalt, nationellt och internationellt besöksmål, i samverkan med övriga aktörer i området.

4.4. Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet

Region Uppsala har i uppdrag att bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet för folkbiblioteken i det egna länet. Den primära målgruppen för den regionala biblioteksverksamheten är chefer och personal vid folkbiblioteken i Uppsala län. Uppdraget är i första hand strategiskt och handlar om att på

olika sätt stödja och stärka folkbiblioteken i deras arbete, utifrån bibliotekslagens intentioner. Arbetet sker främst genom fortbildning, omvärldsbevakning, metodutveckling, genom att stödja projekt och möjliggöra nätverk för erfarenhetsutbyte.

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen anta planer för sin verksamhet och tillsammans med Kungliga biblioteket följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används. I Biblioteksplan Region Uppsala 2025–2028 har fem fokusområden formulerats, utifrån uppdrag, utmaningar och behov samt en omvärldsanalys: (1) Det demokratiska uppdraget (2) Likvärdighet och mångfald (3) Digital delaktighet och medie- och informationskunnighet (4) Språkutveckling och läsfrämjande (5) Lärande och verksamhetsutveckling. Genomgående i samtliga fokusområden är den regionala biblioteksverksamhetens uppgift att främja samverkan mellan olika aktörer och på olika nivåer. I den regionala biblioteksplanen beskrivs mer ingående den regionala biblioteksverksamheten med fokusområdena.

Bibliotekens läsfrämjande arbete utgår från de nationella målen för litteratur och läsfrämjande. Folkbiblioteken ägnar särskild uppmärksamhet åt barn och unga för att främja språkutveckling och stimulera till läsning bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Genom Språknätet sker sektorsövergripande samverkan i länet mellan barnhälsovård, bibliotek, öppen förskola/familjecentraler och länslogopedin. Syftet är att främja de yngsta barnens språkutveckling tillsammans med vuxna i barns närhet. Den regionala biblioteksverksamheten samordnar arbetet inom Språknätet och arrangerar gemensamma studiedagar.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska arbeta i enlighet med inriktningen i den regionala biblioteksplanen 2025–2028 med revidering inför kommande period.
- Region Uppsala ska stödja kommunerna om bibliotekens roll som samhällsbärande funktion i händelse av kris och krig.

Litteratur

Uppsala län har ett rikt litterärt arv med många aktiva författare. En viktig uppgift i Region Uppsalas litteraturfrämjande uppdrag är att skapa förutsättningar för yrkesverksamma författare att verka i länet. Det sker bland annat genom kulturstipendier, uppdrag och bidragsgivning till litterära evenemang samt genom att stödja fortbildning. Region Uppsala ska undersöka fler former för att stärka litteraturen som konstform och bidra till att förbättra förutsättningarna för verksamma författare i länet.

Genom ett mentorskapsprogram i litteratur stödjer regionen nyetablerade författare i deras konstnärliga process. Region Uppsala samverkar även med andra aktörer kring skivarläger och sommarjobb med litterär koppling för unga.

Som en del i att synliggöra barns rätt till sitt språk och sin kultur samarbetar Region Uppsala med flera aktörer kring läs-, litteratur och språkfrämjande insatser, bland annat genom

projekt och arrangemang kopplade till Astrid Lindgren Memorial Awards. Region Uppsala ska under olika former fortsätta verka för barns rätt till sitt språk och till litteratur.

Region Uppsala vill möjliggöra för fler att möta litteratur och författare. I länet finns många viktiga arenor för litterära evenemang. Biblioteken och skolan är centrala aktörer på kommunal nivå och skolbiblioteken får en alltmer betydande roll som litteraturförmedlare. I samverkan med kommuner, kulturliv och civilsamhälle ska Region Uppsala främja ett brett utbud av litterära scener och mötesplatser som syftar till att lyfta fram författare, läsning och litteratur.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska undersöka fler former för att stärka litteraturen som konstform och bidra till att förbättra förutsättningarna för verksamma författare i länet.
- Region Uppsala ska i samverkan med kommuner, kulturliv och civilsamhälle främja ett brett utbud av litterära scener och mötesplatser som syftar till att lyfta fram författare, läsning och litteratur.

4.5. Professionell bild- och formverksamhet

Uppsala län har många aktiva professionella konstnärer och det sker en utveckling av konstlivet. Här finns Konstnärernas riksorganisation (KRO) och Konstnärscentrum Öst representerade, liksom flera ideella föreningar som bedriver verksamhet runt om i länet. I kulturkvarteret Walmstedtska i centrala Uppsala finns Uppsala Konstnärsklubb, som samlar konstnärer och driver galleri.

Fler och fler konstnärer söker sig till länet från främst Stockholm, ut på landet, för att byta trånga och dyra ateljémiljöer mot gamla missionshus eller brukslokaler och avståndet till Stockholm är överkomligt. Genom stöd till initiativen stärker det konstlivet lokalt i de olika kommunerna. I Uppsala har Hospitalet i det gamla sjukhuset på Ulleråker spelat en stor roll de senaste åren med sina många ateljéer och mötesplatser för konstnärer. En gemensam plats skapar ett professionellt sammanhang och ökar erfarenhetsutbyten. Där verkar även Konstfrämjandet Uppland som erhåller verksamhetsbidrag från Region Uppsala för sitt arbete att göra samtidskonsten synlig, liksom att främja konstnärligt arbete och ideellt kulturliv i Uppland.

Region Uppsala bedriver ett stödjande och främjande arbete för konstnärerna i länet. Det görs genom nätverksträffar, fortbildning, kunskapshöjande insatser och förmedling av uppdrag. Det saknas emellertid tillräckligt med utställningsplatser i länet. Region Uppsala vill utveckla förutsättningar för fler utställningsmöjligheter genom nya metoder, interregionala samarbeten och utbyten liksom i samarbeten med länets kommuner och konstnärsorganisationerna. Arbetet kan ske i samverkan med kommunerna, med konstorganisationerna, civilsamhället och i idéutbyte mellan olika regioner.

”Konst tar plats” är ett projekt som skapar utställningsmöjligheter för länets konstnärer och aktiverar platser där konst vanligtvis inte visas, där Region Uppsala samarbetar med fria aktörer och Uppsala Konstnärsklubb. Det är ett sätt att undersöka nya platser för konst och för att nå en bred och ibland konstovan publik.

Utanför Uppsala ligger Wiks slott, som Region Uppsala äger och driver. Slottet omgärdas av ett större parkområde, hotellbyggnader och en folkhögskola. Wikområdet är en mötesplats för natur och kultur. Parken ska fortsätta utvecklas som en plats för samtidskonst och ett långsiktigt arbete är påbörjat med att skapa en skulpturpark. Satsningen handlar både om fasta verk och tillfälliga, platsspecifika konstprojekt för att aktivera platsen. Folkhögskolans konstlinje är en tillgång i arbetet och deltagarna är samarbetsparter i konkreta konstprojekt.

Fria professionella konstnärer skapar möjligheter att vara yrkesverksamma genom ateljéföreningar, konsthantverksbutiker och konstnärskrivna gallerier. De kan driva gemensamma projekt och söka bidrag för sin verksamhet, såsom ateljéstöd och utställningsersättningar. Konstnärskrivna platser ger kollegialt stöd som är viktigt för konstnärers utveckling. Regionen vill främja konstnärskrivna platser. Ytterligare ett arbete bedrivs för att stärka infrastrukturen för ungas skapande och delaktighet i kulturlivet. Det görs genom mentorskapsprogram, residens, konferenser och utställningsverksamhet i länet.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska vidareutveckla arbetet med att sprida samtidskonst i länet och engagera fler.**
- **Region Uppsala ska öka kunskaperna om MU-avtalet, som reglerar miniminivå för medverkande- och utställningsersättning.**
- **Region Uppsala ska vidareutveckla Wikområdet som en plats för samtidskonst och som en mötesplats för natur och kultur.**

4.6. Regional enskild arkivverksamhet

I kultursamverkansmodellen ingår två enskilda arkiv: Företagens historia Uppsala län och Folkrörelsearkivet för Uppsala län, som är ideella föreningsarkiv. De utgörs av såväl samtida deponeringar som insamlande av kulturhistoriskt material. Sammantaget berättar de om den historia som inte utgörs av de offentliga myndigheternas arkivbildningar i länet.

Folkrörelsearkivet för Uppsala län

Folkrörelsearkivet är en ideell medlemsförening som omhändertar dokumentation som länets föreningar själva har skapat i sina verksamheter. Arkivbeståndet innehåller handlingar från drygt 5000 föreningar och speglar 150 år av folkrörelser och föreningsliv.

Folkrörelsearkivet ämnar utveckla och förbättra tillgängligheten och användandet av medlemmarnas egna arkivhandlingar, särskilt genom förbättrad digital tillgänglighet och utåtriktad verksamhet i hela länet. Arkivet ska vara en forskningsinfrastruktur för akademisk,

lokalhistorisk och personhistorisk forskning, för arkivets egen forskningsverksamhet och arkivpedagogiken riktad till barn och ungdomar.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Folkrörelsearkivet ska ha ett fortsatt fokus på digitalt bevarande och tillgängliggörande, särskilt inom ramen för föreningen Enskilda e-arkivet (EEA).
- Bevarandet av de fysiska arkivhandlingarna ska säkerställas genom en betryggande förvaring, med skydd mot framträdande klimatrelaterade och säkerhetspolitiska hot, liksom informationens integritet ska skyddas mot intrång.

Företagens historia Uppsala län

Företagens historia Uppsala län är en ideell förening vars verksamhetsidé är att ta hand om, ordna och förvalta den historia som företagen i länet avsatt i form av arkivalier, fotografier och filmer. Uppdraget innefattar också att levandegöra, tillgängliggöra och använda det arkiverade materialet. Föreningens långtgående samarbete med Centrum för näringslivshistoria säkerställer därtill att arkivkompetens på hög professionell nivå finns tillgängligt för Uppsalas näringsliv. Företagens historia Uppsala län ämnar utveckla sin verksamhet som mötesplats för frågor rörande företagshistoria, bildning, källkritik och integration. Särskilt fokus läggs på utveckling av de digitala besöken samt ökad information om verksamheten i länets skolor.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Företagens historia Uppsala län ämnar utveckla sin verksamhet som mötesplats för frågor rörande företagshistoria, bildning, källkritik och integration.

4.7. Filmkulturell verksamhet

Film, digitalt berättande och rörlig bild är områden i förändring där dagens filmskapare rör sig över flera olika arenor, film såväl som spelkultur och videokonst. Den snabba tekniska utvecklingen och den digitala tekniken har gjort det billigare och mer tillgängligt för fler människor att vara verksamma inom området och kunna uttrycka sig konstnärligt genom film och rörlig bild. Det skapar en grund för att fler erfarenheter, röster och berättelser visas och gynnar en bredd och mångfald av utövare. Rörlig bild är en stor del av de ungas digitala vardagsliv och det kräver källkritiskt tänkande och kritisk bildanalys. Genom att öka barns och ungas filmkunnighet främjas den demokratiska rätten att uttrycka sig, liksom förmågan att avkoda bildmässiga budskap och bedöma mediatilliten. Media- och informationskunnighet (MIK) är viktiga inslag.

I sitt filmkulturella arbete utgår Region Uppsala från de nationella filmpolitiska målen och arbetar strategiskt med att samordna och främja kommunernas, civilsamhällets och kulturutövarnas arbete för ökad kompetens och kvalitet. Vägledande är Svenska Filminstitutets tre grundläggande områden: filmpedagogik, talangutveckling och visning.

Samverkan sker med Region Uppsala folkhögskola som bedriver utbildningar inom film och teater och ger verktyg att förmedla en berättelse genom manus, film och produktion.

Flera avslutade projekt med stöd från Filminstitutet förvaltas vidare. För att främja det filmpedagogiska arbetet återuppväcks skolbiointresset i länets kommuner. Samverkan kommer ske i samråd med kommunerna för att erbjuda stöd i organisationen, för filmval och pedagogiska insatser som kan främja etableringen av skolbioverksamheten på fler orter i länet. I stort sett alla kulturskolor i länet erbjuder film som valbar kurs. Arbetet att stödja kulturskolans pedagoger genom filmpedagogiska fortbildningar ska fortsätta och höjer därmed pedagogernas kompetens inom området.

Talangutvecklingsarbetet för regionala filmare är utvecklat inom Region Uppsala. Främjande insatser görs bland annat genom mindre produktionsstöd, feedback under produktionen, manuskriptläsning med feedback och tillgång till teknik. Mentorsprogram inom dokumentärfilm och inom fiktion ska fortgå liksom nätverksträffar och stöd för manusutveckling. För de mer etablerade filmarna erbjuds flertalet fortbildnings- och kunskapshöjande insatser, exempelvis för betydelsen av AI inom filmproduktion.

I samverkan med Uppsala Kortfilmfestival genomförs fortsatt ett internationellt filmresidens inriktat till en professionell europeisk filmskapare. Mottagaren vistas vid länets två folkhögskolor: vid Biskops-Arnö och på Wik inom Region Uppsala folkhögskola där filmutbildningar hålls. Samtidigt arrangeras seminarier och workshops. Det är ett sätt att öka influenserna vid utbildningarna. Regionalt producerad film har också visningsmöjligheter i samband med de mötesplatser som skapats vid länets festivalverksamhet, biografier samt bygdegårdar. Bygdegårdarna och de lokala föreningarna är viktiga i satsningarna på utomhusbio under sensommaren, vilket främjar såväl kreatörer som publik inom filmområdet.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska stödja filmskapare i produktionsarbetet genom nya satsningar på feedback och manusutveckling för filmare med produktionsstöd.
- Region Uppsala ska öka filmpedagogik och skolbio för att öka barn och ungas filmkunnighet. Nya satsningar ska återuppväcka skolbiointresset i fler kommuner i länet. Praktiska filmfortbildningar ska erbjudas pedagoger i kulturskolan.

4.8. Främjande av hemslöjd

Hemslöjdsfrämjande insatser är en viktig del i Stiftelsen Upplandsmuseets arbete att bevara, levandegöra och utveckla ett immateriellt kulturarv. Hemslöjdskonsulenter skapar förutsättningar för individer att vara delaktiga i kulturlivet och utveckla skapande förmågor. Den regionala hemslöjdsfrämjande verksamheten bedrivs inom textil slöjd och hårdslöjd. Hemslöjdskonsulenter arbetar strategiskt som samordnande part och resurs för regionens innevånare. Utifrån ett kulturarvs-, närings- och hållbarhetsperspektiv riktas verksamheten

till barn och unga, professionella slöjdare och hantverkare och civilsamhällets organisationer.

Hemslöjd, slöjd och hantverk är kulturuttryck som engagerar oberoende av kön, ålder och socioekonomisk bakgrund. Länets invånare tar del av slöjden genom fortbildningar, i och utanför skolan, utställningar, marknader och prova på-tillfällen. Slöjdverksamhet skapar mötesplatser mellan en mångfald av människor med olika bakgrund och förutsättningar. Att barn och unga får möta och utvecklas inom slöjd är betydelsefullt. Samarbetet med civilsamhällets olika aktörer möjliggör det strategiska arbetet. Hemslöjdsverksamhet är ofta kopplat till ett aktivt föreningsliv inom hemslöjdsföreningar, kulturföreningar, hembygdsföreningar och grupper som träffas regelbundet.

Samverkan är viktigt i arbetet med att nå nya målgrupper och etablera nya mötesplatser. Samarbeten kan ske över konst- och kulturområden, i dialog med nya parter på nya och oväntade platser inom länet. Även samarbeten över regiongränser är utvecklande och nödvändigt.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Samverkansprojekt inom slöjdnäringen samt slöjden kopplat till hållbarhet, omställning och cirkulär ekonomi ska vidareutvecklas.

5. Fokusområden

Kultur spelar en viktig roll i samhällsbygget. För att möta framtida utmaningar har tre fokusområden identifierats i arbetet med att revidera kulturplanen. Under perioden 2027–2030 har Region Uppsala valt att fokusera särskilt på områdena kultur, kreativitet och innovation; kulturarv och resiliens; och kultur och hälsa.

5.1. Kultur, kreativitet och innovation

Kultur, kreativitet och innovation är drivkrafter i arbetet för ett hållbart, inkluderande och attraktivt samhälle. För att lyckas krävs tvärsektoriell samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor. Genom att stärka samarbeten med aktörer så som Uppsala universitet med sin starka forskningsmiljö inom humaniora, samhällsvetenskap och innovation, och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), kan kunskapen om kulturens roll i samhällsutvecklingen utvecklas i länet. Det kan vara att ta vara på initiativ inom besöksnäringen kring kultur och kulturarv, liksom idéer om kulturdriven platsutveckling eller andra samskapande projekt.

Kulturdriven platsutveckling kan sammanföra forskare, kulturskapare, kulturinstitutioner, offentlig sektor, civilsamhälle och näringsliv för att tillsammans utforska hur kultur kan bidra till att skapa levande, inkluderande och hållbara platser runt om i Uppsala län. I centrum står frågor om hur konstnärliga och kulturella uttryck som konst, musik, mat, spel, arkitektur, dans, teater, kulturarv och lokalhistoria kan fungera som drivkrafter för samhällsförändring och bidra till att bygga tillit, identitet och framtidstro. Kultur har en unik förmåga att väcka kreativitet och öppna upp för nya möjliga framtider. Med konstnärliga metoder kan platser bevaras och nyskapas.

De olika europeiska initiativen kring New European Bauhaus och EIT Culture & Creativity har en roll att spela här om projekt kan utvecklas. EIT har som syfte att stärka kulturella och kreativa branschers kapacitet att bidra till Europas gröna, digitala och sociala omställning. Genom EIT C&C skapas nya möjligheter till internationell samverkan, kompetensutveckling och affärsutveckling för kreativa aktörer i länet.

Innovation inom kulturområdet så som social innovation och digitalisering kan ge nya sätt att skapa, sprida och uppleva kultur. Den lokala platsen är viktig för att ta tillvara dess unika förutsättningar vid innovativa insatser. I Uppsala län finns ett starkt kulturarv och en forskningstät miljö som kan skapa god grund för att omhänderta initiativ så som EIT C&C och New European Bauhaus som en del av den gröna omställningen av samhället.

Kulturella och kreativa branscher

Kulturella och kreativa branscher sysselsätter många konstnärliga och kreativa aktörer inom en mängd olika uttryck och i ett gränsöverskridande arbete. Region Uppsala har kartlagt företag inom dessa branscher (enl. 2007:s SNI-koder) i länet, som utmärker sig med fler aktörer inom spel och digitala medier. För att bidra till utvecklingskraft, gynna kreativitet

och innovationsförmåga samt öka möjligheten till kreativa kluster i länet, ska kulturella och kreativa branscher ges goda möjligheter att växa.

Den nationella strategin för kulturella och kreativa branscher har sex mål: statistik, upphovsrätt, rådgivning, kompetens, livsmiljöer och internationellt genomslag. Utifrån den nationella strategin ska Region Uppsala samverka och skapa kontaktytor mellan aktörer för att stärka strategins genomförande. Kultur har blivit viktigare för att regional utveckling ska ge möjligheter för näringar att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar, såväl i städer som på landsbygden. Kulturella och kreativa branscher kan ha både en nationell och en internationell marknad och kan knyta värdefulla internationella band till länet. Region Uppsala kan främja samverkan och samarbete mellan besöksnäringen, kulturella och kreativa branscher samt akademierna, genom erfarenhetsutbyten med andra offentliga aktörer, kommunerna och andra regioner.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska öka kompetensen om kulturella och kreativa branscher, genom ökad samverkan med näringslivsaktörer, kommuner, institutioner, organisationer och universiteten.
- Region Uppsala ska skapa förutsättning för innovationer genom kulturella processer.

5.2. Kulturarv och resiliens

Kulturarv är ett komplext begrepp som innefattar såväl materiella uttryck i form av kulturlandskap, fornlämningar, föremål, byggnader och miljöer, som immateriella uttryck som idéer, språk, kunskaper, berättelser, traditioner, sedvänjor, musik, dans och andra uttryck som tidigare generationer eller vi själva skapat och som vi tolkar och betraktar som en gemensam kulturell bas. Ett kulturarv är inte statiskt utan förändras ständigt i tid och rum, beroende på samtidens uppfattning, och kan ses som en process.

Sverige ingår i Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet. Nyckelharpanas nätverk antogs i december 2023 till Unescos register över goda metodiska exempel. En central aktör i nätverket i Uppsala län är Eric Sahlström Institutet i Tobo som står för speltraditioner, folkdans och instrumentbygge.

Region Uppsala har ett särskilt ansvar i krisberedskapen för att upprätthålla centrala samhällsfunktioner i händelse av kris och krig. Förutom att vara huvudman för hälso- och sjukvården är regionen ansvarig för uppgifter som är gemensamma för det geografiska området, som kultur. Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör region och kommuner samverka för att skapa de bästa förutsättningarna i händelse av kris och krig.

Kulturell resiliens betyder förmågorna till motståndskraft, återhämtning, uthållighet, anpassning och styrka. Ett dynamiskt, fritt och levande kulturliv utgör det demokratiska

samhällets sätt att fungera väl. På sistone har kulturområdet allt oftare börjat betraktas som en del av ett lands totalförsvar. Bibliotek, skolor, teatrar och museer ska kunna hålla öppet och fungera i kristider. Sverige har blivit medlem i NATO och det europeiska säkerhetsläget har blivit osäkert, särskilt kring Östersjön. I en omvärld med ett förändrat säkerhetspolitiskt läge har upprätthållandet av demokratiska värderingar och yttrandefrihet blivit centrala frågor. Utöver den estetiska upplevelsen kan kultur ha en symbolbärande betydelse i samhället vid händelse av kris och krig. Genom att beakta ett kulturliv som fungerar i kristider kan det stärka den sociala tilliten till att samhället och dess institutioner kan fungera i händelse av kris och krig. Kultur i kris och krig kan bidra till uthållighet, psykologiskt försvar och vara en motståndskraft. Konstnärliga uttryck kan skänka hopp och reflektion över vad som sker i kriser.

Kulturegendomar enligt Haagkonventionen

Sverige har ratificerat Haagkonventionen från 1954, Konventionen om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt. Konventionen vägleder arbetet för skydd och undanförsel av kulturegendom. I konflikter har en befolknings kulturarv visat sig särskilt utsatt. Kulturarvet är meningsskapande och betydelsefullt för identiteten och kan utsättas för angrepp. Uppfattningen om en gemensam historia bidrar till en känsla av sammanhang och en samhällsgemenskap som kan hotas. I Sverige har de nationella statliga kulturmyndigheterna erhållit uppdrag för att skydda kulturarven och bidra till beredskapen i landet, som Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och länsstyrelserna. Det handlar om att skydda det materiella kulturarvet och om kunskaperna om det immateriella kulturarvet. Arkiv och museer har värdefulla samlingar som behöver förberedas för att kunna skyddas i händelse av kris och krig.

Länsstyrelsen i Uppsala län har upprättat en lista på värdefull kulturegendom enligt Haagkonventionen 1954. Med de blå skyltarna (Blue Shield) har kulturegendomar en särskild status. På länsstyrelsens lista står Wiks slott, som ägs och drivs av Region Uppsala. Där upptas även Leufsta bruk, där Region Uppsala är stiftare. Länsstyrelsens arbete omfattar även planläggning för undanförsel av kulturhistoriskt material samt förstörelse. Region Uppsala ämnar fortsätta arbetet med en årlig mötesplats för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan viktiga aktörer inom kulturarvsområdet, där olika teman kan diskuteras, bland annat beredskap. Genom samverkan kan även utvecklingen stödjas för brukens kulturmiljöer i Uppland.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska i samverkan med nyckelaktörer öka resiliens och beredskap för en robust kultur i Uppsala län i händelse av kris och krig. Även hot och hat kan påverka kulturlivet liksom att källkritik är nödvändigt som skydd mot desinformationskampanjer och cyberhot.**

- Region Uppsala ska inom fokusområdet fortsätta att utveckla Wikområdet och byggnadsminnet Wiks slott som en plats för natur och kultur, ett intressant besöksmål och ett skyddsvärt objekt.

5.3. Kultur och hälsa

Region Uppsala ska fortsätta vidareutveckla temat kultur och hälsa som ett särskilt fokusområde. Arbetet ska ha sin utgångspunkt i forskning och väl beprövade metoder och prioritera satsningar som möjliggör aktiv medverkan och medskapande. Ett aktivt deltagande kan medföra positiva effekter på deltagarens hälsa och livskvalitet. Kultur bidrar till att främja det friska. Genom att delta i aktiviteter som ökar välbefinnandet byggs resiliens och motståndskraft vilket ger bättre förutsättningar att kunna hantera sin sjukdom. Genom att erbjuda insatser till dem som är tidigt i sin sjukdom eller i riskgrupp att hamna i sjukdom, särskilt vid stressrelaterade sjukdomar eller psykisk ohälsa, kan kultur bidra till att folkhälsan i länet stärks. Hit kan också räknas kultur för äldre och motverka ofrivillig ensamhet genom insatser som stärker gemenskap.

Konstpedagogik i vårdmiljöer

Den offentliga konsten i Region Uppsalas lokaler har en naturlig närvaro inom de olika vårdverksamheterna. Konsten kan fungera både inspirerande och lugnande, ge upphov till givande samtal och erbjuda stunder av känslomässig eller filosofisk kontemplation. I fokus är en satsning på utveckling av konstpedagogik i miljöer där patienter vistas, för att tillgängliggöra och på olika sätt använda konsten som verktyg för att främja hälsa.

Kulturverksamhet i samarbete med vården

Kulturverksamhet i samarbete med vården är en resurs i ett hållbart och hälsofrämjande samhälle. Utifrån olika vårdverksamheters eget engagemang, förutsättningar och behov av kultur, kan efterfrågan mötas och olika former av samarbete skapas. Kultur kan fungera som komplement till vård och behandling eller för att förebygga vidare sjukdom. Genom samverkan med vårdverksamheter, kommuner, regionala kulturinstitutioner, studieförbund och andra kulturaktörer möjliggörs kulturella aktiviteter som bidrar till hälsa och välbefinnande. Samverkan är en förutsättning för lyckade insatser, internt inom Region Uppsala, samt med länets kommuner och andra aktörer. Kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning är centralt, samt att skapa strukturer för stöd och nätverk.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska utveckla området i enlighet med kulturnämndens strategi för kultur och hälsa.
- Region Uppsala ska skapa förutsättningar för att stärka den existentiella hälsan och skapa motståndskraft för att bättre kunna hantera sin ohälsa.

6. Demokratiska förutsättningar

6.1. Demokratiska fri- och rättigheter

Möjligheten att ta del av konst och kultur, att fritt kunna skapa och yttra sig, är en del av det demokratiska samhällets grundvalar. Såväl den kulturella välfärden som yttrandefriheten, mötesfriheten, föreningsfriheten och upphovsrätten slås fast i Regeringsformen (1974:152). Yttrandefriheten regleras även i Tryckfrihetsförordningen (1949:105) och Yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469). Grundlagarna ger rättighet att inom vissa ramar uttrycka sig fritt samt ger rättighet till fri åsiktsbildning. Yttrandefriheten ska säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

Sverige har anslutit sig till Unescos konvention om skydd för och främjandet av mångfalden av kulturyttringar, där den konstnärliga friheten värnas. Konventionen säger bland annat att målet är att ”skapa förutsättningar för kulturerna att fritt kunna blomstra och samspela och på så sätt berika varandra.” Att fritt kunna yttra sig är begränsat i många länder. Uppsala kommun är fristad för förföljda författare och ingår i International Cities of Refuge Network (ICORN), en internationell organisation som arbetar för att förföljda konstnärer ska få skydd. Den konstnärliga friheten ska fortsatt värnas av Region Uppsala när beslut fattas om kulturstöd.

Begreppet ”armlängds avstånd” saknar juridisk bestämning inom offentlig kulturverksamhet. Men det är brukligt att hänvisa till principen för att värna den konstnärliga integriteten när kulturpolitiska beslut ska fattas. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har i ett kulturpolitiskt positionspapper valt att betona vikten av den konstnärliga integriteten när det offentliga fattar beslut. Kulturpolitiken ger ramar för hur de offentliga medlen kan användas men den ska inte vara involverad i konstnärliga eller innehållsmässiga beslut, enligt SKR. Centralt för skapandet är även Lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729), som är väsentlig för enskilda kulturskapares rättigheter till sina verk, rätten till ersättningar och för de producerande kulturorganisationernas verksamheter. Region Uppsala tillämpar alltid Medverkans- och upphovsrättsersättning (MU-avtalet) när regionen lämnar uppdrag till konstnärer. Det är ett avtal som reglerar villkoren för medverkan och upphovsrätt mellan konstnärer och uppdragsgivare, såsom museer, gallerier och andra kulturinstitutioner. Även KLYS (Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd) arvodesrekommendationer tillämpas vid konsultation av yrkesverksamma kulturskapare.

Vidare finns Bibliotekslagen (2013:801), som bland annat fastslår att biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, samt att folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Diskrimineringslagen (2008:567) främjar lika rättigheter och möjligheter med sina sju diskrimineringsgrunder. Den säger exempelvis att bristande tillgänglighet kan vara en form av diskriminering. Tillgängligheten regleras också i en särskild lag (2023:254) som bland annat omfattar digitala kulturprodukter, som e-böcker och appar.

Museilagen (2017:563) ger stöd för att ett museum ska ha ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll, vilket ger kraft till professionella omdömen och kunskapsmässig saklighet. Kulturmiljölagen (1988:950) är till för att nuvarande och kommande generationer ska ha tillgång till en mångfald av kulturmiljöer och ansvaret delas av alla. Även Arkivlagen (1990:782) säger att myndigheters arkiv är en del av det nationella kulturarvet. Trots ett tidigare utredningsförslag omfattas de enskilda arkiven idag inte av lagen, men dessa arkiv är en del av det gemensamma kulturarvet.

Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter är FN:s barnkonvention som blivit svensk lag. Barnkonventionen lyfter fram barns rätt att behandlas med respekt, att få komma till tals, att få utvecklas samt att fritt få delta i kulturlivet. I Funktionsrättskonventionen, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, är tillgänglighet, respekt för olikheter samt deltagande och inkludering i samhället allmänna principer. Sverige har beslutat att följa konventionerna och även Region Uppsalas målsättningar präglas av artiklarnas betydelser.

Enligt Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) är offentliga aktörer skyldiga att skydda minoriteternas språk och kultur, samt ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska verka kunskapshöjande för grundläggande demokrativärden i relation till kulturlivet (yttrandefrihet, principen om armlängds avstånd, konstnärlig frihet, konstens egenvärde och likställighet).

6.2. De nationella kulturpolitiska målen

För Region Uppsala är de nationella kulturpolitiska målen vägledande (Riksdagen 2009). De lyder:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

De tre målen brukar i tur och ordning kallas självständighetsmålet, delaktighetsmålet och samhällsmålet. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Även dessa mål är strävansmål, som inte gör målen omedelbart mätbara, men de har likväl stor betydelse för kulturpolitikens förutsättningar och inriktningen på de beslut som tas på regional och kommunal nivå. På nationell nivå finns därutöver flera kulturpolitiska delmål.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- Verksamheter med statsbidrag ska eftersträva de nationella målen.

6.3. Allas möjlighet att delta

Region Uppsala och offentliga kulturaktörer arbetar för att kulturlivet i Uppsala län ska vara öppet, inkluderande och välkomna alla – oavsett vem deltagaren är och vilka förmågor eller vilken bakgrund deltagaren har. Offentligt finansierade kulturverksamheter finns till för alla länsinvånare och ska aktivt arbeta för att allas rätt och möjlighet att delta i kulturlivet respekteras och tillgodoses. För att främja allas möjlighet att delta i kulturlivet ska Region Uppsala sprida kunskap, samverka med olika aktörer, samt initiera och stödja projekt och verksamheter. En mångfald av erfarenheter ska kunna rymmas och uttryckas i länets kulturliv.

Kulturverksamheter ska vara fria från diskriminering och beakta lagstiftningens sju diskrimineringsgrunder. Vikten av en diskrimineringsfri miljö skrivs in i överenskommelser som görs mellan Region Uppsala och de större kulturverksamheterna med kulturstöd. Arbetet för lika rättigheter och möjligheter är ständigt pågående, och ska genomsyra alla kulturverksamheter.

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De historiska minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Gemensamt för minoritetsgrupperna är att de befolkat Sverige under lång tid (samer är även ett urfolk) och att de har en egen religiös, kulturell eller språklig tillhörighet. Myndigheter och offentliga verksamheter har ett särskilt ansvar för att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, sitt kulturarv och sitt språk. Det gäller inte minst barns möjlighet att utveckla en kulturell identitet och att använda sitt minoritetsspråk. Region Uppsala samt majoriteten av kommunerna i Uppsala län ingår dessutom i förvaltningsområdet för finska, vilket innebär ett utökat ansvar att erbjuda service och främja finsk kultur.

Att lyfta fram och främja den etniska och kulturella mångfalden i Uppsala län förutsätter en öppen och lyhörd dialog med länsinvånarna och samråd med civilsamhället, inte minst de nationella minoriteternas organisationer. Region Uppsala har återkommande samråd med de nationella minoriteterna om olika frågor där kulturfrågor lyfts. Vissa minoritetsgrupper vittnar om att vara en liten skara i länet och har inte alltid längre sin sammanhållning genom minoritetsspråket, som inte alltid delas av de unga.

Att arbeta för kulturlivets tillgänglighet är av stor vikt, för att göra det möjligt för personer med och utan funktionsnedsättning att kunna ta del av och utöva kultur på lika villkor. Detta

gynnar såväl individer som kulturlivet i stort. Region Uppsala följer nationella riktlinjer från Statens kulturråd angående tillgänglighet till kulturlivet utifrån funktionshindropolitiken. Likaså förs regelbundet dialoger och samråd med funktionsrättsrörelsen i länet. Arbetet för ett kulturliv tillgängligt för alla, oavsett funktionsnedsättning förutsätter en god dialog med funktionsrättsrörelsens organisationer.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska fortsätta samråda med de nationella minoriteterna i kulturfrågor som berör dem.**
- **Region Uppsala ska arbeta aktivt för inkludering och medverka till att minska hinder för att alla grupper ska kunna delta i kulturlivet.**

6.4. Barns och ungas rätt till kultur

Kultur är en viktig del i barn och ungas liv i Uppsala län – både som kreativt uttryck och som en källa till identitetsskapande, gemenskap och välmående. Enligt dem själva uppskattar de mötesplatser som finns, kulturaktiviteter de deltar i och ledare som de möter. Det finns ett stort intresse för allt från föreställningar till skapande aktiviteter. Men barn och unga i länet vittnar också om olika hinder för att kunna vara en del av kulturlivet. Region Uppsala ska fortsätta arbeta främjande för kultur för, av och med barn och unga och har förstärkt arbetet för barn- och ungdomskultur i länet.

För barnen handlar det om rätten att ta del av kultur, delta aktivt och själva skapa. Barnkonventionen reglerar barns rättigheter upp till 18 års ålder och särskilt artikel 31 omfattar barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det ska vara kultur anpassad till barnets ålder och vara lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet.

Region Uppsala arbetar för att vara möjliggörare av barnrätt i kulturlivet där delaktighet, inflytande och synliggörande av barns och ungas perspektiv kan uppmärksammas. Ett exempel är arrangörsstöd för scenkonst för barn. Ett annat är flera nätverk i länet för dem som arbetar med kultur för unga i kommunerna eller inom samverkansmodellen. Stöd har också genomförts inom Skapande skola i några av länets mindre kommuner.

Kommuner, kulturinstitutioner och fria grupper erbjuder barn och unga ett brett utbud av kultur i länet. Barnen får tidigt möjlighet att möta professionell kultur eller skapa själva. Fritidskortet ger möjligheter att ta del av kultur. Utbudet av kulturskolor och estetiska utbildningar ger flera utvecklingsmöjligheter. För de unga vuxna erbjuder studieförbunden i länet flera möjligheter till förkovran, liksom de olika estetiska linjer som finns på Region Uppsala folkhögskola Wik och Biskops Arnö Nordens folkhögskola och Nordens fotoskola i Uppsala län.

Barn- och ungdomskulturområdet har en stor spännvidd och länets geografiska och demografiska utmaningar påverkar tillgängligheten till kultur. Region Uppsalas kartläggning genom Tyck-till-lådor, idéverkstäder och dialog med unga i olika delar av länet visade att

barn och unga har ett stort intresse för kultur, men att flera strukturella hinder påverkar möjligheten till deltagande. Utmaningar som identifieras är brist på kulturaktiviteter i landsbygdsområden, avsaknad av trygga mötesplatser, ekonomiska begränsningar samt otillräckliga transportmöjligheter. För barn och unga med funktionsnedsättning framkommer ytterligare praktiska hinder. Det är av vikt att stödja och samverka med kommunerna för att utjämna olikheter och bidra till en mer strukturerad fördelning av kultur i länet.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska undersöka mobila verksamheter och turnerande aktiviteter för att utöka kulturutbudet för barn och unga i landsbygdsområden.
- Region Uppsala ska öka kulturutbudet för barn och unga med funktionsnedsättning.
- Region Uppsala ska skapa varaktiga strukturer för inflytande, där barn och unga kontinuerligt kan vara med och påverka.

6.5. Kulturskaparnas villkor

Enligt myndigheten Konstnärsnämnden, som har i uppdrag att öka kunskapen om konstnärers ekonomiska och sociala villkor, är de yrkesverksamma konstnärerna själva fundamentet för ett levande kulturliv. De står i kulturpolitikens centrum och spelar en avgörande roll för att de nationella kulturpolitiska målen ska kunna uppnås. Med konstnärer avser Konstnärsnämnden kulturskapare inom olika konst- och kulturområden. De är ofta frilansare och deras villkor är beroende av beslut inom flera olika politikområden, exempelvis upphovsrätten och socialförsäkringssystemen.

Det är angeläget att stödja en kulturell infrastruktur som ger professionella kulturskapare och fria grupper möjlighet att fördjupa och utveckla sitt eget skapande och bidra till det regionala och lokala konst- och kulturlivets utveckling. Det är vanligt med långa konstnärliga yrkesutbildningar bakom sig och lång yrkeserfarenhet, men det är inte alltid detsamma som goda villkor och en regelbunden inkomst. Villkoren för de professionella kulturskaparna är varierande och många gånger ekonomiskt utmanande med ojämna inkomster. Ofta engageras professionella kulturskapare genom tillfälliga projekt, samarbeten och korttidskontrakt.

Region Uppsala arbetar stödjande och främjande för dem som verkar inom det fria kulturlivet. Region Uppsalas kulturstöd omfattar bidrag och stipendier, kompetensstöd, fortbildningar, nätverk, dialoger och erfarenhetsutbyten. Stöd ges såväl till konstnärlig utveckling som till arrangörskap. Region Uppsalas mentorskap och residens ska fortgå inom olika konstområden. Residensen ger tid och utrymme för grupper och enskilda och insatser anpassas för att stödja på olika sätt utifrån identifierade behov.

Digitaliseringens utveckling och tillgängliggörandet av konst och kultur har också påverkat förutsättningar kring upphovsrätt och ersättningar. En stor och komplicerad fråga inom det upphovsrättsliga fältet är användandet av artificiell intelligens (AI) i skapandet.

Länets folkhögskolor och studieförbund ger sysselsättning för professionella kulturskapare som samtidigt ges möjlighet att bidra med kunskap, nätverk och kompetens. Kulturskaparna ger fler invånare möjlighet att möta kultur och erfara de yrkesverksammas sätt att arbeta i kreativa processer. Numera arbetar kulturskapare allt som oftast gränsöverskridande och med flera konstarter. Metoderna från projektet Växelspel kan tas tillvara för att främja nya möten, samarbeten och kontaktytor.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska stärka förutsättningarna för de aktiva kulturskaparna i länet.**
- **Region Uppsala ska stödja insatser som höjer kompetensen inom upphovsrättsliga frågor samt AI.**

Kulturskaparrådet

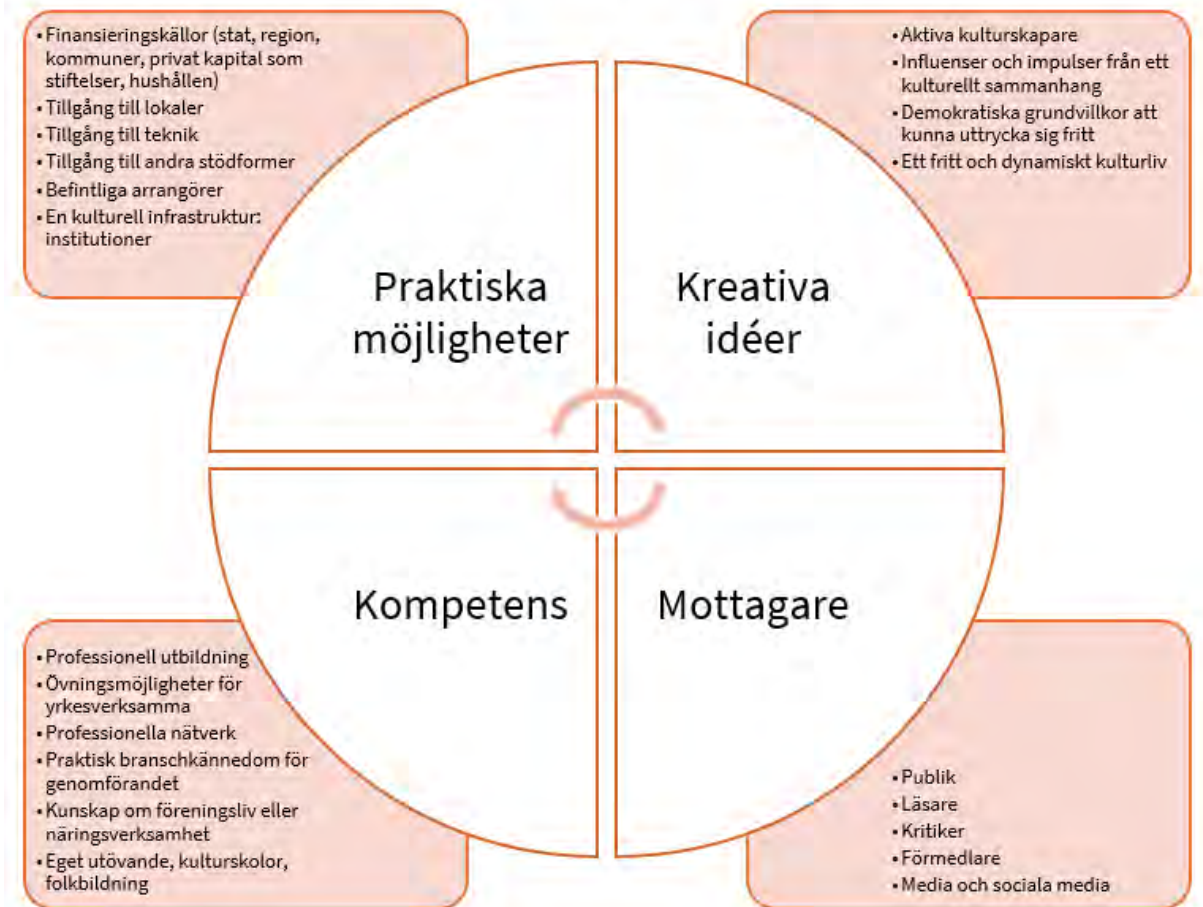
En del i samverkan med det fria och professionella kulturlivet är att föra en kontinuerlig dialog med länets kulturskapare. Region Uppsala har därför ett råd kallat Kulturskaparrådet, bestående av representanter för det professionella kulturlivet i länet. Representanterna ska vara en röst för olika konstarter i länet och samverka i arbetet med att förverkliga målsättningarna i de regionala kulturplanerna. Gruppens sammansättning speglar samhällets mångfald beträffande kön, ålder, etnisk och kulturell tillhörighet, och ska i största mån representera hela länet geografiskt. Medlemmarna är arvoderade.

6.6. Det kulturella ekosystemet

En förutsättning för att målen om kvalitet och konstnärlig förnyelse ska kunna uppnås i länet, är att flera delar fungerar i länets kulturella ekosystem. Det är ett gemensamt ansvar att stödja kulturskapare, utövare och verksamheter i deras strävan att skapa innovativa och kvalitativa verk.

De offentliga aktörerna stat, region och kommuner står ofta för en basfinansiering av institutioner, kulturverksamheter och den kulturella infrastrukturen. Men andra delar i helheten i det kulturella ekosystemet behöver fungera för att det ska uppstå ett kulturellt utbud i länet på olika orter och med många olika inriktningar. Det kan summeras i tillgång till praktiska möjligheter, ett fritt flöde av kreativa idéer, tillgång till kompetens och att det finns mottagare och publik som kan ta del av utbudet.

Det kulturella ekosystemet

Figur: Region Uppsalas illustration över det kulturella ekosystemet.

Stat, region och kommuner kan möjliggöra kultur i hela länet genom att tillhandahålla ett kulturellt stöd som underlättar genomförandet av kreativa idéer. Men det behöver också finnas ett tillräckligt publikunderlag. På mindre orter kan det emellanåt vara utmanande. Genom att stödja olika delar av det kulturella ekosystemet säkerställs att helheten fungerar. Det offentliga bidrar huvudsakligen till den kulturella infrastrukturen genom finansiering, lokaler och investeringar i teknik. Att bidra till en bredare palett av finansieringskällor är av vikt för en ekonomisk hållbarhet på längre sikt. En god samverkan mellan offentliga aktörer är avgörande för att de gemensamma insatserna ska vara effektiva och verkningsfulla. Det offentliga kan ge förutsättningar och möjliggöra skapandet. Region Uppsala kan utveckla flernivåsamverkan mellan stat, region och kommuner om den gemensamma kulturella infrastrukturen i länet.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska undersöka strategier för kompletterande finansiering som kan säkra kvalitet och konstnärlig förnyelse på sikt.

Civilsamhället

Civilsamhället spelar en viktig roll för variationen i det kulturella utbudet och på olika platser i hela Uppsala län. Kultur på landsbygden stöttas genom exempelvis regionala projektbidrag, kommunala evenemangsbidrag och föreningsbidrag till civilsamhället. Ofta drivs föreningar ideellt av engagerade lokala krafter. Länets hembygdsrörelse och bygdegårdarna är aktörer inom lokalhållning och arrangörskap och medverkar till utbudet av kultur över hela länet. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund omfattar exempelvis 81 hembygdsföreningar och över 400 enskilda medlemmar som bidrar till det lokala kulturlivet. Ytterligare en aktör i länet är Folkets Hus och Parker.

Arrangörerna inom civilsamhället bidrar till ett större utbud av konst och kultur. När kultur ska nå ut brett och erbjuda variation är arrangörer inom föreningslivet ofta avgörande för det kulturutbud som erbjuds lokalt. Dessa arrangörer, som kan vara ideella föreningar, lokalhållare, privata aktörer, trossamfund eller andra organisationer, är del av det kulturella ekosystemet i länet. De säkerställer tillgången till kulturella upplevelser och skapar arbetstillfällen för kulturskapare.

Arrangörsföreningar drivs ofta av stort engagemang och intresse för konstformen, platsen och det gemensamma sammanhanget. Arrangörskap främjar demokratiska processer genom inflytande och delaktighet. För att arrangörer ska kunna verka effektivt krävs goda förutsättningar, såsom tillräcklig ekonomi, tillgång till lokaler, administrativt stöd samt förståelse och samarbete från professionella producenter. Dessa förutsättningar varierar mellan olika konstområden, och digitaliseringen öppnar nya möjligheter.

Region Uppsala och länets kommuner stödjer arrangörer på olika sätt, bland annat genom bidrag, nätverk och kompetenshöjande insatser. Det är särskilt viktigt att stödja ungt arrangörskap och säkerställa återväxten inom arrangörsledet genom fortbildningsinsatser och stöd. Eftersom många ideellt engagerade personer är äldre, är det nödvändigt att utveckla förutsättningarna för återväxt inom arrangörskap för att säkra framtida kulturell aktivitet.

Riksteatern i Uppsala län erhåller verksamhetsbidrag från Region Uppsala. Riksteatern är en folkrörelse och med sitt turnerande högkvalitativa utbud och sina lokala arrangörsföreningar är verksamheten en betydelsefull aktör för teaterfältet i länet. Dess breda repertoar inom olika scenkonstgenrer är en garant för att tillgängliggöra professionell scenkonst och skapa återväxt inom arrangörskap.

Prioriteringar under perioden 2027–2030:

- Region Uppsala ska främja arrangörsutveckling genom stödjande och samordnande insatser för länets arrangörer av professionell scenkonst.
- Region Uppsala ska fortsätta stödja arrangörsleden och särskilt ungt arrangörskap genom kompetenshöjande insatser.

Folkbildning

Region Uppsala bedriver folkbildning genom stöd till studieförbunden och folkhögskolor och stödjer länsinvånarnas möjligheter till studier i andra län genom mobilitetsstöd.

Folkbildningsverksamheten i länet bedrivs av studieförbunden samt Region Uppsala folkhögskola och Biskops Arnö Nordens Folkhögskola, samt filialer från folkhögskolor med säte i andra regioner. Region Uppsala folkhögskola erbjuder allmänna och särskilda kurser utifrån profilområdena kultur, språk, natur och hälsa, och har verksamhet i flera delar av länet. Biskops Arnö Nordens folkhögskola ger såväl nationellt välrenommerade kurser inom skrivande och film samt yrkeshögskoleutbildning inom fotografi, som ett brett utbud av allmänna kurser och andra långa och korta kurser.

Folkbildningen är en viktig resurs för att minska utbildningsklyftorna i samhället, öka den sociala sammanhållningen, och tillgodose kompetensförsörjning. Vidare är den en viktig del av kulturlivet i länet och samspelar med såväl det professionella kulturlivet som amatörkulturen.

Folkbildningen verkar inom flera olika konst- och kulturområden och är viktig för den kulturella infrastrukturen i hela länet. Den präglas av flexibilitet liksom av deltagarnas behov och önskemål. Folkbildningens organisationer fungerar både som kulturproducenter och arrangörer och svarar för ett stort utbud av kulturprogram och evenemang som ofta är tillgängliga för en bred allmänhet.

Region Uppsala stödjer statens syften med folkbildningen. De är att stärka och utveckla demokratin, påverka den egna livssituationen, utjämna utbildningsklyftor, samt öka delaktigheten i kulturlivet.

Prioritering under perioden 2027–2030:

- **Region Uppsala ska verka för att statens mål och syften med folkbildningen tillgodoses och bidra till kompetensförsörjningen, genom stöd till folkhögskolor och folkbildning i länet.**

Offentlig konst och gestaltad livsmiljö

Offentlig konst kan både vara samtida och en del av kulturarvet. Möjligheterna till samtida arkitektoniska och konstnärliga uttryck är av betydelse. Region Uppsala arbetar för att länets invånare ska få tillgång till samtida konstnärliga uttryck och idéer genom den offentliga konsten. Genom att följa en procentregeln främjar Region Uppsala integrationen av konst i vardagen inom sjukvården och andra regionala verksamheter. Konsten bidrar till att skapa en mänsklig och stödjande miljö för patienter, personal och besökare. Inköp och beställningar av konst skapar arbetstillfällen för konstnärer och stärker den ekonomiska infrastrukturen.

Den offentliga konsten har även en roll i stadsrummet och bidrar till att uppnå målen om levande och trygga städer. I samband med Uppsalas spårvägsprojekt, som binder de centrala och sydöstra stadsdelarna, samarbetar Region Uppsala med Uppsala kommun för

att säkerställa att konsten blir en integrerad del av projektet. Ett gemensamt konstprogram beskriver förutsättningar, samarbetsformer och övergripande utformning. Konst placeras vid hållplatser, på fordonens textilier och i angränsande områden såsom cykel- och gångtunnlar, intill broar och tekniska byggnader.

Politikområdet Gestaltad livsmiljö innebär en helhetssyn på utformningen av våra gemensamma miljöer. Idén är att arkitektur, form, design, konst och kulturarv kan bidra till att skapa ett socialt och miljömässigt hållbart samhälle. Arbetet med offentlig konst i spårvägsprojektet präglas av de krav på samverkan, delaktighet och transparens som politikområdet förespråkar. Gestaltad livsmiljö är relevant för alla kommuner i länet.

- Region Uppsala ska samarbeta med och stödja kommunerna i frågor som rör gestaltning av gemensamma miljöer och offentlig konst. Det är en del i implementeringen av politikområdet Gestaltad livsmiljö.

7. Styrformer

För att den regionala kulturpolitiken ska få genomslag, förverkligar Region Uppsalas kulturnämnd insatser i kulturplanen genom målstyrning och finansiering i årligt beslutad verksamhetsplan och budget.

För att få spridning och förankring av formulerade ambitioner krävs en etablerad infrastruktur med berörda aktörer. I denna struktur ingår institutioner, kulturaktörer, civilsamhällesrepresentanter, kommuner med flera. På olika sätt ansvarar Region Uppsala för att skapa mötesplatser och dialog med syfte att sprida kompetens, erfarenheter och upplevelser.

Den strategiska finansiering som är möjlig utifrån de stödformer som regionen ansvarar för bygger på olika förutsättningar från kommun, region och stat. Kulturnämndens kulturstöd till kulturlivets organisationer och aktörer består i hög grad av årliga regionala bidrag. Dessa ska vara hållbara över tid och effekten ska främja ett rikt kulturliv med hög kvalitet, bredd och spets. Målet är att göra det möjligt för alla invånare i Uppsala län att uppleva och utöva kultur.

Kulturplanen är det styrdokument som inom ramen för kultursamverkansmodellen ger Region Uppsala i uppdrag att fördela riktade statsbidrag till regionala kulturverksamheter. Utifrån regionala och lokala behov styrs tilldelningen av medel i samverkan och dialog med främst mellan den statliga, regionala och kommunala nivån. Som grund för tilldelning måste en kulturplan finnas som tagits fram i samverkan med kommunerna, civilsamhällesaktörer och det professionella kulturlivet.

Den större delen av den offentligt finansierade kulturella basverksamheten, såsom bibliotek, kulturskolor och stöd till kulturföreningar, drivs och finansieras av kommunerna. Detta skapar en förutsättning för länsinvånarna att få tillgång till att uppleva och utöva kultur. De ambitioner som formuleras i kulturplanen bygger på att statliga, regionala och kommunala behov och resurser samspelar.

7.1. Samverkan och samråd

För att åstadkomma en kontinuerlig dialog kring kulturlivets utveckling anordnar Region Uppsala olika former av nätverk, mötesplatser och samverkansytor för relevanta aktörer. I sådana dialoger har det framkommit gemensamma utmaningar och behov som i kulturplanen lyfts fram som prioriteringar.

Samverkan sker såväl på politisk som tjänstemannanivå med kommunerna. Region Uppsala deltar i möten, nätverk och dialoger på nationell nivå, bland annat med Kulturrådet och Kulturdepartementet. Med de regionala kulturinstitutionerna förs såväl årlig som regelbunden dialog. Samråd hålls också med civilsamhället och de professionella kulturskaparna. Ett kulturchefsnätverk för erfarenhetsutbyte finns även för de högsta

ledningarna för kultur i de mellansvenska regionerna (Kultursamverkan i Mellansverige). Region Uppsala har möjlighet att stärka flerpartssamverkan för att arbeta mer tillsammans utifrån den regionala rollen. Tillsammans med kommunerna kan ett roterande värdskap ordnas för de regionala kulturkonferenserna. Vid behov kan regionen även stödja kommunernas arbete med egna kulturplaner.

7.2. Ansvar, genomförande och uppföljning

Region Uppsala, genom kulturnämnden, ansvarar för implementeringen av kulturplanen. Kulturplanens politiska mål inom kultur är ambitiösa. Mål som brutits ner i prioriteringar och i handlings- och verksamhetsplaner följs upp årligen, analyseras noggrant och kan omprioriteras framöver baserat på uppkomna behov och rådande förutsättningar.

Ett av huvudmålen för kulturpolitiken är att nå nya målgrupper och säkerställa att barn och unga får tillgång till kultur. Detta mål är beroende av samverkan med andra politikområden. Deltagandet i kulturlivet är kopplat till sociodemografiska faktorer och andra villkor. För att fler ska kunna ta del av samhällets kultursatsningar krävs därför samarbete med olika sektorer och politikområden.

Mål och prioriteringar i kulturplanen kräver ett närmare samarbete med olika kulturaktörer i länet för att skapa samsyn kring utmaningar och möjligheter. Detta samarbete leder till gemensamma initiativ som kan möjliggöra ökad extern finansiering.

Arbetet med att realisera prioriteringar konkretiseras i den årliga ansökan till Kulturrådet, vilket därefter resulterar i verksamhetsplaner och överenskommelser. Uppföljningen av kulturplanens genomförande sker genom återkommande dialoger med kommunerna vid flertalet tillfällen per år samt genom formella dialoger med institutionerna inom kultursamverkansmodellen, där överenskommelser formuleras. Region Uppsalas rapporteringsskyldighet gentemot staten innebär att årligen redovisa hur stödet fördelats och hur mål och prioriteringar eftersträvs. Prioriteringar följs upp genom Region Uppsalas styrtal i Regionplan- och budget, som följs upp löpande i tertiärrapporter och årsredovisningar.

7.3. Relaterade dokument

I denna kulturplan nämns följande relevanta styrdokument.

Lag (2010:1919) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Regional utvecklingsstrategi

Regionplan- och budget

Biblioteksplan Region Uppsala 2025–2028

Kultur- och fritidskontoret

Remissyttrande på förslag till Region Uppsalas kulturplan 2027–2030

Östhammars kommun har tagit del av förslag till Region Uppsalas kulturplan 2027–2030. Vi kan konstatera att de övergripande målen och prioriteringarna i planen på det stora hela är angelägna och bra, och att de i det väsentligaste fångar in de utmaningar som regionen står inför på kulturområdet under planperioden. Kommunen har dock synpunkter kring remissprocessen och en del detaljer i innehållet.

Remissprocess

Östhammars kommun ser gärna se att Region Uppsalas kulturnämnd presenterar en samrådsredogörelse i samband med antagandet av den Regionala kulturplanen. Östhammars kommun anser att en samrådsredogörelse skulle förbättra processen kring planen för remissinstanserna och framför allt tydliggöra de förändringar som eventuellt görs i planen från remissversion till antaget dokument.

Teater (s 11-12)

Östhammars kommun ser positivt på Uppsala stadsteaters ambition att erbjuda turnerande föreställningar i kulturhus i andra kommuner i länet. Det är dock viktigt att komma ihåg att tillgången till lokala scenrum med kapacitet för teater varierar i länet. För Östhammars kommun är det angeläget om Uppsala stadsteaters roll som en regional scen kan stärkas, särskilt tillgången till teaterhuset för länets barn och unga. Östhammars kommun föreslår därför att prioriteringen ”Uppsala stadsteater vill fortsätta utveckla barn- och ungdomsverksamheten.” skrivs om på ett sådant sätt att den förtydligar att prioriteringen avser barn och unga i hela länet.

Musik (s 14)

Prioriteringen att stimulera arrangörsutveckling är något som Östhammars kommun ser positivt på. I övrigt noterar Östhammars kommun att Musik i Upplands relativt nya barn- och ungdomssatsning *Open stage* inte är beskriven i planen. Satsningen har varit en stor framgång lokalt i Östhammars kommun, och vi ser gärna att den fortsätter under kommande planperiod.

Professionell bild- och formverksamhet (s 17-18)

Östhammars kommun upplever en dynamisk utveckling regionalt inom bild- och formområdet under de senaste åren. Det är positivt att Region Uppsala vill verka för fler utställningsmöjligheter i samarbete med länets kommuner och fria aktörer.

En brist rent generellt i planförslaget är att länets största konstinstitution, Uppsala konstmuseum, lyser med sin frånvaro. Även om Uppsala konstmuseum inte ingår i samverkansmodellen i nuläget, tänker vi att det kan vara angeläget på sikt att undersöka om museet kan ha en regional roll att spela. Givetvis under förutsättningen att det är något som Uppsala kommun ställer sig positiva till.

Kultur och hälsa (s 25)

För Östhammars kommun är det angeläget att fortsätta – och ytterligare fördjupa – samarbetet med Region Uppsala inom området Kultur och hälsa.

Vi ser det som positivt att Regionens kulturnämnd ska anta en strategi för kultur och hälsa, men tycker att det är olyckligt att strategin inte har antagits inför den regionala kulturplanens remissperiod.

Nationella minoriteter och minoritetsspråk samt förvaltningsområdet för finska

Östhammars kommun välkomnar att regionen lyfter de nationella minoriteterna under demokratiska fri- och rättigheter, men anser att målen för politikområdet är ofullständiga och måste få ett uttryck i delaktighetsmålen för att få ett tydligare avtryck på den kommande inriktningen. Vi påminner regionen om att anta kulturpolitiska mål för sitt arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Östhammars kommun påminner även om att Region Uppsala ingår i förvaltningsområdet för finska, men att den högre ambition som gäller för finskan inte alls har övervägts i utformandet av planen.

Östhammars kommun föreslår därför att följande text införs i Inledningen (s. 4) och under Länet och åtta kommuner (s. 8–9):

- Region Uppsala ingår i förvaltningsområdet för finska, och ska särskilt skydda och främja sverigefinnarnas språk och kultur. Region Uppsala och sex kommuner i länet ingår i förvaltningsområdet för finska.¹

Avseende samhällsmålet på sida 7 om kulturarv och kulturella besöksmål påminner Östhammars kommun om värdet att öka synligheten för det finska språket i samhället och behovet av mer forskning för att kartlägga historiska platser och besöksmål som haft närvaro av samer, romer och sverigefinnar i Uppsala län.

Östhammars kommun uttrycker att överföringen av de nationella minoriteternas språk och kulturer mellan generationerna är helt centralt i arbetet med nationella minoriteter och förvaltningsområdet för finska. Därför föreslås följande tillägg till delaktighetsmål på s. 6:

- Värna barns och ungas rätt till ett eget språk och uttryck, och
- i arbetet med nationella minoriteter och förvaltningsområdet för finska särskilt prioritera överföringen av de nationella minoriteternas språk och kulturer mellan generationerna.

¹ Enköpings kommun, Håbo kommun, Tierps kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun ingår i förvaltningsområdet för finska.

Plan

Plan för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk 2026-2029

Kansallisten vähemmistöjen ja vähemmistökielten liittyvä suunnitelma vuosille 2026-2029

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2025-12-09 § xx
Ersätter tidigare version	KS, SN-2019-68
Gäller för	KS, nämnder, kontor
Dokumentansvarig	Samordnare för arbetet med förvaltningsområdet för finska

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Innehållsförteckning

Inledning	2
Syfte	3
Uppföljning	3
Relaterade dokument	3
Mål för kommunens minoritetspolitiska arbete	4
Delmål	4

Inledning

Den 2 december 1999 erkändes finska, samiska, meänkieli, romska och jiddisch till nationella minoritetsspråk¹. Riksdagen erkände samtidigt sverigefinnar, samer, tornedalingar, romer och judar till nationella minoriteter. Samerna utgör även ett urfolk i Sverige enligt regeringsformen.

De nationella minoriteterna och minoritetsspråken är en integrerad del av Sveriges arbete med mänskliga rättigheter och grundar sig på ett antal olika internationella överenskommelser som Sverige har undertecknat till Europarådet och FN.

Östhammars kommun ingår sedan 2010 i förvaltningsområdet för finska. Detta innebär att kommunen har mer långtgående skyldigheter att säkerställa rätten till förskola, äldreomsorg samt muntliga och skriftliga kontakter med kommunen på finska. Östhammars kommun blev en del av förvaltningsområdet för finska efter att kommunen i ett remissyttrande till regeringen meddelat att kommunen ställde sig positivt till en utvidgning av förvaltningsområdet för finska vid minoritetslagens tillkomst (2010). Innan minoritetslagens trädde i kraft ingick enbart fem kommuner i Norrbottens län i förvaltningsområdet för finska.

Målet med den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och delaktighet och stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Riksdagen har formulerat följande minoritetspolitiska mål:

- diskriminering och utsatthet
- inflytande och delaktighet
- språk och kulturell identitet.

Det finns ingen prioritering mellan delområdena, men det framhålls att överföring av språk och kultur mellan generationerna är en central uppgift för minoritetspolitiken för att de nationella minoritetsspråken ska kunna bestå som levande språk i Sverige. För hotade språk är barns och ungas förbättrade språkkunskaper av central betydelse eftersom barnen är språkens framtida språk- och kulturbärare.

Syfte

Denna plan är kommunens svar på lagens krav att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Syftet är att kommunen under planperioden ska genomföra minoritetslagstiftningen på ett strukturerat sätt i kommunens ledning, styrning och uppföljning.

Uppföljning

Planen revideras av kommunfullmäktige inför perioden 2030–2034.

Förvaltningen lämnar kommunstyrelsen och andra berörda nämnder information när denna färdigställt en handlingsplan med åtgärder för att nå målen och delmålen i planen.

Måluppfyllelse rapporteras enligt rutiner för verksamhetsuppföljning och i gällande verksamhetssystem. Kommunfullmäktige lämnas vartannat år en redovisning om utvecklingsarbetet med styrdokumentet.

Relaterade dokument

Bilaga: Sammanfattning av gällande rätt med nationella minoriteters rättigheter

¹ Samiska och romska är samlingsnamn för flera olika språk. Samiska språk som talas i Sverige är: lulesamiska, nordsamiska, pitesamiska, sydsamiska och umesamiska. De mest förekommande romska språken i Sverige är: arli, kale, kalderasch, lovri och svensk romani

Mål för kommunens minoritetspolitiska arbete

För ett långsiktigt och hållbart arbete i arbetet med förvaltningsområdet för finska och nationella minoriteters rättigheter formuleras två övergripande målområden, som styr kommunens arbete på området.

	Mål
1	Förbättrad överföring av de nationella minoriteternas språk och kulturer mellan generationerna.
2	Framsteg i det praktiska genomförandet av de nationella minoriteternas rättigheter och i arbetet med förvaltningsområdet för finska i Östhammars kommun.

Delmål

De minoritetspolitiska målen bryts ned i delmål. Ändamålet med delmålen är att sträva mot målsättningen att utveckla det praktiska genomförandet. Nämnderna leder, styr och följer upp delmålen. Delmålen fungerar även som en inriktning för utvecklingsarbetet under åren 2026–2029.

	Delmål	Ansvar	§
1	Utvecklad samverkan med Tierps kommun och Älvkarleby kommun i arbetet med förvaltningsområdet för finska.	KS, BUN, KFN, VON	Se bilaga.
2	Ökad användning av statsbidraget till åtgärder inom förskola, omsorg och kontakter med kommunen på finska i Östhammars kommun.	KS, BUN, KFN, VON	8 § förordning 2009:1299
3	Nå fler kommuninvånare i åldern 0–50 år i kommunens samrådsdialoger med nationella minoriteter.	KS, BUN, KFN	5 § minoritetslagen
4	Utvecklade former för samråd med nationella minoriteter som ger inflytande och delaktighet i beslutsprocessen.	KS, BUN, KFN, VON	5–5 a §§ minoritetslagen
5	Fler medarbetare inom förskola och omsorg som utvecklat språkkunskaper i finska.	BUN, VON	11 § minoritetslagen, 5 § SoL.
6	Verka för att fler barn inom samtliga skolformer får utbildning i nationella minoritetsspråk.	BUN	8:10, 8:12 b, 10:7, 11:10, 15:19, 18:19 §§ skollagen
7	Minskad förekomst av ofrivillig ensamhet och isolering av äldre sverigefinnar.	VON	8:1–2, 6 §§ SoL, 4 § minoritetslagen
8	Meningsfullt kultur- och fritidsutbud för sverigefinska barnfamiljer.	KFN	4 § minoritetslagen, 5 § bibliotekslagen
9	Närvaro av samisk, romsk, judisk och tornedalsk kultur under 2026–2029.	KFN	4 § minoritetslagen, 5 § bibliotekslagen
10	Utvecklad synlighet för det finska språket i kommunen.	KS, BUN, KFN, VON	4 § minoritetslagen, 1:4 kulturmiljölagen, 5 § bibliotekslagen, lpfö18, lgr22

Kultur- och fritidskontoret
Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimisto

Sammanfattning av remissinstansernas synpunkter

Denna samrådshandling sammanfattar ärendegången, remissinstansernas synpunkter, de nationella minoriteternas synpunkter som framkommit på samråd, och lyfter även ändringar och svar från kultur- och fritidskontoret.

Ärendet har initierats av kultur- och fritidsnämnden och remitterats till gruppledare i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen med önskemål om svar från kommunledningsförvaltningen och pensionärsrådet, barn- och utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, Region Uppsala, samhällsvägleddare med romsk språk- och kulturkompetens i Uppsala kommun, Dannemora-Österby finska förening, Gimo Finska Förening, Sverigefinska föreningen i Östhammars kommun, Sverigefinnarnas språk- och kulturförening i Uppsala, Sverigefinska ungdomsförbundet, Judiska ungdomsförbundet, Tornedalssällskapet i Uppsala och tornedalska ungdomsförbundet Met Nuoret. Förslaget har även skickats för konsultation till Sametinget och Samiska föreningen i Uppsala.

Eftersom Tornedalssällskapet i Uppsala lagts ned vidarebefordrades remissen till Svenska Tornedalingars Riksförbund.

Samråd om förslaget behandlades på samråd med nationella minoriteter den 24 september 2025. Sametinget och Samiska föreningen i Uppsala har inte besvarat konsultationsförfrågan i ärendet.

Vård- och omsorgsnämnden anförde inga synpunkter på förslaget. Barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen inkom med yttrande.

Övriga remissinstanser har inte besvarat remissen. Enskilda och företrädare för Sverigefinska föreningen i Östhammar kommun deltog på samrådet den 24 september och lämnade synpunkter där.

Övergripande synpunkter

Kommunstyrelsen anser att planen har en ändamålsenlig disposition med genomgång av rättsläget och de nationella minoritetspolitiska målen, som därefter följs av kommunens mål och riktlinjer som är formulerade från det övergripande syftet att följa lagstiftningen och bidra till nationell måluppfyllnad.

Kommunstyrelsen föreslår att de föreslagna milnivåerna övergripande mål och tematiska mål i stället ska benämnas som mål respektive aktiviteter i enlighet med kommunens ledningssystem och riktlinjer för styrande dokument. Aktiviteter ska i sin tur ses som förslag på aktiviteter att utföra i målens riktning.

Barn- och utbildningsnämnden anser i likhet med kommunstyrelsen att de föreslagna milnivåerna ska benämnas som mål och aktiviteter.

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Avsikten med planen var att formulera mål och delmål. Aktiviteter och åtgärder som uppfyller målen och delmålen följer i processen efter att planen har trätt i kraft genom en handlingsplan på förvaltningen. Kultur- och fritidskontoret ändrar målnivåerna i planen till mål och delmål.

Kommunstyrelsen lyfter att det inte framgår med tillräcklig tydlighet vilken eller vilka nämnder och, i förlängningen, vilka delar av förvaltningen som ska arbeta med respektive mål och delmål. Det ökar detta risken för att hela målområdet faller mellan stolarna, och att det inte sker tillräckligt arbete i målens riktning. Det behöver framgå för varje mål, vilka nämnder som ska arbeta med målen.

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Kultur- och fritidskontoret delar kommunstyrelsens bild av att ansvaret behöver tydliggöras. Ansvaret skrivs in i planen.

Mål

Förslag: För ett långsiktigt och hållbart arbete i arbetet med förvaltningsområdet för finska och nationella minoriteters rättigheter formuleras två mål, som styr kommunens arbete på området. Dessa målområden är:

- förbättra överföringen av minoritetsspråket mellan generationerna,
- utveckla det praktiska genomförandet av de nationella minoriteternas rättigheter och arbetet med förvaltningsområdet för finska.

Kultur- och fritidskontoret föreslår följande redaktionella ändringar i ljuset av att flera remissinstanser uppfattat de föreslagna målen och delmålen som aktiviteter.

Från

Förbättra överföringen av minoritetsspråket mellan generationerna.

Utveckla det praktiska genomförandet av de nationella minoriteternas rättigheter och arbetet med förvaltningsområdet för finska.

Till

Förbättrad överföring av de nationella minoriteternas språk och kulturer mellan generationerna.

Framsteg i det praktiska genomförandet av de nationella minoriteternas rättigheter och i arbetet med förvaltningsområdet för finska i Östhammars kommun.

På samrådet med nationella minoriteter 2025-09-24 framkom konsensus om att målen överensstämmer med sådant som sverigefinnarna ständigt lyfter under samråd med kommunen.

En företrädare för *Sverigefinska föreningen i Östhammars kommun* lyfter behovet av språköverföringen till nästa generation eftersom de äldre tappar svenskan, och att barn och barnbarn inte alltid kan kommunicera med sina äldre släktingar på finska. En annan deltagare lyfter olika förslag på hur språket kan överföras till barn. En kommuninvånare, som även arbetar som lärare i finska, inkom med skriftlig synpunkt. Överföringen av minoritetsspråket till kommande generationer har helt stannat av i kommunen. Många av eleverna talar inte finska, men har mor- eller farförälder som talar finska. Hur ska språket då kunna föras vidare?

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Överföringen av språket mellan generationerna är helt avgörande för att nå riksdagens minoritetspolitiska mål om att de historiska minoritetsspråken ska hållas levande. När föräldragenerationen inte talar finska, och den äldre generationen försvinner, blir offentlig verksamhet som förskola och skola för många sverigefinska barn den enda språkområde där språket reellt kan utvecklas. Att skollagens bestämmelse gällande finska i förskolan¹ lägger sig på *en väsentlig del av utbildningen* har sin bakgrund i att sverigefinska barnen ska kunna språkbada och utveckla minoritetsspråket i förskolan. Utan tillräckligt mycket närvaro av språket blir det svårt att nå riksdagens minoritetspolitiska mål. Detta är bakgrunden till det första målet om förbättrad språköverföring.

Barn- och utbildningsnämnden ger förslag på förändrade mål. Nämnden motiverar att dessa är mer kopplade till den lagstiftning som styr kommunen med förvaltningsområdet för finska.

Barn- och utbildningsnämnden föreslår följande mål:

1. Östhammars kommun informerar och kommunicerar aktivt på svenska såväl som på finska i ärenden med anknytning till förvaltningsområdet.
2. Östhammars kommun möjliggör till väsentlig del tillgång till service, vård och omsorg för äldre både finska och svenska.
3. Östhammars kommun uppmärksammar och bidrar till att stärka den sverigefinska kulturen som en del av det svenska samhället.
4. Östhammars kommun kan erbjuda tillgång till förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.
5. Östhammars kommun erbjuder former för samråd som ger inflytande i beslutsprocessen.

¹ 8 kap. 12 b § skollagen: En kommun som ingår i ett förvaltningsområde enligt minoritetslagen ska erbjuda barn, vars vårdnadshavare begärt det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska [...].

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Kommunen ska enligt minoritetslagen anta mål, inte bara för sitt arbete med finska, utan för hela sitt minoritetspolitiska arbete (jmf 5 b § minoritetslagen). Det är naturligt att finska blir särskilt betonat för arbetet med målen.

Barn- och utbildningsnämnden har föreslagit mål som direkt framgår av bestämmelser i lag. Lag behöver inte dubbelregleras i en kommunal plan som mål för att bli gällande i kommunen. Ändamålet med planen är att formulera mål och delmål för att på sikt nå lagen i Östhammars kommun.

Bilagan med sammanställning av gällande rätt kan tillgås för att identifiera nämndens mål i lag. Kultur- och fritidskontoret delar förslaget till mål 5 och ändrar förslaget till delmål 4 (se nedan) i linje med förslaget.

Delmål

Förslag: Målen bryts ned i delmål. Nämnderna leder, styr och följer upp delmålen inom nämndens sektorsansvar. Delmålen utvecklar det praktiska genomförandet av nämndens ansvarsområde i förhållande till lagen. Delmålen som föreslås under perioden 2026–2029:

1. utveckla samverkan mellan Tierps kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun i arbetet med förvaltningsområdet för finska.
2. väsentligt öka statsbidragets användning till åtgärder inom förskola, omsorg och kontakter med kommunen på finska.
3. i samrådsdialoger med sverigefinnar och övriga nationella minoriteter nå fler kommuninvånare i åldern 0–50 år.
4. utveckla samrådsformer för strukturerad dialog med nationella minoriteter med syfte att beakta synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.
5. stötta medarbetare inom förskola och omsorg att utveckla sina språkkunskaper i finska.
6. verka för att fler barn inom samtliga skolformer ska få utbildning i nationella minoritetsspråk.
7. förebygga ensamhet och isolering av äldre sverigefinnar.
8. i större utsträckning skapa ett meningsfullt utbud för sverigefinska barnfamiljer inom kultur- och fritidsverksamheten.
9. under åren 2026–2029 genomföra minst en kulturaktivitet vardera med samiskt, romskt, judiskt samt tornedalskt tema.
10. utveckla synligheten för det finska språket i samhället.

Barn- och utbildningsnämnden anser att delmålen bör ha en tydligare koppling till den lagstiftning som reglerar kommunens ansvar för arbetet med förvaltningsområde för finska, och anser även att de föreslagna delmålen innehåller ett inslag av tvång.

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Enligt kommunens riktlinje för styrdokument framgår att konkreta åtgärder och aktiviteter inte bör regleras i plan, utan i en handlingsplan av förvaltningen. Avsikten med styrdokumentet är att anta mål för kommunens minoritetspolitiska arbete. I nästa steg formuleras aktiviteter för att nå målen.

Lagstiftningen är tvingande för kommunen. Delmålen är inte till sin form tvingande utan målsättningsstadganden med syfte att bryta ned lagen i mindre delar. Det primära ändamålet är att kunna mäta utvecklingen av arbetet inom nämndens ansvar. Mer underlag innebär att såväl nämnder som förvaltning kan fatta mer informerade beslut för att nå lagen.

På *samrådet med nationella minoriteter 2025-09-24* framkom bland annat följande synpunkter om delmålen.

Flera av deltagarna anser att delmålet om *Förebygga ensamhet och isolering av äldre sverigefinnar* är mycket viktigt. En deltagare från *Sverigefinska föreningen i Östhammar* påminner om att digital utanförskap inte får glömmas bort. En annan deltagare från samma förening tillägger att det också kan handla om transportfråga, och att det finns behov av en resurs, t.ex. äldrelots, som kan hämta äldre sverigefinnar till finska aktiviteter och därmed bryta ensamhet. En deltagare från Gimo uttrycker att det finns behov att lyfta biståndshandläggares och omsorgspersonals kunskap om lagstiftningen och rätten till omsorg på finska. En annan deltagare instämmer. En deltagare nämner att omsorgen vid hembesök kan tillfråga äldre om dessa önskar besök av någon som talar finska.

En kommuninvånare i Gimo, som även arbetar som lärare i finska, inkom med skriftlig synpunkt och pekade ut delmålet om att *Nå fler kommuninvånare i åldern 0–50 år i samrådsdialoger med sverigefinnar*. Om kommunen ska lyckas med delmålet och nå barn och unga måste samråd ske på barn och ungas egna villkor och på platser som är väl kända för dem, till exempel i anslutning till skoldagen.

Samma kommuninvånare lyfter perspektiv med beröring till delmålet om *I större utsträckning skapa ett meningsfullt utbud för sverigefinska barnfamiljer inom kultur- och fritid*. Det är viktigt att skapa sammanhang där sverigefinska barn lyckas höra finska och bekanta sig med finsk kultur, till exempel med kulturinslag inom ramen för ämnesundervisningen i finska. En av deltagarna på samrådet lyfte särskilt fram detta delmål och anförde att det är viktigt att nå fler yngre i kommunens arbete.

Kommunstyrelsen och *barn- och utbildningsnämnden* föreslår att begreppet i förslaget tematiska mål i stället ska benämnas som aktiviteter.

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Som tidigare framkommit ändras begreppet för målnivån till delmål. Flera remissinstanser har uppfattat de föreslagna delmålen som aktiviteter och därför gör kultur- och fritidskontoret vissa redaktionella ändringar. Det tidigare föreslagna målet från barn- och utbildningsnämnden framgår nedan.

Från

Till

Utveckla samverkan mellan Tierps kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun i arbetet med förvaltningsområdet för finska.

Utvecklad samverkan mellan Tierps kommun, Älvkarleby kommun och Östhammars kommun i arbetet med förvaltningsområdet för finska.

Utveckla samrådsformer för strukturerad dialog med nationella minoriteter med syfte att beakta synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.

Utvecklade former för samråd med nationella minoriteter som ger inflytande och delaktighet i beslutsprocessen.

Stötta medarbete inom förskola och omsorg att utveckla sina språkkunskaper i finska.

Fler medarbetare inom förskola och omsorg som utvecklat språkkunskaper i finska.

Förebygga ofrivillig ensamhet av äldre sverigefinnar.

Minskad förekomst av ofrivillig ensamhet och isolering av äldre sverigefinnar.

I större utsträckning skapa ett meningsfullt utbud för sverigefinska barnfamiljer inom kultur- och fritidsverksamheten.

Meningsfullt kultur- och fritidsutbud för sverigefinska barnfamiljer.

Utveckla synligheten för det finska språket i kommunen.

Utvecklad synlighet för det finska språket i kommunen.

Under åren 2026–2029 genomföra minst en kulturaktivitet vardera med samiskt, romskt, judiskt samt tornedalskt tema.

Närvaro av samisk, romsk, judisk och tornedalsk kultur under 2026–2029.

Barn- och utbildningsnämnden har i sitt förslag till aktivitet föreslagit att delmål 2 om att väsentligen öka statsbidragets användning till åtgärder inom förskola, omsorg och kontakter med kommunen på finska, i stället ska formuleras som att användningen ökar.

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Förslaget ändras till att delmålet innebär att användningen ska öka.

Barn- och utbildningsnämnden har i andemeningen lämnat stöd till aktiviteter som ingår i följande föreslagna delmål: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10 i det ursprungliga förslaget.

Övriga ändringar

En del redaktionella och visuella ändringar, som inte ändrar innehållet i sak.

Kommunikation meddelade att det finns en ny mall för styrdokument som ska användas.

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Kultur- och fritidskontoret för över förslaget till den nya mallen. Den nya mallen innehåller en separat sida för innehållsförteckning. Planen utökas därför med en sida.

En synpunkt som framkommit inom förvaltningen är att styrdokumentet plan även bör innehålla *Uppföljning* samt *Relaterade dokument*.

Kommentar från kultur- och fritidskontoret:

Kultur- och fritidskontoret delar synpunkten och föreslår att styrdokumentet ska följas upp enligt rutiner för verksamhetsuppföljning och i gällande verksamhetssystem. Kommunfullmäktige lämnas vartannat år en redovisning om arbetet med styrdokumentet. Förvaltningen lämnar kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, barn- och utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden information när denna färdigställt handlingsplan för att nå målen.

Bilagan med sammanställning av gällande rätt om nationella minoriteters rättigheter införs som relaterat dokument, och görs efter beslutet i kommunfullmäktige tillgänglig på Ines.

Uppföljning och relaterade dokument läggs till på den nya s. 3 efter rubriken *Ansvar*.

Sammanställning av gällande rätt om nationella minoriteters rättigheter

Tema	Bestämmelse	§	Lag
Mål och riktlinjer	Kommuner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Uppgifter om mål och riktlinjer som har antagits ska på begäran lämnas till den myndighet som har uppföljningsansvar.	5 b	Minoritetslagen
Information	Kommuner ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som denna lag hänvisar till.	3	Minoritetslagen
Information	Vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats för sitt barn ska tillfrågas om de önskar plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.	8:12 b st. 2	Skollagen
Information	Kommunen ska informera den som ansöker om insatser inom äldreomsorgen om möjligheterna att få omvårdnad av personal som behärskar nationella minoritetsspråk.	8:9	Socialtjänstlagen
Samråd	Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och samråda med minoriteterna i sådana frågor. Samråd ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog i syfte att kunna beakta de nationella minoriteternas synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.	5	Minoritetslagen
Samråd	Förvaltningsmyndigheter ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar.	5 a	Minoritetslagen
Samråd	Barn som är i stånd att bilda egna åsikter ska tillförsäkras rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För detta ändamål ska barnet, i alla administrativa förfaranden som rör barnet, särskilt beredas möjlighet att höras.	Art. 12	Lag om barnkonventionen
Konsultation	Kommuner ska konsultera med samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. När det finns en skyldighet att konsultera i ett ärende ska den konsultationsskyldige i ett tidigt skede informera den samiska företrädaren om ärendet och fråga om den begär konsultation.	2 8	Konsultationslag i frågor som rör det samiska folket
Kartläggning	Kommunen ska tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av finska.	8 st. 2	Förordning (2009:1299) om minoritetsspråk
Laglighetsprövning	Ett överklagat beslut ska upphävas, om 1. det inte har kommit till på lagligt sätt.	13:8	Kommunallagen
Kontakter	Enskilda har rätt att använda finska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med Östhammars kommun. Detta gäller i ärenden i vilka den enskilde är part eller ställföreträdare för part. Myndigheten är skyldig att ge muntligt svar på finska, och ska i övrigt sträva efter att bemöta enskilda på finska.	8	Minoritetslagen
Översättning	Enskilda som saknar juridiskt biträde har rätt att på begäran få en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering på finska.	8 st. 2	Minoritetslagen

Kontakter	Enskilda har rätt att använda meänkieli och samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med Östhammars kommun om ärendet kan handläggas av personal som behärskar språken.	9	Minoritetslagen
Personal	Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli respektive samiska där detta behövs i enskildas kontakter med myndigheten.	11	Minoritetslagen
Personal	Kommunen ska arbeta för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden om äldre personer.	8:5	Socialtjänstlagen
Socialtjänst	Ett barn som tillfälligt eller varaktigt berövats sin familjemiljö, eller som för sitt eget bästa inte kan tillåtas stanna kvar i denna miljö, ska [...] vederbörlig hänsyn tas till önskvärdheten av kontinuitet i ett barns uppfostran och till barnets etniska, religiösa, kulturella och språkliga bakgrund då lösningar övervägs.	Art. 20	Lag om barnkonventionen
Förskola	Östhammars kommun ska erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.	8:12 b	Skollagen
Förskola	Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften.	Kap. 2	Lpfö18
Förskola Grundskola	Barnets utbildning ska syfta till att utveckla respekt för barnets egna kulturella identitet, språk och värden.	Art. 29	Lag om barnkonventionen
Förskola	Barn som tillhör de nationella minoriteterna ska stödjas i sin språk-utveckling i sitt nationella minoritetsspråk och främjas i sin utveckling av en kulturell identitet. Förskolan ska därigenom bidra till att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kulturer. [...] I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa.	Kap. 1 8:10	Lpfö18 Skollagen
Modersmål	En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk <i>[i grundskolan, anpassade grundskolan, gymnasieskolan, anpassade grundskolan].</i>	10:7, 11:10, 15:19, 18:19	Skollagen
Modersmål	En romsk elev som kommer från utlandet får ges undervisning i två språk, om det finns särskilda skäl.	5:9	Skolförordningen
Språkval	En elev får som språkval i stället för [språken franska, spanska och tyska] välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i. <i>Begränsningen om att huvudmannen inte är skyldig att anordna undervisning i språkval gäller dock inte nationellt minoritetsspråk.</i>	9:6 9:7	Skolförordningen
Modersmål	Undervisningen i ämnet modersmål – [finska, jiddisch, meänkieli, romani chib / samiska] - som nationellt minoritetsspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur/samisk kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.		Kursplaner för nationella minoritetsspråk Kursplan för samiska
Integrerad samisk undervisning	En huvudman för grundskola får i sin grundskola anordna integrerad samisk undervisning. Utbildningen för de samiska eleverna ska integreras med motsvarande utbildning för andra elever i grundskolan. Med samisk undervisning avses undervisning med samiska inslag.	10:7	Skollagen
Kunskap	Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för barnens förståelse för de nationella minoriteternas språk och kulturer. [...] Förskolan ska också se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen.	1	Lpfö18

Kunskap	Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia. [...] Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter.	2.2 / 2.1	Lgr22 / Gy25 <i>Kursplan samhällskunskap (åk 4–6), svenska (åk 4–9), gy svenska 2, gy historia 1a1-3.</i>
Äldreomsorg	Östhammars kommun ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av omvårdnad inom äldreomsorgen av personal som behärskar finska.	8:6	Socialtjänstlagen
Äldreomsorg	Östhammars kommun ska vad gäller övriga minoritetsspråk erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av omvårdnad inom äldreomsorgen av personal som behärskar jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper.	8:7	Socialtjänstlagen
Kultur	Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.	1:2	Regeringsformen
Kultur	Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige.	4	Minoritetslagen
Kultur	Kommunen ska inom ramen för äldreomsorg som erbjuds för nationella minoriteter beakta äldre personers behov av att upprätthålla sin kulturella identitet. Socialnämnden ska arbeta för att äldre personer får möjlighet att [...] ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.	8:8 8:2	Socialtjänstlagen
Kultur	Barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller ett urfolk ska inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.	Art. 30	Lag om barnkonventionen
Kultur	Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.	4	Minoritetslagen
Kultur	Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna, bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken. Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.	5 8	Bibliotekslagen
Kulturmiljö	Vid kommunal verksamhet ska god ortnamnsred iakttas. Det innebär att namn på svenska, samiska, finska och meänkieli så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden.	1:4	Kulturmiljölagen
Romsk inkludering	Den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom. Strategin omfattar följande delområden: utbildning, arbete, bostad, hälsa och social omsorg samt trygghet, kultur och språk samt civil organisering.	prop. 2008: 09:158	Riksdagens strategi för romsk inkludering 2012–2032

Vård- och omsorgsnämnden

Östhammars kommuns Funktionshinderprogram, 2026-2029

I Östhammars kommun pågår arbetet med att ta fram ett kommunövergripande Funktionshinderprogram.

Funktionshinderprogrammet sätter den strategiska inriktningen för att skapa god livskvalitet och säkerställa att personer med funktionshinder ges rätt att få var del av samhället på lika villkor. Program som omfattar flera nämnder beslutas slutgiltigt av kommunfullmäktige.

Vård- och omsorgsnämnden översänder förslag till Funktionshinderprogram för Östhammars kommun, 2026-2029.

Remissinstanserna bereds möjlighet att inkomma med synpunkter till och med **7 november 2025**.

Lämna in yttrandet per e-post till vard.omsorgsnamnden@osthammar.se

Märk e-posten med texten "Remissvar Funktionshinderprogram VON2024-184"

Frågor om remissen besvaras av Lennart Jonasson, Utredare,
Kommunledningskontoret, lennart.jonasson@osthammar.se

Med vänliga hälsningar,

Vård- och omsorgsnämnden

Östhammars kommun

Mottagarlista

Kommunstyrelsen

Barn- och utbildningsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta

Anhörigföreningen

VON 2024-184§

Funktionshinder program

Östhammars kommun
2026-2029

Sammanfattande utgångspunkter funktionshinderprogrammet

Alla människor, oavsett funktionsförmåga, har rätt att vara en del av samhället på lika villkor. Trots detta möter personer med funktionsnedsättning fortfarande betydande hinder i vardagen. Det är inte förenligt med ett jämlikt och demokratiskt samhälle.

Funktionshinderprogrammet syftar till att åstadkomma förändring, genom att stärka tillgängligheten, förbättra stödet och skapa förutsättningar för ökad delaktighet i hela samhället.

Genom programmet kan verksamhetsutveckling beakta funktionsrättsliga perspektiv som underlättar verksamhetsutveckling.

-Samhällsutvecklingen medför både utmaningar och möjligheter för kommuner inom funktionshinderområdet. Digitaliseringen och utvecklingen av artificiell intelligens innebär att utbudet av nya verktyg ökar, men det kan även leda till digitalt utanförskap.

-Arbetet med "God och effektiv vård" ("God och nära vård" nationell term) innebär att kommunerna måste ta ett större ansvar för integrerade insatser, vilket påverkar ekonomin och organisationen.

- Demografiska förändringar, såsom ökad livslängd, en prognostiserad ökning av antalet elever i anpassad grundskola och utbildning samt ett ökat tillflöde av brukare i vuxen ålder inom daglig verksamhet, påverkar behoven inom funktionshinderområdet.

-Ett gott liv grundar sig i faktorer som bra boende, stimulerande aktiviteter, social samvaro och god vård, vilket ställer krav på likvärdig fritid samt fysiskt tillgänglighet till miljöer inne och ute.

-Resursbehovet inom funktionshinderområdet kommer framåt öka som en följd av synliggörandet av rättigheter för personer med funktionsnedsättningar och arbetet mot otillåtna begränsningsåtgärder. Resursbehovet påverkas av den nationella trenden vad gäller överföring från statlig till kommunalt finansierad assistansersättning, den ökade diagnostiseringen och andelen elever inom anpassad grund- och gymnasieskola.

-Behovet av anpassning och kompetensutveckling hos personalen och förmåga att kunna förutse kommande behov i kommunen ökar.

Dessa faktorer understryker behovet av ett flexibelt och strategiskt funktionshinderprogram.

Mål för programperioden

Den övergripande målsättningen med funktionshinderprogrammet är att förbättra stödet och omsorgen inom funktionshinderområdet. Målsättningen är att genom det funktionshinderpolitiska programmet ge förtroendevalda och medarbetare verktyg att beakta det funktionsrättsliga perspektivet när de planerar och bedriver kommunal verksamhet på alla nivåer. Programmet ska även utgöra en god grund för samverkan.

Funktionshinderprogrammet sätter den strategiska inriktningen för att skapa god livskvalitet för Östhammars kommuns invånare med funktionsvariation (LSS).

Ett mål med dokumentet är att främja och underlätta verksamhetsutveckling inom funktionshinderområdet och ange prioriterade områden under programperioden.

Målsättningen är också att bidra till en funktionshinderomsorg som är flexibel, omvärldsorienterad och som följer kunskapsutveckling inom området.

Det funktionshinderpolitiska programmet antas av kommunfullmäktige och tydliggör kommunens ambitionsmål avseende funktionshinderpolitiken. Nämndernas och bolagsstyrelsernas arbete med programmet ska finansieras inom ramen för respektive nämnds eller bolagsstyrelses budget.

Övergripande principer, lagstiftningen samt omvärldsbevakning har utgjort grund för utredningsarbetet.

Rätten till individuellt stöd och att få tillgång till ny teknik

Mål 1A

I Östhammars kommun får personer med funktionsnedsättning det individuella stöd de behöver för att få jämlika möjligheter till trygghet, självständighet och delaktighet i sin dagliga livsföring och i samhällslivet.

Socialtjänstens verksamheter ska vara fysiskt och digitalt lätt tillgängliga. Detta innebär att personer med funktionsnedsättning ska kunna komma till socialtjänstens verksamheter och kunna ta och ha kontakt med socialtjänsten. Information om verksamheterna är anpassad och kommunikation sker utifrån den enskildes förutsättningar.

Den som ansöker om insatser ska så långt som möjligt och utifrån sina förmågor få vara delaktig i sin utredning, i valet av utförare samt i hur beviljade insatser utformas. Stödet ska kompensera funktionsnedsättning och brister i tillgänglighet i omgivningen. Verksamhet inom socialtjänsten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Insatser ska följas upp och utvärderas för att säkerställa att de ger rätt effekt utifrån individens aktuella behov och målsättning.

Personer med funktionsnedsättning och deras närstående ska ges det stöd som behövs för att kunna ha ett välfungerande vardags- och familjeliv på jämlika villkor som andra. Stöd till barn och unga med funktionsnedsättning ska ges med respekt för deras utveckling och deras rätt att bevara sin identitet.

Tillgången till skydd och stöd för personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld ska säkerställas och även uppmärksammas ur ett jämställdhets- och barnrättsperspektiv.

Mål 1B

I Östhammars kommun skapas delaktighet och självständighet på jämlika villkor för alla med hjälp av digitala och tekniska lösningar

Genom ett funktionsrätts- och förebyggande perspektiv ska alla ges möjlighet att vara delaktiga digitalt. Arbetet med digitalisering ska drivas utifrån ett antal grundläggande principer såsom tillgänglighet, jämlikhet och digital delaktighet.

Införande och användande av digitala och tekniska lösningar, däribland välfärdsteknik, ska öka delaktighet, självständighet, aktivitet och trygghet för personer med funktionsnedsättning och på sikt minska behov av individuella lösningar. Daglig verksamhet kan vara en plats där deltagarna får möjlighet att höja sin digitala kompetens samt för att överbrygga det digitala utanförskapet.

Fysisk tillgänglighet i både inne- och utemiljöer

Mål 2

I Östhammars kommun är den fysiska miljön tillgänglig för alla

Personer med funktionsnedsättning ska kunna förflytta sig i, få tillgång till och kunna använda Östhammars kommuns olika miljöer, inomhus och utomhus, på jämlika villkor som alla andra. LSS-verksamheter har tillgång till en närmiljö som är säker, tillgänglig och stimulerande.

Trygghet och inkludering ska känneteckna tillgänglighetsarbetet och välfungerande helhetslösningar eftersträvas. Förbättring ska ske av möjligheterna att kunna orientera sig och ta del av informationen om tillgänglighet.

Alla enkelt avhjälpa hinder i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser ska åtgärdas enligt Boverkets föreskrifter. Kommunen ska verka för att tillgängligheten förbättras exempelvis genom krav vid upphandlingar.

Vid nyproduktion ska tillgänglighet samt användarbarhet uppfyllas redan från början.

Möjligheten att kunna genomföra resor utan hinder är en förutsättning för självständighet och jämlika levnadsvillkor. Arbetet med resor ska genomsyras av hela resan- perspektiv, vilket kräver samverkan med andra aktörer inom området.

I planeringen av utrymning, säkerhet och krisberedskap ska Östhammars kommun verka för att alla människor oavsett ålder och funktionsförmåga kan sättas i säkerhet.

Utrymningsvägarnas tillgänglighet i bostads- och fastighetsbeståndet ska successivt förbättras, exempelvis i samband med renovering och ombyggnation.

Möjligheter till likvärdig fritid och god hälsa

Mål 3

I Östhammars kommun ges alla förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig kulturliv, fritidsaktiviteter och andra hälsofrämjande aktiviteter.

Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet till god hälsa och en meningsfull fritid. För att Östhammar ska uppnå dessa rättigheter ska vi arbeta för en högre tillgänglighet på våra arrangemang, i lokaler och inom föreningslivet. Oavsett funktionsnedsättning eller ålder ska vi arbeta för att alla ska kunna delta i hälsofrämjande aktiviteter på lika villkor både som utövare, åhörare och åskådare.

Måltider och mat är grundläggande för att förebygga ohälsa och sjukdom. Stöd vid måltid och mat för personer med funktionsnedsättning ska främja bästa möjliga hälsa. Hela måltidssituationen ska uppmärksammas utifrån både ett socialt, förebyggande och aktivt perspektiv.

Östhammars kommun ska verka för att personer med funktionsnedsättning tidigt får tillgång till den hälso- och sjukvård och tandvård som de behöver för att kunna uppnå bästa möjliga hälsa. Personer med funktionsnedsättning ska även ges stöd i att delta i förebyggande hälsovård och screening för olika sjukdomar.

Genomförande

Genomförande och uppföljning av funktionshinderprogrammet sker i enlighet med kommunens riktlinje för styrande dokument. Programmet gäller för perioden 2026-01-01-2029-12-31.

1. Externa förändringstryck

1.1 Demografiska förändringar

Livslängden ökar i hela befolkningen beroende på bättre livsförhållanden och medicinska framsteg. För gruppen personer med LSS, som har kortare livslängd än befolkningen i övrigt, har livslängden ökat än mer markant och fortsätter öka. Det är positivt men kräver att kommunen har kunskap och beredskap att erbjuda gott stöd för målgruppen även som äldre.

- **Ökad efterfrågan** på LSS-insatser i takt med att befolkningen växer och fler diagnostiseras med funktionsnedsättningar (t.ex. neuropsykiatriska tillstånd).
- **Åldrande befolkning** påverkar resurserna eftersom äldreomsorgen också kräver mycket personal och budget, vilket kan skapa konkurrens om resurser.

1.2 Digitalisering

Digitalisering bidrar till att fler kan vara digitalt inkluderande och delaktiga i samhället. Tillgången till digital teknik samt digital kompetens är två grundläggande saker som påverkar möjligheten till delaktighet.

För att dra nytta av nya tekniska lösningar behöver kommunen hantera:

- Teknisk utveckling och erbjuda nya digitala lösningar till stöd
- Brukares och anhörigas kunskap och acceptans
- Resursomställning, både ekonomiskt och personellt
- Medarbetares kompetens och inställning

1.3 Ekonomiska förutsättningar

- Östhammars kommun har **ansträngd ekonomi**, vilket påverkar förmågan att erbjuda god kvalitet på LSS-insatser.
- **Stigande kostnader** för personlig assistans och bostad med särskild service.
- **Statsbidrag och ersättningsnivåer** kan förändras, vilket påverkar kommunernas finansieringsmöjligheter.

1.4 Politiska beslut och lagändringar

- Förändringar i **nationell lagstiftning, vägledningar eller rättspraxis** (t.ex. domar från Högsta förvaltningsdomstolen) kan kräva nya arbetssätt eller förändrade bedömningar.
- **Statliga utredningar och reformförslag**, såsom översynen av LSS och personlig assistans, kan skapa osäkerhet eller leda till krav på omställning.

1.5 Tillsyn och krav från myndigheter

Skärpta krav från **Inspektionen för vård och omsorg (IVO)** och andra tillsynsmyndigheter ökar behovet av dokumentation, kvalitetssäkring och uppföljning.

- Kommunerna måste anpassa sig till ökade krav på **rättssäkerhet och likvärdighet** i beslutsfattandet.

1.6 Förväntningar från medborgare och intresseorganisationer

- Ökade krav på **delaktighet, valfrihet och kvalitet** från brukare och deras anhöriga.
- Stärkt **brukarmakt och rättighetsperspektiv**, som ställer högre krav på individanpassning och inflytande.

1.7 Kompetensförsörjning och arbetsmarknad

- Brist på utbildad personal inom vård och omsorg, särskilt inom LSS-verksamheter.
- Konkurrens om arbetskraft från andra sektorer.

3. Förutsättningar och insatser

Utöver externa förändringar behöver kommunen förhålla sig till fler faktorer för att skapa god livskvalitet för våra invånare med funktionsnedsättning.

3.1 Boendeformer och tillgänglighet

Tillgång till bostäder med särskild service; servicebostäder, gruppboendestäder, träningslägenheter och korttidsboenden ställer krav på kommunens bostadsförsörjning samt bostadsanpassningar och även att säkerställa god tillgänglighet för de som bor kvar i sina hem. Kommunens Bostadsförsörjningsprogram avser 2024-2027.

Kommunen kan bidra genom att:

- Fortsatt utveckling av bostäder med särskild service
- Genomföra återkommande inventeringar och utarbetade prognoser gällande behov av bostäder med särskild service.

Tillgänglighet handlar också om hur samhället utformas. Bristande tillgänglighet i bostaden och till samhällsservice kan påverka individer med funktionsvariationers möjligheter att:

- Delta i samhällslivet
- Behålla sin självständighet

3.2 Social samvaro och livskvalitet

Social gemenskap är avgörande för att minska ensamhet och isolering. Förutom kommunala mötesplatser spelar civilsamhället en viktig roll.

Kommunen kan bidra genom att:

- Samverka med brukarråd, föreningar och civilsamhället
- Säkerställa insatsen kontaktperson och ledsagning
- Hembesök

3.3 Kompetens och bemötande

För att säkerställa hög kvalitet i bemötandet av personer med funktionsnedsättning ska kommunen säkerställa sin kompetens.

Kommunen kan bidra genom att:

- Kompetensutveckling
- Personalkontinuitet
- Rekrytering
- Brukarundersökningar
- Kvalitetsuppföljningar

3.4 Delaktighet och inflytande

Att säkerställa delaktighet och inflytande är viktigt och genomförandeplaner utgör ett viktigt verktyg. Kommunen kan bidra genom att:

- Skapa och upprätthålla goda relationer med anhöriga och företrädare
- Stärka samverkan med intresseorganisationer
- Genomföra och följa upp brukarenkäter
- Fortsätta med brukarmöten på boenden och genomföra arbetsplatsbesök

4. Beroenden

Genomförandet av programmet är beroende av andra aktörer, vilket kan påverka måluppfyllelsen.

- Enligt LSS ska samordning av verksamheten ske med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan (6§).
- Lokala näringslivet, föreningar och studieförbund särskilt avseende Daglig Verksamhet.
- Hälso- och sjukvården (Region Uppsala) är en viktig samarbetspartner.
- Reseplanering enligt modell "Hela resan" kräver samverkan med privata och offentliga researrangörer för att säkerställa god tillgänglighet såsom regionen (UL), taxibolag och färdtjänstleverantörer.
- Beredskapsplanering, Försvarmakten, Länsstyrelsen, Räddningstjänsten och andra myndigheter är viktiga samarbetspartners för att säkerställa en effektiv krisberedskap.

Kultur- och fritidskontoret
Oskar Molarin

Vård- och omsorgsnämnden

Remissvar angående Östhammars kommuns Funktionshinderprogram, 2026-2029

Kultur- och fritidsnämnden har tagit del av förslaget till nytt Funktionshinderprogram 2026–2029 och ställer sig positiv till programmets inriktning.

Inom mål 3 första stycket ser vi gärna att viss uppdelning görs för att nå en högre tillgänglighet men även att idrott blir en del av målet.

”I Östhammars kommun ges alla förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig kulturliv, fritidsaktiviteter och andra hälsofrämjande aktiviteter.

Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet till god hälsa och en meningsfull fritid. För att Östhammar ska uppnå dessa rättigheter ska vi arbeta för en högre tillgänglighet på våra arrangemang, i lokaler och inom föreningslivet. Oavsett funktionsnedsättning eller ålder ska vi arbeta för att alla ska kunna delta i hälsofrämjande aktiviteter på lika villkor både som utövare, åhörare och åskådare.”

Förslag på ändring.

I Östhammars kommun ges alla förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig kulturliv, fritidsaktiviteter och andra hälsofrämjande aktiviteter.

Den fysiska tillgängligheten i Östhammars kulturutbud skall öka.

Utbudet och tillgängligheten till olika hälsofrämjande aktiviteter för personer med funktionsnedsättning ska öka. Föreningar och andra aktörer ska erbjudas stöd och utbildning om de erbjuder anpassade idrotts- motions- eller kulturaktiviteter.

Vi välkomnar en dialog med berörda tjänstepersoner från kultur- och fritidskontoret.

Med vänlig hälsning,

Kultur- och fritidsnämnden
Östhammars kommun

Budget och verksamhetsplanering 2026, 2027-2028 Kultur- och fritidsnämnden

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

Innehållsförteckning

1	Verksamhetsområde (enligt reglemente).....	3
2	Planeringsförutsättningar.....	3
2.1	Verksamhetsförändringar 2026-2028	4
3	Nämndens mål, styrtal och uppdrag	4
3.1	Nämndens mål	4
3.2	Nämndens uppdrag	5
3.3	Nämndens mål från aktiverande styrdokument	5
4	Ekonomisk planering.....	5
4.1	Driftbudget på verksamhetsnivå.....	6
4.2	Investeringsbudget.....	6

1 Verksamhetsområde (enligt reglemente)

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för en meningsfull fritid för kommunens invånare. I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som fullmäktige anger ansvarar kultur- och fritidsnämnden för följande:

- ungas mötesplatser
- stöd till föreningar, studieförbund och övriga organisationer inom nämndens område
- verksamhet i idrotts-, fritids-, kulturanläggningar
- verka för att tillgodose behovet av anläggningar och lokaler för kultur- och fritidsverksamhet
- aktivt friluftsliv
- stipendier och utmärkelser inom nämndens område
- biblioteksverksamhet
- evenemang och samordning av dessa
- kultur i vård och omsorg
- offentlig konst
- kulturarvsfrågor som inte åligger annan nämnd
- hälsofrämjande och förebyggande arbete inom folkhälsa
- regional och statlig samverkan inom kultur- och fritidsområdet
- finskt förvaltningsområde
- den frivilliga musik- och kulturundervisningen som bedrivs inom den kommunala kulturskolan.

2 Planeringsförutsättningar

En meningsfull fritid för kommunens invånare är kommunens största uppdrag som berör alla invånare. Det är ett viktigt uppdrag för att göra Östhammars kommun till en kommun att leva i och en plats att besöka. Till stor del så är detta ett uppdrag som Östhammars kommun gör i samverkan med andra, framförallt med invånarna i Östhammars kommun.

En satsning på mer medborgardriven kultur och fritid kommer att innebära ett det kommunala utbudet planeras minska men ett ökat behov av samarbete och planering. En del av detta kommer att vara samverkan med grupperna barn och unga samt äldre kring utbud av aktiviteter samt mötesplatser för dessa målgrupper.

I takt med att den individuella träningen ökar så ökar även behovet av spontanidrottsplatser. Dessa efterlyses av vardagsmotionärer, pensionärer och även av unga tjejer som helst tränar själva. Spontanidrottsplatser som anläggs måste upplevas som trygga vilket gör att slyröjning och belysning är viktiga parametrar, samt att de placeras geografiskt där människor rör sig. För den traditionella lagidrotten så saknas idrottsanläggningar under vissa tidpunkter av året i Östhammar och Alunda och en fortsatt flytt av verksamhet till andra orter kommer att behövas.

Ändring i kommunens inriktning kring internhyrning av lokaler kommer att ställa större kvar på verksamheten som hyresgäst och behov av viss fastighetsskötsel, lokalvård och underhållsplanering av byggnader / fastigheter kan uppstå. Detta medför behov av dessa resurser internt i verksamheten.

2.1 Verksamhetsförändringar 2026-2028

Med ökade kostnader för hyra så finns behovet av att samlokalisera kontorets verksamheter för att få ett effektivare nyttjande av ytor. Detta kan medföra att kontoret kan minska antalet hyrda lokaler. Även en förändring kring fastighetsdrift i hyrda lokaler kan utgöra viss verksamhetsförändring.

Under perioden behöver ett beslut fattas kring simhallsutbudet. Österbybruks simhall är sliten och Gimo simhall står inför en större renovering. För att säkerställa att simhallsfrågan har en långsiktig lösning behövs ett beslut kring utbudet. Frågan kommer att hanteras i lokalförsörjningsplanen där skolans behov tas tillvara, men där även kultur- och fritids inspel behövs.

3 Nämndens mål, styrtal och uppdrag

3.1 Nämndens mål

3.1.1 Verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning

3.1.1.1 Budgetföljsamhet

Att upprätthålla budgetföljsamhet är viktigt för att hålla kommunens ekonomi på en sund grund och för att säkerställa att resurserna används på ett effektivt sätt. För att uppnå detta mål kommer avvikelser mellan budget och faktiskt utfall att mätas varannan månad. Genom att övervaka avvikelserna kan eventuella problem eller utmaningar identifieras och åtgärdas i tid. Resultaten av mätningarna ska rapporteras till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för att säkerställa en hög budgetföljsamhet.

Budgetföljsamhet uppnås vid en maximal negativ budgetavvikelse om 1 %.

3.1.1.2 Trivas och må bra på jobbet

Detta mål är viktigt för att skapa en hälsosam och trivsamt arbetsmiljö för kommunens anställda. Genom att minska sjukfrånvaron och öka trivselen på arbetsplatsen kan man också öka produktiviteten och effektiviteten i verksamheterna. Detta mål kommer att mätas genom både sjukfrånvaro och en enkätundersökning om trivsel och arbetsmiljö för att ge en heltäckande bild av situationen. Resultaten av dessa mätningar kommer att rapporteras till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för att åtgärder ska kunna vidtas vid behov.

3.1.1.3 Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar

Verksamheten ska vara nytänkande och öppen för nya idéer och sätt att arbeta. Lika möjligheter för flickor och pojkar är grundläggande för nämndens arbete. befintliga anläggningar ska nyttjas mer effektivt. Ökad möjlighet till spontanidrott och utforma mötesplatser med ett helt nytt innehåll med fokus på unga ska tas fram.

3.1.2 Övriga nämndmål

3.1.2.1 Upplevelsen av trygghet

De som lever, verkar och vistas i kommunen har behov av trygghet i sin vardag. Invånarna möter kommunen och de kommunala verksamheterna på en rad sätt. Samtliga kommunala verksamheter ska verka för att inge trygghet och förtroende i mötet med invånarna. Inom skolverksamheterna ska det trygghetsskapande arbetet resultera i en ökad studiero.

3.1.2.2 Nöjda kommuninvånare

Invånarnas samlade upplevelse av kommunens verksamhet ska förbättras. Kommunen uppnår detta genom att löpande utveckla kvaliteten på den kommunala servicen och bemötandet.

3.2 Nämndens uppdrag

Uppdrag	Beskrivning
Medborgardriven kultur och fritid	Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att främja medborgardriven kultur och fritid genom mer bidrag till föreningar och mindre kommunal verksamhet.
Utveckla utbudet av aktiviteter för barn och unga samt äldre	Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att, i samverkan med barn och unga samt äldre, utveckla utbudet av aktiviteter samt attraktiva mötesplatser för denna målgrupp.

3.3 Nämndens mål från aktiverande styrdokument

3.3.1 Biblioteksplan 2023-2026

4 Ekonomisk planering

Till 2026 förändras budgetramen utifrån uppräknings för löneökningar och inflation. Totalt räknas budgeten upp med 2,7 %. Detta innebär att budgetramen räknas upp med 1 486 tkr.

Därutöver tillkommer förändringar utifrån en förändrad demografi vilket ger ett tillskott om 70 tkr. Tillskott för demografiska förändringar fördelas proportionellt mellan verksamheterna utifrån befintliga budgetramar.

Inga ytterligare förändringar med ekonomisk påverkan planeras 2026.

4.1 Driftbudget på verksamhetsnivå

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026
100 Nämnd- och styrelseverksamhet	421	449	462
230 Turistverksamhet	174	170	175
263 Miljö, hälsa o hållbar utveckl	296	1 692	1 739
300 Allmän fritidsverksamhet	5 643	7 347	7 553
310 Stöd till studieförbund	350	358	368
315 Allmän kulturverksamhet. ö	5 931	6 364	6 543
320 Bibliotek	13 975	15 026	15 448
330 Musikskola/Kulturskola	7 118	7 807	8 027
340 Idrotts- och fritidsanlägg	13 233	13 135	13 504
350 Ungas mötesplatser	2 097	3 074	3 160
Summa	49 239	55 423	56 979

4.2 Investeringsbudget

Investeringsbudgeten används till anläggningsförnyelse och anskaffning av inventarier.

Investeringsbudget (tkr)	Budget 2026
Ofördelade medel	1 300

Älvsnäs 12 augusti 2025

Till Östhammars Kommun

Hemställan att fritidsnämndens beslut i ärende KFN-2025-18 §8, om uppsägning av nyttjanderättsavtalet beträffande badplats i Älvsnäs måtte återtas.

Skälen för detta är att:

- badplatsen är en nyttinghet för hela kommunen och nyttjas såväl av allmänheten som kommunens omsorgsenheter
- tidigare kostnadsuppskattningar torde vara överdrivna. De kostnader som framkommit indikerar dessutom att besparingar borde kunna göras
- badplatsen är mycket uppskattad för bra vattenkvalitet, bra faciliteter och utmärkt skick pga kommunens skötsel. Detta är positivt för bilden av Östhammar som en attraktiv kommun. Fortsatt kommunalt engagemang ger bättre förutsättningar för stabilitet och kvalitet än om verksamheten skulle bedrivas ideellt

BAKGRUND

I slutet av 1950-talet började badplatsen i Älvsnäs, steg för steg, att bli allt mer utnyttjad för allmänt badande och simskola. Det ledde till beslut 26 augusti 1961 § 317 i Östhammars drätselkammare att denna ansökte om tillstånd från bystämman såsom markägare för uppställning av badhytter kostnadsfritt få disponera mark ... fr o m 1961 tills vidare. Detta godkändes av bysamfälligheten.

I juli 1970 föreslog bysamfälligheten till Fritidsnämnden att kommunen förbättrar den upplåtna badplatsen för simundervisning enligt en skrivelse från simlärarinnan Marianne Callmar (Protokoll Yttersby byalag 17 juli 1970)

I juni 2008 skrev bysamfälligheten till kommunen och hemställde att kommunen snarast rustar upp badet vid Älvsnäs med främst nytt torrdass, renovering av grillplatsen och renovering av gästbåtsbrygga. På sikt borde även omklädningsrum/förråd byggas om, sand tillföras och parkeringsmöjligheterna förbättras.

Under 2013-14 förekom informella diskussioner mellan bysamfälligheten och fritidsförvaltningen om badet och dess skötsel. För att få en stabil grund togs diskussion upp med kommunjuristen, och i samråd med henne skrevs det nu gällande kontraktet. Det påtecknades av Kultur- och fritidschefen 9 juni 2014.

NU GÄLLANDE KONTRAKT

Det gällande kontraktet från 1 januari 2014 innehåller bland annat att :

- ingen ersättning utgår maa detta avtal
- ett års uppsägningstid
- "Om arrendet upphör och badplatsen avvecklas ska kommunen på egen bekostnad bortföra alla byggnader och anläggningar samt återställa området till ursprungligt skick"

Uppsägning skedde genom meddelande/mail 7 mars 2025 kl 15:50 med hänvisning till Kultur och fritidsnämndens beslut i ärende KFN-2025-18 §8, vilken uppsägning bekräftades av bysamfälligheten 10 mars 2025.

Vid sammanträffande den 10 april 2025 med Niclas Bergström och Oskar Molarin från kommunen och Hans Tibell och Erik Jorlin från bysamfälligheten diskuterades bakgrund, omständigheter och möjligheter, och kommunen nämnde möjligheten att någon förening, person eller annan organisation kunde överta driften, samt att ett driftbidrag kunde tänkas.

Senare kontakter med förvaltningen har bekräftat detta. I mail 30 maj 2025 från bysamfälligheten till kommunen/Oskar Molarin betonas att all materiel och alla anläggningar ska vara kvar åtminstone till dess kontraktstiden löpt ut under våren 2026, att kommunen fortfarande har driftansvaret under säsongen 2025 och att det är särskilt angeläget att latrintömningen sköts.

DAGSLÄGET

Allmänhetens badande

Samtliga badande har intervjuats vid två tillfällen 10:e och 19:e juli, bägge tillfällena vid vackert väder. Antalet var 55 respektive 127 varav knappt hälften barn. Cirka hälften av besökarna kom från Söderön med omnejd, ca en tredjedel från Östhammar och resten från övriga orter. Antalet bilar var 20-40 och antalet besökare per bil var 3-4 personer.

Besökarna tillfrågades om hur viktigt det var att det fanns toa och flytbryggor (svarsalternativ: mycket, ganska eller inte alls viktigt) och samtliga betonade att det var mycket viktigt. Spontant framkom många synpunkter på nedläggningsbeslutet.

Kommunens nyttjande

Kommunens omsorgsenheter har utnyttjat Älvsnäsbadet vid ett flertal tillfällen.

Gruppbostaden Klackskärsgatan besökte och badade 21/7 med 7 personer personal och boende. Det har också skett vid flera tidigare tillfällen. Platsen uppskattas på grund av bra tillgänglighet för bil, väl fungerande bryggor ,

anpassad toa mm, har lagom många övriga besökare, bra vattenkvalitet, bra miljö för personalen. Flytbryggorna och det grunda området innanför var särskilt bra för de ej simkunniga.

Resursboendet Bojen utnyttjar Älvsnäsbadet fler gånger per år, även vintertid (dock ej 2025) med oftast 5-8 personer. Man anser att det är fantastiskt trevligt och praktiskt med fin gräsmatta och sandstrand. Det är bra att det finns toa och omklädningsrum och att det är väl underhållet.

Gruppbostaden Abborren har inte varit i Älvsnäs under senare år. På grund av att många är rullstolsbundna behövs metallramp för att komma i vattnet och därför har Gimo varit bättre. Men det korta avståndet i Älvsnäs mellan bilparkering och strand är positivt.

Gruppbostaden Boda har inte utnyttjat Älvsnäs på grund av att man inte kände till det. Man var dock positiv till möjligheten och till de faciliteter som finns och närheten mellan p-plats och strand. Krutudden vill man inte använda på grund av vattenkvaliteten.

Gruppbostaden Rådhuset har brukare som inte är särskilt intresserade av att bada, men har ändå gjort det några gånger till inomhusbadet i Gimo. Utomhusbad var inte planerat.

Gruppbostaden Edsvägen har inte sådana brukare att det är möjligt/lämpligt att åka till badplatserna.

Kommunens kostnader

Grundat på uppgifter från kommunen är de totala kalkylmässiga årliga kostnaderna för badet i Älvsnäs enligt nedan.

Aktivitet	Arbetskostnad 1)	Övriga kostnader 2)
Resekostnader 3)	6.200	1.200
Gräsklippning, yttre städ 4)	4.700	500
Kontroll, tömning toa 5)	4.700	9.000
Städning inre, toa 6)	3.100	3.500
Bryggor upp och ner 7)	2.500	
Hälsotillsyn 8)		7.500
Soptömning 8)		3.500
Provtagn badvatten 8)		3.700
Underhåll byggnader 9)	1.500	500

Underhåll grill, lek, räddn 10)	1.200	
Övrigt 11)	800	
Summa	24.700	29.400
Totalt 54.100:-/säsong	Arbetstid ca 80 tim= 2 arbetsveckor	

Bedömningen är att kostnaderna torde kunna reduceras.

Noter:

- 1) Timkostnad 310:- Tid 15/6 – 31/8 = 2,5 mån= 10 veckor Bilkostnad 10 veckor , 4 mil, 30:-/mil.
- 2) Erfarenhetsvärden eller uppskattningar
- 3) En resa/vecka x 2 personer av arbetsmiljöskäl
- 4) Gräsklippning, trimning vägkanter, städning området 1,5 tim/vecka, bränsle, reservdelar, övr. omkostnader uppskattat
- 5) Kontroll 1-2 ggr/vecka, tömning entreprenör
- 6) Rengöring, påfyllning toa, strö 1 tim/gång x 10 veckor
- 7) 2 gånger/säsong x 4 tim
- 8) entreprenörskostnader
- 9) uppmålning, spika, laga uppskattat 5 tim/säsong
- 10) 4 tim/säsong
- 11) uppskattning 1 tim/månad

Officiellt bad

Älvsnäsbadet nämns i kommunens informationsmaterial, är registrerat och rapporteras som en av kommunens officiella badplatser, med de krav på provtagningar och kontroller som följer av detta. Hur detta ändras när kommunen inte längre arrenderar och står som verksamhetsutövare, är för närvarande oklart.

Om kommunen inte står som verksamhetsutövare, så kan Älvsnäsbadet heller inte vara ett av kommunens offentliga eller officiella bad. Därmed ska det utgå ur allt informationsmaterial som kommunen, regionen och staten publicerar i tryck eller på andra media.

Ansvar

Oavsett vem som är verksamhetsutövare, så är det kommunens ansvar att tillsynas alla badanläggningar enligt gällande lagstiftning. En badanläggning är en badplats som allmänheten har tillgång till och som har t ex brygga, boj, hytter

och gräsmatta. En badanläggning kan vara offentlig (med stat eller kommun som verksamhetsutövare) eller ha privat verksamhetsutövare.

Alla badanläggningar ska vara försedda med livräddningsutrustning och uppfylla kraven enligt miljö-, bygg- och arbetsmiljölagstiftningen. I ansvaret ingår att i skälighetsomfattning hålla utrustning för att rädda liv samt ta hänsyn till säkerhet och tillgänglighet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Kommunen har ett särskilt ansvar för övervakning av personer som badar inom dess verksamhet t ex personer vid särskilda boenden eller andra inrättningar.

Ansvaret innebär att i skälighetsomfattning hålla utrustning för livräddning vid olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga olyckor. Anläggningen ska hållas i vårdat skick och underhållas.

Älvsjöbadet är en offentlig badplats som alla har tillgång till där kommunen är verksamhetsutövare, och är en officiell badplats som är registrerad och där vattenkvaliteten kontrolleras och redovisas.

När nu kommunen har sagt upp nyttjanderättsavtalet och fr o m februari 2026 inte längre står som verksamhetsutövare, så upphör Älvsjöbadet att vara ett offentligt och officiellt bad. Om ingen organisation, företag eller person tar vid som verksamhetsutövare och övertar anläggningarna, så kommer kontraktets del om avveckling att verkställas. Älvsjöbadet blir därmed en icke anlagd badplats. Badande kommer då att ske enligt allemansrätten och all ansvarighet faller på den enskilde badande.

Ekonomisk redovisning

En förutsättning för att någon ska kunna överta verksamhetsansvaret är att denne har en fungerande bankförbindelse. Även detta måste skapas om kommunen ska kunna överlåta verksamhet, anläggningar mm.

För Yttersby bysamfällighet och enligt beslut i bystämma 10 aug 2025.

Hans Tibell, by ålderman